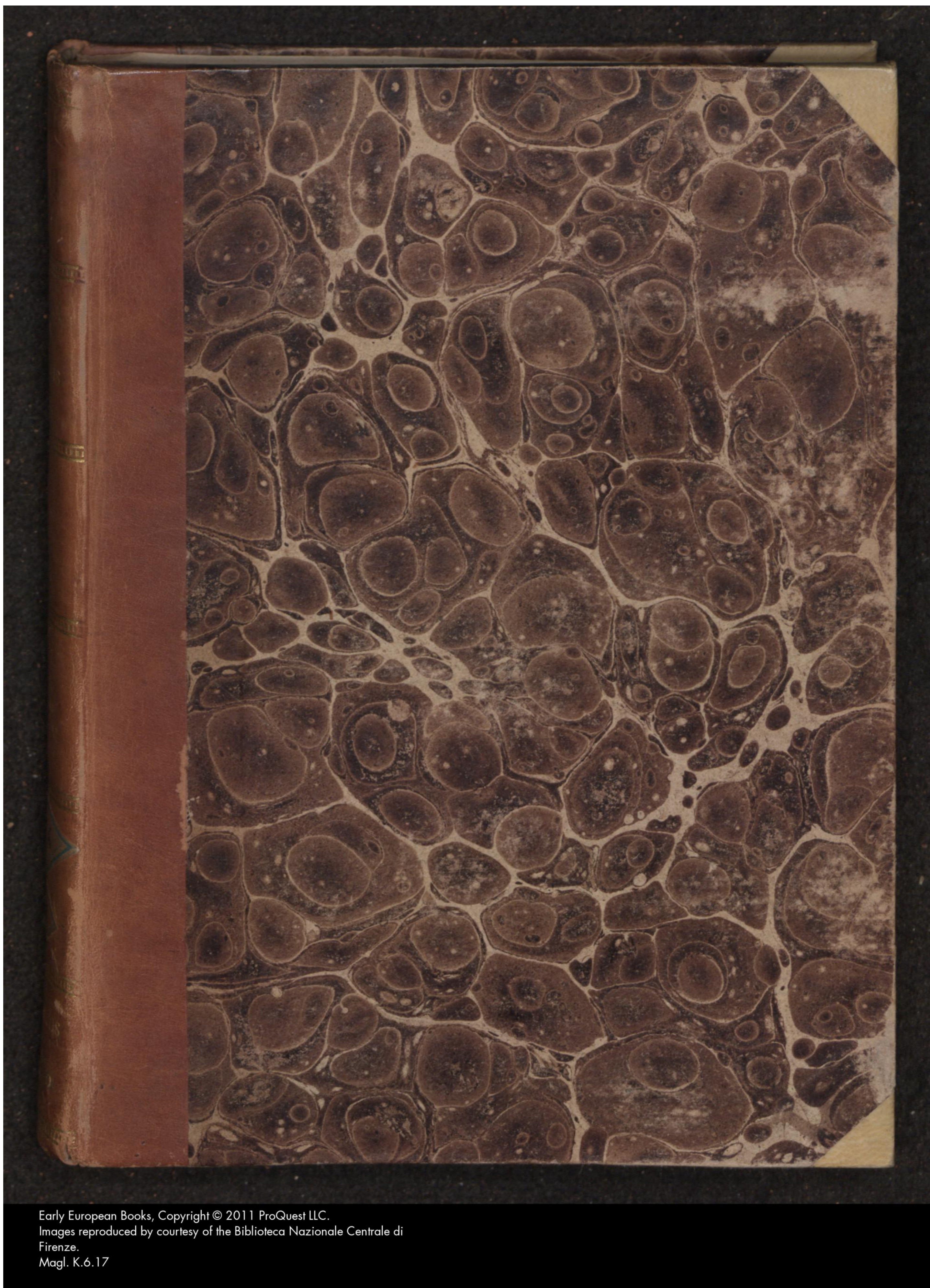
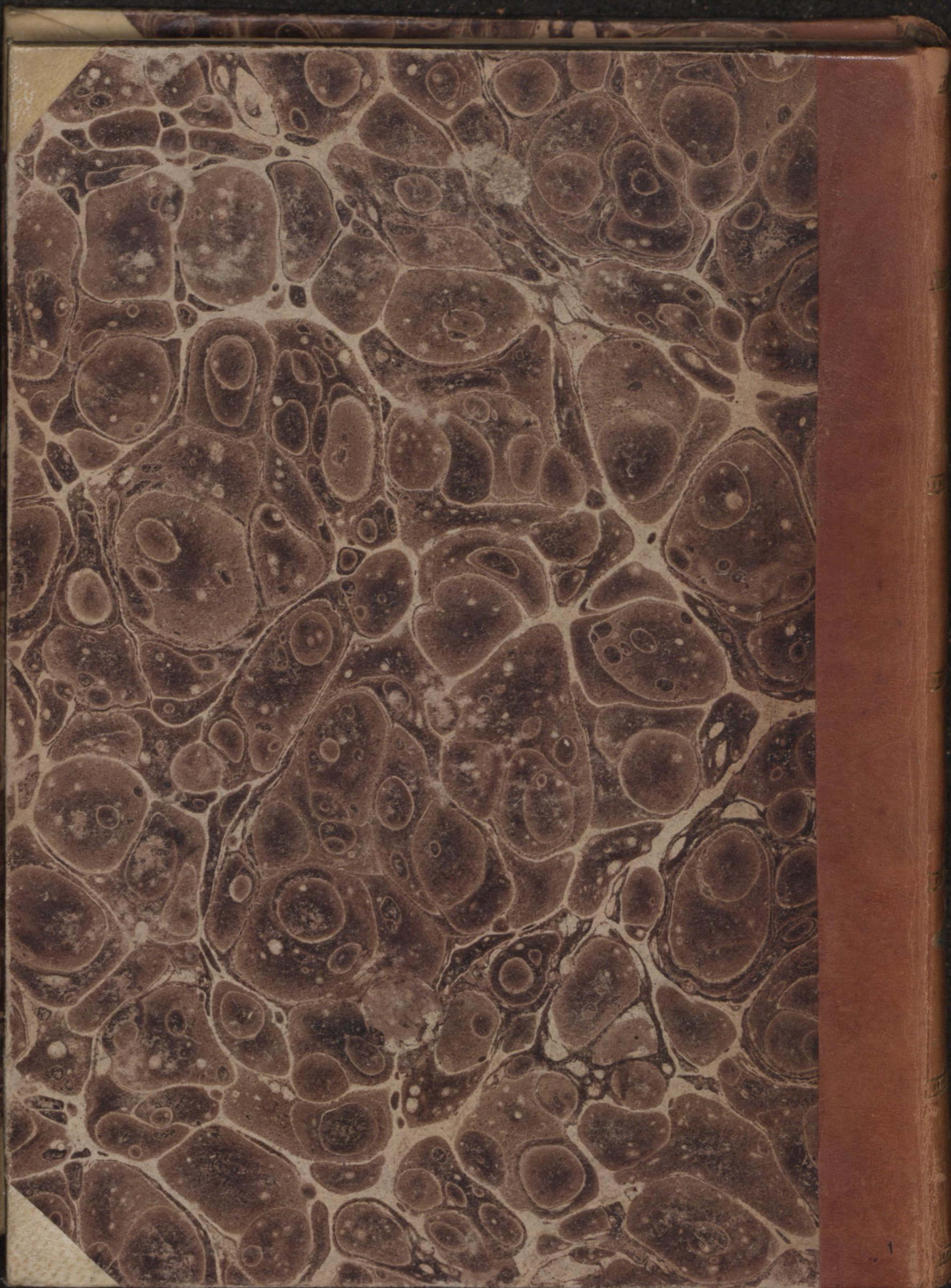
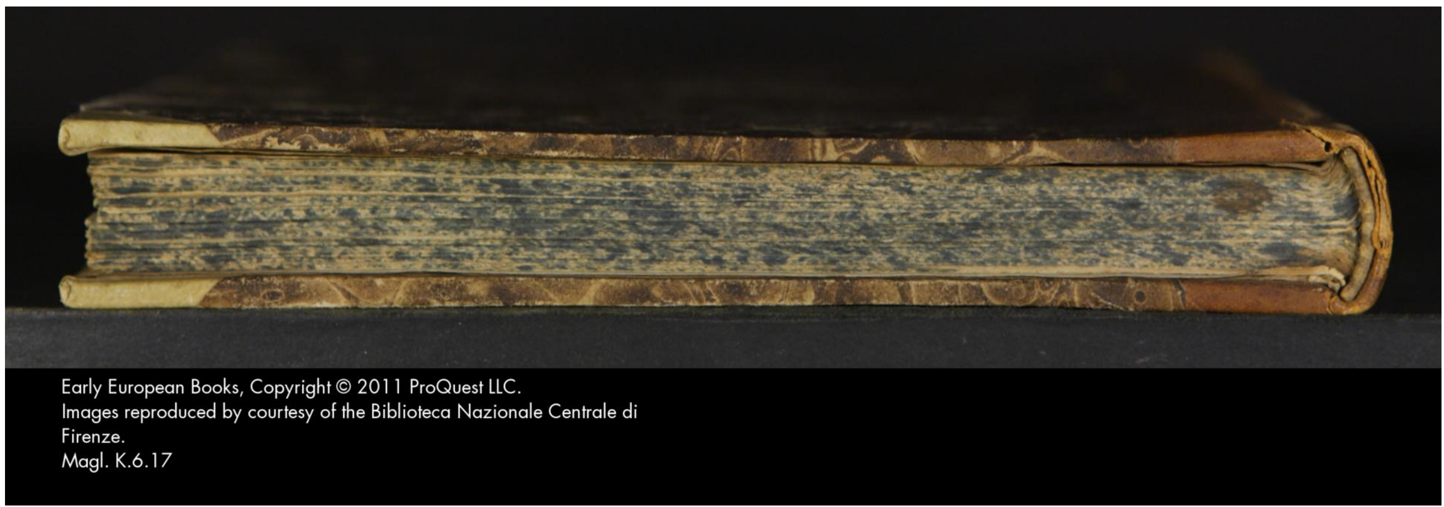

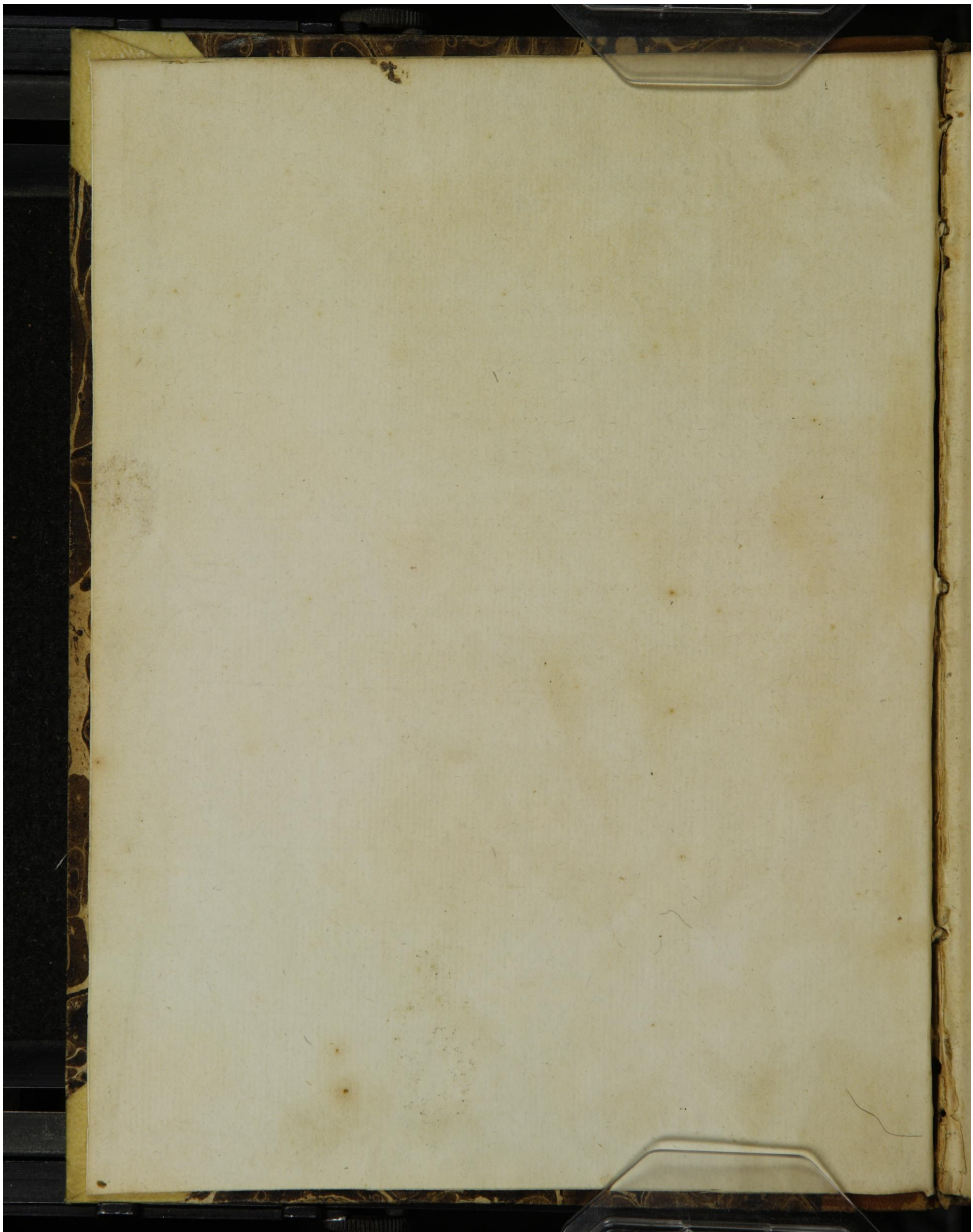

VII
PLATINA
DE
OBSONIS
EC.
18
K6
17
VENETIIS
1480

Platyne De Honesta Voluptate: & Valitudie. ad Amplissimū ac Doctissimum. D. B. Rouerellam .S. Clemētis Presbiterū Cardinalem.

. Liber Primus.

e Rrabūt & quidē vehemēter Amplissime Pater. B. Rouerella: Qui hāc nostraȝ susceptionem nequaq̄ȝ dignam: que tuo nomini ascriberet putarīt: quod & voluptatis & valitudinis titulū p̄seferat. Verū cū mihi atq̄ȝ oībus eruditis spectata sit ingenii tui vis: et acumē moꝝ: & honestissime vite ꝯstātia: doctrīe ac eruditōis magnitudo: malui te vigiliaꝝ meaꝝ patronū ac iudicē (si qd peruerse scriptū inest) facere: q̄m aliū quēpiam. Instabūt acrit maleuoli (satscio) de voluptate ad virū optimū & ꝯtinētissimū nō fuisse scribē[illegible]. Sȝ dicāt queso hi stoicide: q elatis supcilio [illegible] vi: sed de noiū[illegible] tātūmodo diiudicāt: [illegible] mali ī se habeat ꝯsiderata voluptas? Est enī hui⁹ vt valitudīs vocabulū mediū. De voluptate: quam intēperātes & libidīosi ex luxu & varietate ciboꝝ: ex titillatiōe rerū venerearū pcipiūt: absit vt Platyna ad virū sctīssimū scribat. De illa voluptate: que ex ꝯtinētia victus: & earū reꝝ: quas hūana natura appetit: loquor. Neminem eīȝ adhuc vidi adeo libidīosuȝ & [illegible] cōtinētem: q [illegible] non aliqua tāgeret voluptate: si quādo a reb⁹ plus q̄ȝ satis est cōcupitis declinauisset. Valet apud vos (vt video) Ciceronis auctoritas: qui quidem ut Aristoteles Platonem: Pythagoram: Çenonem: Democritū: Chrysippum: Parmenidem: Heraclitum: sic Epicurum segetem & materiam eruditionis ac doctrīe sue facit: quo cū enim tutius congrederetur q̄ȝ cuȝ

18

mortuo Epicuro habuit Cicero. Ualebit ⁊ apud
me Senece. Lucretii: Laercii auctoritas: qui epicu
rũ ut virũ sanctissimũ atq; optimũ miris laudibus
extollũt. Dicere aũt nõ decere sapiẽtez merore cõ-
fici: cũ pturbatiõis doloris q; vacatio ꝯstãtes effici
at voluptates. Quid mali immo qd nõ boni in se
habet? Ad felicitatẽ ei; voluptas illa que ex hõe-
sta actiõe orit̃: vt medicina ad saĩtatez egrotantem
hoĩem perducit. Quis ẽ p̃terea tã stupid⁹: tamq;
(vt isti volũt) a sensib⁹ ob sanctitatẽ ⁊ tetricã vitam
alien⁹: q nõ corpore ⁊ anĩo aliqua ꝑfundat̃ volu-
ptate? Si ⁊ ĩ victu mediocritatẽ: ũde bõa valitudo
⁊ ĩ actiõe ĩtegritatẽ ac ꝯstãtiã: ũde felicitas orit̃ re
tĩuerit? Nõ ĩprobat̃ hoc noĩ a platõe: nõ ab aristo
tele: q signate admodũ de reb⁹ ĩp̃is locuti sũt. Fecit
metrodori ac hieronimi lux⁹ ⁊ libido: ut epicuri vi
ri optimi schola ⁊ doctrĩa vicio daret̃. Nõ ergo qd
vir bon⁹: sed qd dep̃uatores secte addidere culpã
dũ erat. Desinãt p̃terea hi rerũ estĩatores ⁊ q̃si tru
tina qd indies ab vnoquoq; fit librantes carpere:
qd de valitudĩe aut ratiõe vict⁹: quã greci dietam
appellãt: addẽdo quedã ad curãdas egrotatiões p̃
cepta: de nat̃a rerũ ⁊ obsoniis ꝑscripseri. Tãtũ. n. ab
est: ut hoc ĩstitutũ a viro ciuili sit alienũ. summoꝝ
etiã philosophorũ auctoritate ⁊ p̃cepto: ut queãd-
modũ ĩ prelio q ciuẽ olim: sic q ĩ pace multos nũc
ciues rationẽ victus afferẽdo seruauerit: plures ci
uicas meret̃ uideat̃. Obsonia mihi obiciẽt: ut gulo
so ⁊ edaci: utq; instrumẽta libidinũ ⁊ q̃dã q̃si cal-
caria intẽperãtib⁹ ⁊ flagitiosis addẽti. Utinam ipsi
aut natura aut instituto: ut platyna mediocritate
et parsimonia uterentur: non uideremus hodie

tot popinarios in urbe:tot ganeones:tot gnatones tot scurras: tot adulatores libidinũ:& obstrusarũ diligẽtissimos ob edacitatem & auariciam ꝯq̄sitores. Scripsi ego de obsoniis Catonẽ virũ optimũ Uarronẽ oĩum doctissimũ: Columellam & Celiũ: Apitiũ imitatus:nõ quo legẽtes ad luxũ adhortarer:quos certe ĩter scribẽdũ semper a vicio deterrui:sed quo & ciuili viro valitudinẽ:lauticiẽ victus poti⁹ q̄ luxũ q̄rẽti ꝓdessem. & posteris ostẽderem hãc nostrã etatẽ ĩgenia habuisse q̄ maiores si non eq̄re:imitari saltẽ ĩ quouis genere vicẽdi auderẽt. Has ergo rusticatões meas:quas hac estate ĩ secessu tusculano apud inclitũ & amplissimũ patrem Frãciscũ Gõzagã:nõ asgnabere doctissime pater si boni pl⁹ q̄ mali ĩ se hñt:siue nõ ad flagitiũ qđ esset detestãdũ:sed ad valitudinẽ & modestiam hoĩes te etiã ĩpellẽte noĩs tui auctoritate ĩterposita adhortãtur.

Deligẽd⁹ Loc⁹ ad Habitãdum.

e X quatuor elementis :ũde aĩantia queq̄ aut mixtim:aut seorsũ originẽ traxere:duo sunt ex q̄b⁹ & ĩ q̄b⁹ potissimũ viuit homo. terra .s. et aer. Ab igne.n. & aqua:quoꝝ alterũ sup̄ modum frigidũ & humidũ est :alteꝝ calidũ & siccũ : ita natura secludimur:ut habita q̄ntũ ĩdiuidua regrunt particula quadã diutius ĩter hac versari neq̄am⁹. Familiariora igr̃ hũano generi & q̄si domicilia sunt terra et aer:in q̄b⁹ ad valitudĩem & voluptatẽ eligẽdus est locus:ne brutis hac ĩ re ĩferiores eẽ videamur :q̄ ex regionib⁹ salubritatẽ cũ iucunditate requirunt. Deligat itaq̄ homo nõ inciuilis & ĩgenii particeps tum ĩ vrbe:tum ĩ agris ꝓ ãni tẽpore locũ saluberrimũ:iucundum:amenum:venustũ:vbi edificet.vbi

rei ruſtice opeꝛaꝫ det: vbi muſis ⁊ ingenio vacet: vbi poſtrē̄o qđ fieri pfacile a viro caſtiſſimo ⁊ doctiſſimo pōt cū diis ipis loqr̄. Eſtate petat loca excelſa: nō nebloſa nō vētoſa nimiū: ſꝫ puri clari tēpatiqꝫ celi: vbi domū habeat egregie cameratā: cui⁹ feneſtre Uarronis auctoꝛitate ad oꝛiētem ⁊ ſeptentrionem uergāt. Tale eni domiciliuꝫ veniente ſole illuſtrar̄. ⁊ quaſi repurgatum oīn nocturna labe: cū non admodū calefiat occidēte eodē ſeptētriōali aura refrigerar̄. Eadē quoqꝫ ratōe vtemur: ſi nobis ſm maris litus habitare ꝯtigerit: qꝛ per eſtatē meridiano ⁊ occiduo ſole alia ratione edificate domus admodū feruent. vnde fit ut coꝛpoꝛa diutino caloꝛe viciata: ac nulla voluptate adiuta: ī graues ⁊ piculoſos incidāt moꝛbos. Uere aūt hyeme autūno maxime vbi tēperies fuerit in planis collinis ac maritimis locis cōmode ⁊ ſalubꝛiter habitaueris: modo ꝓcul ſint a paludib⁹ a ſtagnis a calidis ac ſulphureis fontib⁹. Sūt etiā q ſcribāt fluminū auras ac maritime oꝛe: ſi a meridie flauerit: īſalubꝛeſ eſſe. maxīe vero ī grauib⁹ locis qđ hodie quoqꝫ in latio ac in maritimis auſtro expoſitis frequātatis funerib⁹ cernir̄. Cauēdū ē etiā ab īmenſo frigoꝛe p̄cipue vō flāte boꝛea: vnde ⁊ neruoꝝ ꝯtractiones diſtētiōes ac rigoꝛes: quos greci ſpaſmū ⁊ tetanū uocant. ⁊ tuſſes deſtillatiōes toꝛmīa lipitudīes raucedīes ac veſice doloꝛes naſcūtur. Mode qđ ut nimio caloꝛe cōcoctio ītermittir̄. ſomn⁹ auferr̄. reſoluitur coꝛp⁹. ac mēs iacet. ita nimio frigoꝛe hebetanr̄ ſenſus: ⁊ deſtitutū ꝓpe fomēto narali ſtupet īgenium. Optīa ē hyēs: ut ait Celſuſ q̄ vento vacat: ſalubꝛis eſtas q̄ fauonii pflāt: vel ſeptētrionales magis q̄ꝫ

subsolani & ut ventus a mediterraneis regionibus venies salubris ē: ita fer a mari grauis. Igne itaqʒ eo tempore āni fouenda sunt mēbra: non tn̄ diu foco īherēdū ē: ne & corp⁹ pigrescat & debilitet īgeniū & malis vaporib⁹ (qd fieri solet) cerbꝝ repleat: attractis p ignē ad caput hūorib⁹: quos greci catarros & rumata, nr̄i fluores & distillationes appellāt. Obeūda sūt negocia: tū vrbana: tū rustica: vacādū īgēiosi doctrina ībuti sum⁹: ūde solida & ītegra voluptas oriri solet.

De exercitatione corporis.

D Ex qr ignauia corp⁹ hebetat & secordē vitā psequitur valitudo: exercitatione liberali vtendū ē: qr & sāguis ocio depuatus emendatur: & mēbra validiora ac pmptiora ad id qd īstat agenduʒ fiunt: & stomacus motu: ī quo calor inest ad appetentiā excitat: & mens adiuuantib⁹ sensib⁹ ad cognitionē reꝝ occultaꝝ: & admirabiliū celerior & acutior reddit. Sed neqʒ hoc āte ꝯcoctōeʒ: neqʒ ieiuno admodū & famelico corpore faciēdū ē. expectāda ē prima ꝯcoctio postq̄ʒ nil crudū: nil iane de stōacho ptimescēdū ē. Hoīeʒ cōmode exercēt āmbulatio negotiatio: p accliuū ascēsus: ac dscēsus. Rei nō pōderose d loco ad locū portatio: ubi domi sum⁹. Saritio occatio rūcatio īsitio putatio: dū hortos & pomaria animi gratia colim⁹. Exercēt itē sʒ ꝯcutiati⁹ pila: tū maior: tū mior eq̄stres ac pedestres ludi: gradiara: sʒ ī decēti⁹. Preterea certare saltu: iaculū torq̄re: arcū ītēdere: lucta luctari: vēatiōe defatigari: nō alienuʒ ab īgenuo ac ciuili viro uidet: qn̄ p patria si op⁹ fuerit strēue sūturi sūt arma. Fiēt hec cōmodi⁹ ad valitudieʒ: & subīde ad uoluptatē sub dio celo & in sole q̄ʒ sub tecto aut ī ūbra. Ille potissimū exercitatiōes

laudande sunt ut ait Celsus: quarũ finis plerunqȝ sudor est aut certe lassitudo: que citra fatigationeȝ sit. Sed hoc maxime attendenduȝ est: ut equaliter omnia membra secundum vires exerceantur: nedũ vni parcimus: reliqua nimio labore obruantur. Ut vero ex nimio ocio: ita ex nimia defatigatione periclitatur. Medium igitur quoddam tenenduȝ est ne dolorẽ cum voluptate pmutemus.

De Cena.

SEdato tandem ab oĩ concitatione: corpore cũ vesperi edendum sit: quo tempore nostri cenaȝ facere dicuntur: cuȝ prandio maiores ⁊ q dem militantes ante meridiem vti consueuerint: cibus queȝ stõach⁹ noster coquere haud grauate possit cupiendus ẽ. Partius tamẽ edendũ tũ est: maxĩe vero bilosis quoruȝ morbi humiditate nocturna vrgente cibo ẽt augeri non sine incõmodo solent. Sũpto cibo ab oĩ cõmotione corporea vehementi presertiȝ ⁊ mentis agitatione duabus horis supersedẽdũ ẽ: dõec saltẽ prĩa ꝯcoctio fiat.

De ioco ⁊ ludo.

INteriȝ vero iocis ac ludo minime ꝯcitato vacandũ: ne sensus cogitatione occupati concoctioneȝ ĩpediãt. Careat iocus queȝ vrbanum: facetũ: modestuȝ volo dicacitate: scurrilitate: mordicacitate. Nolo mimos non proteruiaȝ: non dicteria: non conuicia: ũde ira ⁊ ĩdignatio: ac plerũqȝ magna rixa oritur. Lud⁹ sit talis: tessera sacchi: ut nostra appellatiõe utar: carthis variis imagib⁹ pictis. Absit inter ludendũ oĩs fraus ⁊ auaritia: qua illiberalior ⁊ detestandus fit ludus: nec vllaȝ affert ludẽti voluptatẽ: cũ timor ira: ⁊ ĩmensa habendi cupiditas variis modis ludentes cruciet. si lucubrandum ẽ nõ post cibũ id facere: sȝ post ꝯcoctionẽ debemus

naturalis eniꝫ calor cōmotione ⁊ agitatione mentis a stōacho ītrahit̃:aut ībecillior ad coquēdū reddit̃.

De somno.

e T autē nimia exercitatio ⁊ lōga vigilia uiꝫ cō poris ꝓsternūt:cōcoctionē īpediūt:spiritus vi tales debilitant:cerebrū excitant. Sic tēperatus sō- nus:⁊ q nō ex crapla et ebrietate veīt mēbra labore fessa instaurat:caloreꝫ stōacho submīstrat:menteꝫ purgat:ac deīqꝫ totū corp⁹ ad hōestā actionem:ex qua virtutis habit⁹ cōparatur renouat. Ut hyeme cōmodior culcitra plumea est:ita lanea vl̃ bōbycia estate salubrior. A nimio tñ somno p̄cauenduꝫ est: unde et corp⁹ macrescit:et sensus hebetant̃:et stōa ch⁹ fluore tētatur:⁊ caput ac cerebrū ḡuat̃ et obtun dit̃. Ad somnuꝫ nox mortales īuitat. ꝙ tnglla:ꝙ ob scura:ꝙ frigida et hūida est. Nunc cimices plerūqꝫ interturbāt.:quos hac ratiōe facillie tolles. Lucūe- rem āguinum cōdito ī aquā:eāqꝫ ī lecticā : et quo voles īfundito. Uel fel bubulū cuꝫ aceto mixtum su ꝑfundito:nulli nascētur. Fugab̄r itē ex cubiclo pulex si aquaꝫ ex coriādro circūqꝫ fūdes. Meridiari.n. hoc ē meridie dormire:nisi sedendo tantisper dū fu mi aliquantulū euaporent insalubre ē ⁊ pestifex. Caput.n. debilitatur:distillationes augentur: pitui ta crescit:calor naturalis corrūpit̃:segne oīno desi diosuꝫ marcidū ac lāguiduꝫ corpus efficitur.

Qua ratione curandum sit.

i N faciem dormiat cui stōacbus ībecillis est. Id eniꝫ cōcoctionē adiuuat nec patitur pitui tam concrescere calorem naturalem augendo: quo noxii humores excoquuntur. Dormire itē primo

sōno ĩ latus destrũ: deinde ĩ sinistꝝ ꝑutile ē. Supinus ne dormiat q̲ sane mentis ē: ĩde eĩm pleriq̄ꝫ ⁊ graues oriuntur morbi: cuꝫ ⁊ cerebꝝ ⁊ neruos ⁊ renes fluidus humor ĩficiat: tali acubitu ꝓprio meatu auersus. Dormire capite ⁊ humeris elatis mire ad ualitudinem facit. Noctu vitanda est luna precipue cum dormitur: quia frigidos hũores mouet: ⁊ reumatismũ plurifariã generat: maxie vero si radii lunares: quoꝝ qualitas frigida ē ⁊ hũida in caput dormientis deciderint.

De Concubitu.

c Oncubitus: quē Hippocrates medicoꝝ princeps diuina vir scientia ait partē eē quãdã comicialis morbi: neq̄ꝫ nimis ē ꝯcupiscēd⁹: neq̄ꝫ omĩo post habendus: cũ ad generationem faciat: q̃ aĩantuim species conseruantur. Rarus (ut ait Celsus) corpus excitat: frequēs soluit: frequētem dixit non numero sꝫ ratione etatis ⁊ corporis. Is.n. coitus non ĩutilis ē: ⁊ ad uoluptatē facit: quē nullus lãgor aut dolor seq̄tur. Peior ē estate ⁊ autũno: tolerabilior hyeme ⁊ vere noctu tutior q̃ꝫ ĩterdiu: si nō hũc cũ vigilia labor statim sequitur.

Quid sit agendum ubi cubitu surexeris.

ſ I bene ꝯcoxit exprectus mane tuto surgit qui min⁹ gescere ĩ strato debꝫ: ⁊ redormire: si mane ante tēpus resurgendi necessitas fuit: ꝯgescat deinde neq̄ꝫ exercitationi se: aut negocio credat. Ut vespertinũ ita matutinũ frigus ei fugiēdũ ē q̲ ex capite ⁊ stomacho laborat. Ubi quis surrexerit paululũ ĩtermittere debꝫ: deĩde capillũ sursũ uorsum pectere: excreando continuo id pituite: quod noctu concepit. Lauare item pedes ⁊ caput ante cibũ non inutile beneualenti erit: purgamenta corporis: q̃ ad

extrema expelluntur bene detergendo. Fouere os multa aqua estate precipue: non erit i salubre: hyeme vero temperatius id agendum est: ne nerui ac sensus rigore ledantur ꝛ obstupescant. Mouere aluum si constrictior est: eandẽqꝫ sistere: si profluuio laborat: medicoꝝ ꝓprium ẽ. Quare ab hiis de hac atqꝫ itẽ ꝺ ceteris medicamentis: que ad curandam valitudinẽ ptinent ratio petatur. A me enim tantũmodo capita ponentur: cum in rerum proprietatem incidero: qr de voluptate loqui satius duximꝰ q̃ magna ꝛ solida cõparabit̃: si a noxiis cauẽtes q̃ secundnm naturam sunt prudenter ac modeste amplectemur.

De exercitatione post somnum.

q Ui bene concoxit (ut ait Celsus) ampliorez q male renussiorem exercitationem faciat: sed multũ refert: sit ne quis vrbãus an rusticus miles an studio litteraꝝ remollitꝰ. Exercitatões.n. ex genere naturaꝝ: ꝛ studioꝝ sumende sũt. Uenatione rusticus ac miles vtat̃: qꝺ similitudinẽ quãdã cũ militari solertia hẽat: qꝺqꝫ rusticis fere eoꝝ opa euertẽdo ac p̃dãdo hostium loco habeãt. Gaudet aucupio ciuis: nec venatõnẽ aspnat̃. Atq ocio ꝛ musis ꝺlectat̃ clare legat: pꝰ lectõnẽ multũ ãbulet: non sub tecto sꝫ ĩ sole: si caput patit̃. Gestet̃ more maiorũ: eqtet: hõtos ꝛ pomaria iuisat: riuos ꝺducat surculos põat: ĩsitõnẽ faciat: herbas arõaticas plantet: rũcet: sariat: visco ꝛ bubone aues capiat. apũ aluearia curet. auiculas cãoras enutriat: piscĩas habeat ũde piscari nõ ĩcõmoꝺ possit. ĩ foro ãbulet. negocia trãsigat ꝺ re p. loq̃t si opꝰ fuerit ꝛ disserat. Inde domũ si bis ĩ die comeder̃ assueuit reuertat̃. Inediaꝫ nõ ferat que stõachũ pituita replet. Hãc tñ facilius

sustinent medie etates: mi⁹ iuuenes minime pueri et senectute confecti ratōe viriū. Cauēdū ē itē ne ante famē cōedam⁹: ne qd assumim⁹ ad robur et viꝫ corporis. id totū in vires et ꝑniciē vertat. qd certe a crudo et repleto stōacho fieri cōsueuit.

Quid obseruanduꝫ in vita ad voluptateꝫ.

S Cribere de obsoniis et pulmētis nostroꝝ tēpoꝝ et qb⁹ maxie aula rōana vescit deiceps istitui: si pri⁹ pauca attigero q̄ ad valitudinē et voluptatē hoīs faciūt. Nō. n. ōs cibi oībus ꝯferunt. Sꝫ ut varia sunt elemēta. varie hoīuꝫ ex hūorib⁹ appetentie. varii quoqꝫ gust⁹. sic varii debent eē cibi. ut qd cōuenit. qd sapit qd nutrit vnicuiqꝫ tribuat. Nemo. n. me auctorē qd fastidio afficit: qd nocet: quod cruciat: qd interficit comedet. Pēsitabit qsqꝫ qd genio suo ꝯueniat. et id cibi eiusqꝫ generis assumet. qd enutrire corp⁹ sine molestia possit. Meminerit vnusqsqꝫ (dicti illi⁹ socratici) edēduꝫ eē ut viuam⁹ nos non ꝓpterea viuere ut edam⁹. Corpus hoc quo sustinemur ōs et viuimus. ex quatuor humorib⁹ constat. Habet. n. i se sanguinē. bilē rubeā. quā et cholerā dicim⁹. atrā bilē. quā eādē melācholiā appellabim⁹. habet ēt phlegma. que et pituita latine dicet. sāguis sedes epar ē: siue iecur malis appellare. In precordiis ꝑsidet bilis rubea: at in sinist° latere maxime vō i felle dōiciliū hꝫ atra bilis. Pituita caput ⁊ stōachū uexat: inde quoqꝫ in vesicā ⁊ renes cū ꝑnicie hoīs descendit. Sanguis calidus ⁊ hūect⁹ veri cōparat. cholera sicca ⁊ calida estati. Melancholia sicca ⁊ frigida autūno. Phlegma frigidū ⁊ humidū hyēi. Eadē quoqꝫ ꝓpōtōe his hūorib⁹ cū elemētis: q ⁊ tēpōib⁹ crescūt. Auget sāguis ab. viii. id⁹ fe-

Dicti Socratis

Sanguis

bruarii vsq3 ad.viii.idus maii.hāc ob rē bonis ci-
bis ꝛ tēperatis vtēdū ē.Demēdū tñ aliqd de cibo ē
addēdūq3 potōi:bibere cū diluti⁹ ꝯuenit vtēdū car-
ne ꝛ olerib⁹ : trāseūdū paululū ad assa ab elixis.Ue
n⁹eo tēpoꝛ āni tutissima ē.Surgit cholera ab .viii.
idus maii vsq3 ad.viii.id⁹ augusti. Utēdū tū frigi
dis ꝛ hūidis ē:laborādū parcius:carne assa ut sepi⁹
āte cibū:sic exigua vtēdū ē.Sit potio q̄3 dilutissima
ut ꝛ sitī tollat:nec corp⁹ īcēdat:venere tñ oīo absti-
nēdū. Dñaꝛ melācholia ab.viii.idus augusti vsq3
ad.viii.idus nouēbris.Acidis tū atq3 acrib⁹ vtēdū
ac minus elaborādū.Ab.viii.idus nouembris vsq3
ad octauū i februarii phlegma siue pituita mai⁹
appellare uiget. Esse plus tū maxīe ꝯuenit. Min⁹
s3 meracius bibere:pane plus solito vti:carne poti⁹
elixa q̄3 assa:oleribus modice.Eo tēpoꝛ āni calidis
oībus habita tamen corporū nostroꝝ ratione vten
dū est.Uenus tu3 non eque perniciosa. Hec qui di
ligenter obseruabit:non me sed natura admonente
quid prosit:quid contra toto anno facilime depre-
hendens incolumi sospitate vitā cum voluptate trā
siges:nulla indigebit medicoru3 opera: ꝛ industria
Unu3 tñ oēs admonuerimus ne nimia edēdi cupi-
ditate cibum(vt pleriq3 solent)minus dentibus con
tusu3 deglutiant.Laboratu3 stōachus in decoctio
ne:ꝛ crudū cu3 precordiorū dolore ructat. Mollat
igitur ꝛ terat diligenter quātu3 coquere potest:hac
eni3 ratione in digerēdo que tunsa sunt mirū in mo
dum stomachus iuuatur.

De Quoco.

c Oquu3 habeat arte ꝛ longa experientia do-
ctum:patientem laboris:ꝛ qui laudari i ea re

maxime cupiat. Careat is oī ſq̄lore ⁊ ſpurcitia: co-
gnoſcat apposite carniū: piſciū: oleꝝ uiꝫ atqꝫ naťaꝫ
ut q̄d aſſū: q̄d elixū: q̄d frictū fieri ꝺ̄beat ꝺeꝑhēdat.
Caleat guſtu ꝺ̄cerneř q̄ ſalita nimis: ⁊ q̄ fatua ſūt.
Nouicomenſi nr̄a etate coquoꝝ pꝛīcipi: ⁊ aquo ob-
ſonioꝝ ꝯficiendoꝝ rōnē accepi: ſit oīno ſi fieri pōt ꝑ
ſimilis. Nō ſit guloſus ⁊ edax: ut Mariſiꝰ gallꝰ: ne
q̄ꝺ̄ ꝺominuꝫ edere oportet: ipſe īteꝛcipiat ⁊ ꝺ̄uoꝛet.

De paranda menſa.

P Ro tēpoꝛe āni paranda ē menſa: hyeme locis
clauſiſ: ⁊ calidis: eſtate frigidis ⁊ aptis. Uere ī
tricliniū ⁊ menſā ſternāť floꝛes: hyeme fiat ſuffu-
migatio odoꝛamētoꝝ. Eſtate ſternať pauimentum
frōdibꝰ odoꝛiferaꝝ arboꝝ: uitis ac ſalicis: q̄ ꝯclaue
recertent. Autūno vue maťe pira poma a laq̄aribꝰ
pendeant. Albe ſint mappe: candida mantilia: ne ſi
ſecus fuerint faſtidiū generent: ⁊ auiditateꝫ edendi
tollāt. Cultros tergat ſeruus: eoꝝqꝫ aciē ꝓlixet: ne
ī mora ſint ꝯuiue obferri hebetudinē: parata ſint re
liq̄ vaſa terſa nitida: ſiue illa fictilia ſint: ſiue argen
tea. Hec. n. lauticies ēt reſidētē appetētiam excitat.

De Sale.

S Alē ſ̄qrit mēſa ne īſulſa videāť obſōia: ūde fa
tuos hoīes vicimꝰ ſtolidos ⁊ īſipidos: q̄ꝛ nil ſa
lis hoc ē īgēii habeāt: a greco vocabulo ꝺ̄eīt ꝺ̄ſa
ꝺaſea ī s. Salis vis adeo ignea ē: ut q̄ attigit coꝛꝑa
aſtrīgat ſiccet alliget. Moꝛtua ſi ſaliťa tēpōi fiat op
tīe ꝯſuāť ut ꝺ̄ ꝑnis ⁊ ꝺ̄ aliiſ ſalſam̄tis lꝫ cernere. Cō
tra moꝛbos quoſdā pl̄imū valet: cū adurat ſ̄purget
extēuet diſſoluat: ſtōacho tn̄ īutilis p̄terq̄ꝫ ad exer-
citādā auiditatē. Eiꝰ īmoderatꝰ vſus epati: ſāguini:
oculis admodū nocet. Ulceribꝰ quibuſdā ⁊ moꝛſibꝰ

venenosis illitus ꝓdest. Sal quo vsurus in mensa es sit albus ⁊ mundus: ut volateranus in hetruria.

De pane.

i Nter fruges ad usū hoīū īuētas: frumētū vtilissimū est cuius speties ꝑ Celsum hn̄tur halica: oriza: tissana: hamulū: triticū: siligo: far: qđ adoreum veteres appellauere: vnde adorare dictū quia libis adoreis sacra diis exhiberent̄. Tritico nil est fertilius ⁊ suauius: uel qđ magis alat: maxime si collinum ⁊ nō cāpestre fuerit. Ordeum frugum oīum nobilissimum habet̄: ꝙ in sicca ⁊ soluta terra seri uelit: ꝙ cito maturescat: ⁊ ob gracilitatem calami ante omnia frumenta succidat̄. Ex hoc polēta ⁊ aq̄ mulsa egrotantium causa commodius fiet q̄z panis. Siliginem aphricanam cuius panē veteres laudabāt: neq̄q̄z simılē huic crediderim: q̄ nr̄a etas vescit̄: cum nullum genus panificii hoc sit insuauiꝰ ⁊ qđ auiditatē edendi minus vtiliter ꝯprimat. Qui igit̄ pistoritiā exercet: farinā quāq̄z a farre dictam ex tritico bene molitā sumat: ab ea deniq̄z cribro farinacco ꝑtenui furfures ⁊ polinē secernat: quā q̄dem in mensam panificiam circūquaq̄z a lateribus clausam īposita aq̄ calida: ⁊ q̄nidē salsa: ut ferrariēses in Italia solent. Si ī locis humectis habitas: inditaq̄z ex fermento offa bene aduuuātibꝰ sociis usq̄z ad eā crassitudīem subigat: q̄ nō īcōmode panis cōfici pōt. Caueat pistor ne plus minusue fermenti q̄z decet īponat: ex illo.n. acorē pāis ꝯcipit: ex hoc ḡuior fit in cōcoctione: ⁊ insalubrior: cum aluum astrīgat. Panis in clibano bene coctus ⁊ nō eiusdē diei: neq̄z ex tritico apprime nouo commode nutrit: ⁊ si tarde cōcoquit̄.

De placentis.

f Subigat idē pistor tātū farine ex aqua calida: q̄ntū ad faciēdā placētā satest. & subacte indat feniculi semē ac laridū tessalatī concisū: aut butyrū: uel oleū seorsū tamē: ac rursū tādiu subigat: quoad oīa ī unā redegerit massā. p̄mat deinde māib⁹ ī orbicularē formā. ac clibano īferat una cū pane. uel in focolari sub textu cinere & carbonib⁹ coquat. Fit & aliud gen⁹ placēte sine larido adhibito sale oleo & feniculo: qđ sub cinere & carbōib⁹ coq̄tur. Omitto placētas oblōgas: que ex pane fermētato & nōdū cocto fiūt: cū nullā habeāt voluptatē. Sūt item q̄ ficedulas & auiculas paruas. q̄q̄ caseum recētem & pinguē seorsū ab auiculis pani includant: ut simul in furno coquantur.

Quid sit edendum primo.

o Bseruādus ē ordo ī assumēdis cibis: cū oīa que aluū mouēt: queq̄ lenis ac parui sint alimenti. ut poma fere ac pira quedā tuti⁹ ac suaui⁹ prima mensa comedātur. Addo etiā lactucas et q̄c quid crudū uel coctū ex aceto et oleo assumitur. Oua p̄terea sorbilia p̄sertim: ac tragemata q̄dam: que nos bellaria dicim⁹ ex aromatib⁹ & nucleis pineis aut melle aut saccharo ꝯdita: ꝯuiuis p̄cōmode apponunt.

De Cerasis.

e X pomiferis arborib⁹ apud nos cerasa: siue ut Seruio placet cerasia libet appellare: p̄mo maturescūt. Primū itaq̄ edēda apponātur. Hāc ob rem. L. Lucullus post victoriā mithridaticā vrbis āno sexcētesimo octogesimo ī Italiā uexit: cui⁹ tāta fuit ubertas: ut ad oceanū ī britaniā usq̄ puenerit. Cerasiorū quedā sunt acida quedā austera et q̄dā dulcia. Austera vētrē ꝯstrīgūt. stōacū exaspāt

Acida pituitā īcidunt. flauā bilē reprimunt. sitī ex-
tingunt. ⁊ desideriuꝫ edēdi īducūt. Dulcia stōacho
aduersa: lūbricos ⁊ putridos huōres ī vētre gērant
Deuorata mane duꝫ recētia sunt cuꝫ suis nucleis:
urinā ⁊ vētrē mouēt.

De prunis.

i Ngēs est (ut ait plini⁹) prūoꝝ turba. A colori
bus quedā sumpsere noīa. ut alba ⁊ nigra. A
similitudīe alia: ut ordearia. q̄ colorē ordea-
ceuꝫ sint ꝯsecuta. A vilitate alia sunt asinaria cog⁰
miata. Ab externa gēte q̄dā etiā armeniaca dicta:
q̄ odore peculiari laudātur. Damascena oblōga et
nigra a cītate syrie damasco nomē ducētia ceteris
p̄stātiora ⁊ salubriora sunt. Nulla arbor p̄ adoptio
nē hoc ē insitionē facili⁹ ī familias aliaꝝ arborum
īnsit. Miraẗ plini⁹ de pruno nullā a Catone mēti-
onē fieri: cū pruna syluestria ubiqꝫ nascerēẗ. Usus
prunoꝝ āte cibuꝫ (si moderatus est) aluū citaꝫ facit
bilem lenit. voluptatē sitiēti affert. Pruna ac ma-
la oīa: ut cerasa pira et reliqua lecta cuꝫ petiolis: ⁊
in melle posita ita ne se ꝯtingāt: diu seruabis.

De Moris.

m Orus satiua tardissime senescit. In egypto et
cypro abūdātissimi succi fructus ꝓducit. quo
rū trin⁹ color est. primo albescūt: deīde rubescunt.
postrēo nigerrima fiūt: quasi Tisbes puelle egyp-
tiace cruore respsa. Maẗa mora quāuis ad hūidi-
tatē ⁊ caliditatē tēdunt. parū tamen alunt. stōacho
aduersanẗ q2 ī eo facillīe putrescūt. Ueꝝ q2 aluum
citā faciūt p̄ma mēsa comedēda sunt. nā ⁊ urinam
mouēt. ⁊ ī aqua frigida hūectata: sitī extīgūt. Sūt
⁊ mora ex rubis nascētia: q̄bus utūtur in pigmētis
medici. Ut mora recētia diu durēt hoc mō facies.

Succū ex moris exprimito miscetoqȝ cū sapa.⁊ in vitreo vase cū moris mittito:virida diu ſuabis.

.De Peponibus.

p Epones a malepepōib⁹ differre videtur: cuȝ hi fere rotūdi ⁊ costati sint:illi oblongi: quasi mala citrea.Uerū non adeo differūt:cum a pepōibus malopepones factos asserat Plinius.A pediculo maturi sponte discedūt quāuis nō pēdēt.Gratus ē certe peponis usus: vex difficillīe ob ei⁹ frigiditatē ꝯmixtam hūiditati coquit̄.Pepon tamen detracta cute:⁊ abiecto semīe esui datus:stomachi ꝯpescit ardores.aluum leniter mollit.Repurgato stomacho edēd⁹ est:q2 facillīe ī eos humores cōuertit̄:⁊ cōcoctōnem retardat: quos pdomiari ī cibi receptaculo ꝯpererit.Hāc ob rē nobis a maiōib⁹ imperatum ē:vt pepones ieiuni comedam⁹: super sedeamusqȝ a āliquo cibo:donec ī fundo semicocti resederit.Eius vsus ⁊ si neruis obest eos hūectādo vrinam tamen ꝓuocat:renes ac vesicā purgat adiecto semīe.Sūt qui dicāt peponum maliciā potu oxizacchare aut oxymellis sedari ac cōprimi.Alii aquā ut Auicēna ꝓponūt:alii vinū.Sentiā ego cū natura:q̄ p⁹ esum pepōis vinū ⁊ qdē optimū appetit.Quod q̄si quoddā antitotū est ꝯtra pepōis frigiditatē ⁊ rigorē.Hoc aūt fructu Albin⁹ Imperator adeo delectatus est:vt ⁊ centum persica cāpana:et decē pepones hostiēses vna cena comederit.

De Cucumeribus.

c Ucumeris vis ⁊ natura prius fuerat explicāda:cū asserat plinius cucumeres magnitudīe excēdētes pepōes uocari.Decepit me īgenue (erratum fateor) voluptas:que ex esu peponis capitur.

Nunc.n.non cucumeribus solum :sʒ cui uis edulio
anteposueri͂ sep. Cucumeꝝ tria sunt genera: maior
liuidus ē ꝛ minꝰnocens:nā ꝛ aluū soluit ꝛ sua frigi
ditate stōacho estate ꝑserti videt̃ accomodatus. Fo
lia eius ex vino trita vulneribꝰmedetur que caninꝰ
morsus īpressit. Eius semen ex uino dulci datū ve-
sice laboranti subuenit. Citrinus quē nostra etate a
colore citrullū vocat: frigidos ꝛ noxiosͣ generat hu
mores :vnde febres autūnales oriunt̃ ꝙ diutius q̄ʒ
oporteret in stomacho morēt̃. Huius semē trituʒ ꝛ
potui datū febricitantes iuuat: dū siti͂ extiguit. An
guineus oīuʒ nocētissimꝰ ē: ūde ꝛ recte ab āgue no
mē accepit. cuiꝰ vi͂ Colūmella his carmībꝰ explicat.

Liuidus at cucumis grauida qui nascitur aluo.
Hyrus: ꝛ ut coluber nodoso gramine tectus
Uentre cubat flexo semper collectus in orbem.
Noxius exacuit morbos estatis inique.

Duo illa superiora genera ablata cute erutoqʒ seie
tessellati͂ concisa ex sale ꝛ oleo ꝛ aceto comedūtur.
Sunt q ad reprimendā frigiditateʒ aromata ꝑcisis
inspargant. Anguineū hetrusci q maxime pomis ꝛ
holeribus delectant̃ abrasa ꝛ cute lanugine cuʒ sale
tm̄ deuorant. Cucumeres Tiberius pricepс adeo
auide cōcupiuit: ut nulla nō arte aliēo ēt tēpore eos
quesierit. Hos teneros adhuc mēstruosa mulier
ꝑmo tactu necat. tāta ē eius morbi uis.

De Crysomalis.

c Hrysomala ego illa eē crediderī: q̄ Uirgilius
aurea mala vocat: ꝛ si Theocriti carmē: ūde
Maro suū trāstulit: nō idē sonet: īter cotonea hoc
quoqʒ a Plinio nūerat̃. Qd āt aureū magis appellē
q̄ʒ hꝰ haud satis scio. Sūt q hec īter ꝑsica cēsēda pu

rant: moti credo colore. Facit autem sapor ꝛ vis ne
uerum id eē credā. Prima mensa s̄upta ꝑcipue nea
politana: q̄ in precio sunt cū aneso ꝛ passulis vel ex
vino meraco aut defecato melle: stomacho minus
nocent. Post cibum v̄o ad putrefactiōez cito v̄gēs
humores generat pituitos. ¶ De ficis.

f Icus sola ex oīb⁹ arborib⁹ nō florет: lacte fru
ctū ꝓducit. Huius varia sunt gēra. Est ficus
alba ex felicib⁹: cōtra nigra ex infelicib⁹ arbo
ribus. felices arbores putātur esse quercus esculus
ilex suber fagus corylus sorbus pirus malus vitis
prunus cornus lotus. est ꝛ chia a loco coctona a ci
uitate syrie nomē sumētia. Aphricana p̄uicia dic
ta. ūde nomē accepit: hāc ego illā esse arbitror: cui⁹
pomū Cato tertiuz punicū bellū q̄rens i senatū ā
us detulit. īterrogāsq3 p̄res ꝯscriptos ꝛ eos maxīe:
qui Carthagiēm virtutis rōane materiā nequaq̄m
delēdam cēsebant: Quādiu īquit pomū h⁹ ex ꝓpria
arbore dēptum putatis: cum iter oñis recēs esse cō
staret. At qui tertiū āte diē scitote Cartagine decer
ptū esse: tā ꝓpe nos habem⁹ hostem. Statiq3 sum
ptū tertiū punicū bellū: quo Carthago Romāi im
perii quondā emula deleta est. Sunt itē que ab in
uētorib⁹ sumpsere noīa: ut liuiana calphurniana pō
peiana. Sunt p̄terea serotine precoces biffere duri
corie: q̄ tarde q̄ citi⁹ coquātur: q̄ bis in anno ficos
producāt: q̄ corio duro obuoluātur. Est et numidi
ca et marisca ꝛ carica: grossuli secūduz Macrobiuz
appellātur fici: que nō maturescūt. Albinus eniz de
Bruto loquēs grossulos īquit ex melle edebat tan
q̄3 stultus. Fici recētes cum ad caliditatē ꝛ hūidita
tē tendāt mature p̄sertim non adeo nocent: licet oēs

fructus malos generēt hūōres. Epileticis.n.sicce q̄ ferūt pulmonē pect⁹ ac guttur catarro exaspatū leni unt: opilatōes epatis et splenis aperiunt: humores grossos e rēib⁹ ⁊ vesica eiiciūt. corruptū sanguinem ad cutem pellunt. creber tamē eoꝝ usus pediculos gērat. Fici precoque pniciosa hūiditate abundant. ⁊ ob hāc rem desiccari nullo modo pñt. Hūc eni fructū differre q̄si fecē nature sue efferūt: quo maxime delectatus ē Augustus. Magnus pōpeius mitridate deuicto in scrinio ei⁹ īuenit ipsi⁹ manu scriptā cōpositionē: qua ille p̄sumpta aduersus oīa veneficia in totum diem tutū se incolumēq; prestabat: in qua iuglās. una: fici due sicce potissimū: rute folia viginti: salis gr anū: in unū cōtūdunt ⁊ deuorātur a ieiuno. Est ⁊ caprific⁹ ex siluestri genere ficus: nūquā maturescens. Fici cū penolis q̄ntū fieri poterit longis ⁊ illesis recētes in melle diu seruabuntur.

Liber Secundus.

Qui de agricultura scripsere arborez a fructice ita differre dixeruut: ut fructex ab herba. Est enim fructex: qui ad iustam arboris magnitudiem nō assurgit: et statura multis herbis persimilis: sed non demoritur neq; arescit ut herba. perennis est. inde fructicari dicimus nasci ex fructice. Fructus preterea quadrifariam diuisere: accina dicentes uuam: grana edere: grana sambuci: grana ebuli: grana mali punici. additur etiam morum: et quicquid his simile. Inter baccas vero fructus Lauri: Oliue Corni: Loti: quam fabam syriacam vocant: Mirti: Lentisci: similiumq; Plini⁹ ceteriq; numerabāt.

Inter nuces oē quod foris duro tegitur cortice ꝛ i
tus habeat quod esui est. Postremo ea oīa uel ma
la esse dicebant que foris quod esui est habeant: du
ra intus includāt. Ob hanc distinctionem affirmāt
qdā persicū inter mala nnmerandū. De Malis.

d E malis igit̄ dicendum nunc est ꝛ maxime ð
his que ante cibum comedunt̄. Austera ꝛ sti
pticā post epulas tutius assumunt̄. Sunt aūt
malorum genera plura de qbꝰ suo loco dicet̄. Dul
cia ꝛ cito marurescentia: qlia sunt orbiculata: preco
cia: melimella: q̄ omnia fere stomachum ꝛ aluum
soluunt: prima mensa sunt comedēda. Diascorides
quod ad estiua mala pertinet hoc sensit. Ea credi
dit pituitam nutrire: fellis ardores excitare: inflam
mationes mouere: neruosis partibus minime con
uenire. Galienus vero non omnia reiicienda pro
nunciat: sed ea tantum: que aut aquei saporis sunt:
aut aspri atq3 acidi. Dulcia autem ꝛ matura: que
q3 hyeme custodita suauiter fragrant: inflāmatio
nem tollunt: stomacho nauseāti succurrunt: ꝛ appe
tentiam inducunt. Mala autem frigida esse ꝛ hu
mida ex eo maxime deprehenditur: quod succus
ex his expressus facile transit in acorem. Hanc ob
rem qdam censuere huiuscemodi fructus bono sto
macho ante mensam non nocere: cum uentre3 hu
mectent ꝛ precordia refrigerent. De piris.

p Irorum naturam Diascorides stipticā tra
dit: ꝛ ideo contrita ꝛ apposita impetus oīs in
currentium humorum auertunt: sanguine3 ex
naribus ꝛ vulneribus fluentem sistunt. Ex his q̄
dam sunt dulcia: q̄dam austera: q̄dam acida. Dul
cia cum sint aq̄tica ꝛ soluti saporis: cūq3 īter frigidū

et calidū ꝯsistant: utpote parua illa ꝛ ocyssima: que Plini⁹ supba innuit appellari: āte cibū danda sunt. Hec nos vernatica ligua moscatia ab odore vocā‸ Dētur itē alia sique sunt his similia. Stiptica vero ꝛ acida: quoꝝ magna turba ē: secūde mēse reseruēt q² āte cibū sumpta astrigunt: qḋ valitudini ꝯtriuꝫ est. Annotatū est etiaꝫ pira pter alia poma corpus nutrire: Piro magna certe inest vis: nec ī fructu so lū: verū etiā in radicib⁹ ꝛ foliis. Cū fungis ac bole‸ tis īcocta: venenū siquod īest tollūt. Decocta folia vulnerib⁹ medētur. Semē āt piroꝝ cū melle tritū ac ieiunis traditū: dolorē iecoris submouet: Cōdiūt autē pira totidē modis. quot vue mala: pruna psica cytonia. Poma itē oīa pcōmode seruātur: si pōari‸ a ī tabulatis posita fenestras ab austro ad septētrio nē vergētes habuerīt. Substerni stramētis ac pale is debēt: ne hūore nimio: q ex ꝯtractu orit̄ frigescāt.

De Uua.

q Ui uuā quasi uuidā ex abūdantia hūoris ety mologia notauere. recte mihi fecisse vidētur: cū maxim⁹ inde pfluat hūor: quod mustum primo: mox defecatū vinū appellat̄. Uuam ex arbore nasci nō ausim dicere: cū non plane sit arbor: eādē quoqꝫ fructicē dicere iīuria esset: Teneat igr̄ tāquā res p‸ clara mediū quoddā: nec etiā ut qbusdā plac ꝛ acinis patiat̄ ascribi: ut grana hedere: ꝛ gna sambuci. his enī oīno diffīl'is esset: si vīaceis careret: qḋ fieri pfa cile poterit: si Columellā imitat⁹: malleolū findes: ita ne gēme ledātur: medullāqꝫ ōnem erades: tum demū in se cōpositū colligabis: ita tamen ne gēmas alliges: in terrā deinde stercoratā depones: ꝛ riga‸ bis. Adulta vitis uuas tibi sine vinaceis prestabit.

Uuarum genera multa sunt. Aminea a regione. Aminei.n. fuere ubi olim falernum: Appiana ab apio. Bumastha a similitudine mame bubule: Mareotis: precoqua nomentana: precia: psithia: lagea: que et leporaria dici potest. Sunt et alia plura: que enumerare longum esset
Uuarum maturescentium vehementiores nigre: ideoque vinum ex his minus iucundum: suauiores albe: unde vinum gratum fit. Inter omnes auctores conuenit ficos et uuas bene maturas ceteris fructibus: qui crudi eduntur minus insalubres esse: et sumpta prima mensa fere non nocere
Uua siquidem matura: et que decerpta diu: aut saltem dies quatuor pependerit: et suauius et dulcius editur. obesa enim refrigerat: neque fastidium mouet. Recens autem deuorata: stomachum: spiritum: aluum inflatione perturbat: capiti nocet: lethargium facit. Non sunt vinacea dum commeduntur dentibus conterenda. quia et difficilius coquuntur. et deterius nutriunt. In vino dulci: ut fieri solet condite uue caput temptant. Pensilibus proprie habentur: que in palea seruantur: Sunt qui eas in aceruo viaceorum conseruent. verum comesse caput et stomachum infestant. Sistunt tamen aluum ac sanguinem excreantibus utilissime sunt. Uirides item hoc modo seruabis. vuas de vite illesas accipies: et aquam fluuialem ad tertias decoques: quam et una cum uua in vasculum mittes bene gypsatum ne exalet. In locum frigidum: ubi sol accessum habere non possit uuas repones: et quando volueris virides inuenies. ipsam vero aquam si voles pro hydromelle egroto dabis. In ollis seruate: ac esui sumpte: stomacho auiditatem excitant. Extat et labrusca: quam greci ampelosagriam vocant. cuius acina desiccata ad medelam seruantur. Passum optimum sic fieri Columella precepit. Uuam precoquem bene maturam legere: acina acida haud viciosa reiicere

que bona sunt ĩ tabulatũ quoddã extẽdere: vinoq̃z
inspargere: seruata usui multis ĩ reb⁹ esse ꝯsueuit.
Passule vino lote: ⁊ pcipue q̃ sine viaceis sunt: ut
corithie et narnieses ãte ⁊ post cibũ sumpte: stoma-
cho atq̃z epati opitulãtur. Ex uua concocta ĩ aheno
sapa fit: ex puro ⁊ expresso musto ĩ defrutariis va-
sis defrutũ. Mustũ .n. decoctũ defrutuz vocat̃: ũde
et defrutare mustũ coquere dicim⁹. Sapa tñ defru
ti vice nõnunq̃z utimur ĩ ꝯmedẽdis pomis ac piris.

De Malis Punicis.

S Unt ⁊ mala q̃dã: qb⁹ ⁊ ãte cibũ ⁊ ĩ cibo maxie
vero cũ assis ⁊ frictis carib⁹ utũr. Ex his est
malogranatũ: qđ ⁊ punicũ vocat̃: cui⁹ multa sunt ge
nera. q̃ enũerare supvacaneũ nũc essz. Sufficiat tñ
de eoꝝ q̃litatib⁹ dicere. malo pũico vim stipticam
inesse: oẽs fere medici una opione ꝯsentiũt. Quadri
fariã tñ diuidi posse videtur. Dulcia .n. ꝯtiere aliqd
caloris natura ipsa arguit: ⁊ ãte cibuz commedẽda
sunt: q̃zq̃z ĩde inflãmatio q̃dam oritur: quaz greci
appellãt. Acida stõacho accommodata
sunt: ⁊ urinã mouẽt: pulmonẽ refrigerãt. iecori blã-
diũtur. Si mala ipa nimiuz acida videbũtur emen
dari hac ratiõe poterũt. stercore suillo ⁊ hũano uri
naq̃z vetere radices arboris irrigabis: dulciorẽ fru
ctũ inde postea sumes. Uiolenta mediã quãdã vim
ĩter illa supiora sibi vẽdicant. Acerba pigmẽto qđ
stõachũ vocat̃ magis apta q̃z esui sunt: tũc oris vici
a nariũ: auriũ: oculoꝝq̃z sanat. Recte igr̃ ẽdidere: q
negãt puĩco malo corpõa nr̃a nutriri: cũ eoꝝ usus
medicĩe magis q̃z cibo ꝯueiat. Qui validi stõachi sũt
ea tuti⁹ añ cibũ sumẽt: q̃z q ĩbecill'. p⁹ cibuz vapões
ad caput ascẽdẽtes repmunt. ⁊ fere vĩ coctões hñt.

aut prelouinū qđ i multis edulíis utimur reddunt. Postrēo vero testa eiusdē mali sicca ⁊ in puluerez redacta multis incōmodis medet: utpote aluo solutis si trita ex merore potui det. Sanat ⁊ vulnera genitalib⁹ ob calorē nata. ut mala punica diu seruētur i aquā feruentē merge: ⁊ statī leua ac suspēde.

De Coctoneis.

C Octonea dici cū de malis loqmur: ⁊ nō coctona varrōis ac Pli. auctoritate māifestum est. qui coctona iter ficus ꝯmēorāt. Omitto eoꝝ opinionē: qui ea cydonia a cydōe ciuitate crete appellauere: unde ⁊ cydōia spicula sunt dicta. Coctōia ergo siue cydōia vł citonia sunt vocāda: cruda ⁊ matura dysentericis et colericis ac sanguīez excreātib⁹ optīe dātur. aluo solutis nō itē ꝓsunt decocta: q̄ amittāt ꝯstringentē illā vim succi. Infusa preterea ex vino vł aceto stōachi dolore: ⁊ intestīoꝝ fluore vexatis oportūissime ꝯferunt: fallūtq3 lāguentium desideria: q̄ ⁊ specie ⁊ gustu ⁊ odore cuiuslibet vini veteris similitudinem representāt. Seruari diu mala coctonea recētia hoc modo pn̄t. Eligātur sine vicio cū ramulis ⁊ foliis condita in vas: ac melle et defruto suffusa diutius virida durabunt. Condiri etiā matura hoc modo possuut. Depilata ac in frustra cōcisa: nucleisq3 e medio sublatis i aquā celestem ponūtur: ubi tādiu mutata tamē aqua relinqui debent: donec stypcitatem illā amiserīt: eluceāt q3 tanq3 cornea. Elixētur deīde ⁊ semicocta ex ahe no ablata i linteum albū ⁊ mūdum sup tabulā exten dātur: donec aqua exsiccet. In cacabū deinde cum melle posita tādiu ebuliāt quousq3 oīno coquētur Cocta rursum litheo extēdes: ⁊ fere sicca ad ūbraz

nõ ĩ sole: ĩ ollaz repones: supĩfundesq3 mel bene de
fecatũ & tepidũ. Hoc modo fere cõdiunt cucurbite:
citra: mala medica: que vulgo narãtia vocam⁹: pi-
ra poma: qbus nõnulli arõata inspergi voluerũt: ut
chariophilũ: cinamũ: gĩgiber trita: & cribrata Malo
peponũ coste: ũde cõditura fieri solet: ĩ aceto mace-
rãtur dies qtuor: postea vero q3 in linteo aliq3diu
resederĩt: mutato aceto iterũ cocte: ac rursuz ĩ linte
um extense: dõec refrixerĩt ĩ ollã reponũtur: super-
fusoq3 melle optĩe seruãtur. Hec ĩ pma mẽsa variis
tẽporib⁹ cõedi solẽt. Hyeme citrũ & narãciũ: Esta-
te cucurbita: pepões: coctõea. Sed coctõeorum hec
vis est: ut ãte cibuz sumpta aluũ astrĩgunt: & cõco-
ctionẽ ac lubricitatẽ vẽtris tollãt. nisi bifariã diuisa
nucleisq3 exhaustis supinfuso saccharo coquantur.
Tũc. n. desideriuz edẽdi inducũt: & sumpta caput e-
brietate defendũt. Post cibuz vero stõachum sigil-
lãt: cõcoctionẽ adiuuãt: & aluuz mouẽt: si auidi⁹ de-
sumpta fuerĩt.

De Citro.

c Itrũ vel citreuz Cloãtius & maluz persicuz a
prouĩcia vocauit: At Uirgili⁹ Hõeruz imita
tus lõga periphrasi citrũ circunscripsit. Felicis
mali quo non pstanti⁹ ulluz pocula si quando seue
infecere nouerce: Miscuerũtq3 herbas: & nõ ĩnoxia
verba. Nẽo. n. dubitat hoc de citro dictũ: cui⁹ varia
hñtur gẽra. Alia enĩ sunt: que sylua cõfinis mauri-
tanie pducit. Alia q ĩn Jtalia & media nascunt. Om
niũ tñ magĩtudĩe poti⁹ q3 genere differẽtiuz eadẽ
fere vis est. Odoratissima. n. sunt: et vestib⁹ ĩterie-
ctas tineas necãt. Unde & odorata vestis citrosa a
Neuio vocat. Gerantur autẽ in perside õni tẽpore
alia enĩ pcarpũtur: alia interĩ maturescũt. Putat

etiã ĩ veneñs ꝯtraria q trita cũ vĩo purgatiõe viriũ suaꝝ bibẽtes seruãt. Nõ tñ una eademqꝫ virtꝰ ĩ oĩbꝰ citri partibꝰ est. Putamĩa enĩ calida sunt: qd̃ intus ẽ seĩacíduꝫ: ac ꝑ hoc stipticã vim hr̃e maĩfestuꝫ est. Assis ꝛ calidis obsoniis adhibẽtur õni tẽpore. estate tñ p̃cipue: q bilẽ reprimunt: sitiꝫ extĩgunt: ꝛ desiderĩũ edẽdi ĩducũt. Multis egritudibꝰ citrea vis medetur. nã ꝛ p̃gnãtes mulieres a nausea vẽdicant. et trituꝫ ĩ potione vini datũ: lieni ac q̃relis corpoĩs medetur. Sunt q citrũ tessalatiꝫ ꝯcisuꝫ ex sale oleo et aceto cõedant. De malis citreis vl' medicis: q̃ vulgo narãcia vocamꝰ: eadẽ fere dici pñt. Ueruꝫ quia quedã dulcia: quedã acida sunt: vescẽdi ratio ex superioribꝰ p̃ceptis repetatr̃. Dulcia añ cibũ quo vis tẽpore sumpta stõacho ꝯueniunt. Nec non acida si saccharo fuerit remolita: qd̃ fit sublato corio: detractisqꝫ mẽbranulis.

De Palmis.

P Alma multis ĩ locis nascit̃: ut hodie in Italia in maritimis hispãie locis: ĩ affrica lꝫ cernere Sabulosa ac nitrosa terra gaudet: unde ĩ iude a ꝯcõmode nascit̃: fructũqꝫ uberiorẽ ꝛ suauiorẽ reddit. cui a forma oblõga: ꝛ ĩ medio dorsi quendã q̃si nodũ assumere dactili nomẽ ĩpositũ arbitror: q digito sit ꝑsimilis. In aluo media fissura ẽ: quã ñnulli umbellicuꝫ appellãt. Inde spargi radicẽ: cũ plãtantur asserũt. Sine mare qui haud lõge plãtari debꝫ infecunda habetr̃. Unde exciso mare statim sterilescunt. Nascũtur autẽ palmaꝝ fructꝰ nõ ĩter frõdes sed ĩter surgẽtes ramos. Palme vis calida ẽ et humida: melior alba: qꝫ aut nigra aut rubẽs. depilãde mẽbranule sunt: q̃ carnẽ ab osse diuidunt. deuorate enĩ grauiorẽ cõcoctionẽ faciunt. Ossa iteꝫ auferẽda

ne Alexandri milites: qui auidius virides palmas
cōmedentes strāgulati sunt imitentur. Dulciores
enī ante cibum sumpti: ⁊ si facilꝰ cōcoquūtur ⁊ al-
uū mouent: spleni tamen dentibꝰ atq; epati aduer-
santur: Palma (ut ait Gellius) tāte gerrositatis ē:
ut pōderi non cedat: sed sursum vorsū nititur. ⁊ ob
eam rem victorie signū habēt: quoniā huiusce na
ture est: ut urgētibꝰ opprimētibusue nō cedat.

De Mespilo.

n On fuit mespilus in Italia Catonis euo. Ra
dices hec arbor ꝓfunde ⁊ late agere dicitur.
Hāc ob rem fere inextirpabilis habet. Gallica me-
spila ceteris p̄stātiora sunt: quoꝝ semē austerū qdē
ac folia ꝓprietate non carent. Ante cibū sumpta
mespila vehemēter dissolutum stōachū astrigunt
fluxus alui in modicos fortissime reprimūt: ob fri-
giditatem ⁊ siccitatem. dentiū doloribꝰ medet. fo-
lia quoq; eiꝰ et cortex: itēq; radices tunse ⁊ īposite
feruori ac tumori subueniunt: sicca ⁊ trita cū melle
ad cicatricē vulnꝰ adducunt. Coꝝ succꝰ cum vino
haustꝰ: veneficiis potionibꝰ repugnat.

De Sorbis.

s Orbis triplex differētia iest. Alia .n: ut mala
rotunda sunt. Alia turbinatiora: ut pira. Alia
ouoꝝ figurā obtinēt. Laudant a medicis sorba me-
dicamētoꝝ potiꝰ q̄ cibi grā. Et ut alba adhuc ⁊ se-
micruda. stōachū p̄grauāt: ita matura fastidiū pel-
lūt. vulnera ī traneis innata deliniūt. Aqua vero in
qua decocta sunt sorba potui data: cū vini austeri
fere cū sapore naturam imitet: dysentericis mede-
tur. Sorba sole macerata ac in sapa cōdita: ut co-
ctōea et pira secundū Catonē diu durant.

De Cornis:

c Orna que Uir. lapidosa vocat: q foris paruz carnis: z intus plurimū ossis habeāt: inter aci na numerata sumpta ī cibuz paruz alunt: tarde cō coquūtur: z aluuz astringunt. De Persico.

p Ersica tota asia nascunt: maxie vero ī persi de: vnde ad nos trāslata nomē hñt.: sero id q dez factū ē z cū difficltate. Uex postea ubiqz fere spōte puenīunt: Fabulas mihi narrare videt: qui scribunt vēnata cuz cruciatu apud persas gigni z ob eā rē a Cyro inde ad Egyptios translata: ut quos armis vicere nō poterat: venēo saltē necaret. Cōfingunt itē quo res verisilior videat egyptio so le z celo mitigata fuisse: Hāc autē opionē īnuit Co lumella his carmib[9]. Et pomis que barbara persis Miserat (ut fama ē) patriis armata venēis. At nūc expositi paruo discrie leti Ambrosios pbēt succos oblita nocēdi. Addidit tñ ut phana ē: ne oīno rē fa bulosaz p historia credidisse videret. Gallica z asi tica persica: q nationū cognoīa hñt autūno mature scunt: estate precocia habētur. Dyrachina ī precio āte alia sunt: Recētia seruari hac ratione poterunt. Optima eligito et mitte ī muriā: postera die exime et purgabis diligēter: ac collocabis in vas fundens salē acetuz saturegiā. Persicoz cib[9] ppt huiditatē et frigiditatē stōacho īutilis habet. cito eī inacescit: atqz ī phlematicos vertitur humores. Eorū usus quē negāt medici mēbra nutriri ad ephimeras iter facit. Matura tñ āte cibuz sumpta appetētiā indu cūt. urinā mouēt: aluū lubricāt: fetorez oris medē tur. Sicca post cibum māducata: z si nihil nutriunt stomachi tamen sigilla habentur: quod astringunt.

Sūt q dicant: stati p⁹ persica ante cibū sumpta: vinū optimū bibendum esse: ne continuo putrefiant. Nō iprobat̃ ēt eoꝝ opinio q asserunt post cibū comedenda persica tessellatī concisa: ⁊ in optimo mero remolita: q̄ꝓ os stōachi ⁊ superiora orificia refrigerant. Hoc āt fieri d̄bet ubi ex assis cena precessit. Folia persici trita ⁊ iposita vētri lūbricos aut expellunt aut perimunt. Eadem sicca ⁊ in pl̄uerē tunsa recētes plagas cruētoꝝ vulneꝝ claudūt. Nucle⁹ psicoꝝ cū oleo trit⁹ capitis dolori medet̃.

De Oleo.

E Xigeret nūc mensaꝝ ordo: ut de conficiendis ac coquēdis pulmentis ratio preberet̃. Uerū cum omnia fere obsonia mixta sint de qbusdā simplicib⁹ ad hāc rē ptinētib⁹ pri⁹ dicēdū est: ac p̄mū de olea atq̄ oleo. Oleaꝝ genera sunt plura. Conditiua: pausea: radi⁹: horchites: q̄ d̄ oliuitate optīe condit̃: (ut ait Uarro) salentina: termucia: cōditiua grādior est ⁊ esui optima: ut nunc bononiensis: ⁊ picentina: acerba scindit̃ vtriq̄ gladiolo: ⁊ in frigida aq̄ tandiu macerat̃: donec amaritudo cū pinguedine euanuerit. Jn seriam deinde aut in ligneū vas reposita superfusa aq̄ cū sale ⁊ feniculis decocta ad temp⁹ seruat̃. Comedit̃ cū piscib⁹ ⁊ carnibus assis: ut vel fastidiū leuet: vel desideriū inducat. Difficilis concoctionis est: ac parum alimenti: hūores generat crassos ⁊ glutinosos. Sumpta externa mēsa exalationes ad caput reprimit. De reliqs commodi⁹ fiet oleum: trampeto vt a qbusdam solū vel mola: qđ vtili⁹ est: vel solea qđ difficili⁹. Jn ficis reponit̃ oliua. plerisq̄ subiicit̃ exprimiturq̄ tādiu: donec sāpse aride uel āpli⁹ p̄stāt. Jd oleū qđ primum

expit: si nō ex frãcescētib⁹ oleis ⁊ nimiū mašis ac ꝯca lefactis fuerit: suaui⁹ esui ē. Nāᵒ Pli. omphacinū vo cat. enī uuam īmaturā greci appellāt: qð ge nus olei ad frigitatē ⁊ siccitatem tēdit. Seruare oli uas virides: ut quouis tempore oleum facias: hoc modo poteris. Oliuas de arbore sublatas: ī mel de merges: auferesq₃ tales quo vis tēpore q̄si mox de arbore redēptas: de qb⁹ si voles oleū viride facies At qð ex maturis exp̄mitur: ⁊ si pinguis ⁊ ḡuioris odoris ē: tñ utili⁹ omphacio ꝑpter tēpatas q̄litates habet. Ad caliditatē. n. et hūiditatē tēdit. Uendicari tū a nimia piguedīe oleū sale illitū potest: grati⁹q₃ fiet subtracta e fundo dolii amurca. Oīs enī feces olei ac vini ad fundū tēdunt: ut mellis ad summū. unde ⁊ oleū meli⁹ ī summo: q₂ exalatōes amat. vi- nū ī medio: mel ī fundo ē ꝓcul ōni fece. Olei vis est corp⁹ tepefacere: qua re cognita: Hānibal ī rōanos ducturus acies: ad trebiā frigida hyeme corpōa nu litū ad lenitatē ⁊ robur iunxit ⁊ vicit. Cōtra algōes oleū mirifice iuuat. Potū ieiuno stōacho: aut lūbri- cos iterficit: aut e vētre pellit. Pretea vero ꝯtra ve nenū ꝓ ātidoto habet: Ex aqua. n. calida potū: vōi- tu venēa fugat: Sūt ⁊ alia plura gēra ficticii olei: q̄ cōsulto pretermittūtur: quia nihil ad rē nr̄am faciūt.

De Melle.

m Agna apib⁹ cura ⁊ sollicitudo ꝯficiēdi mellis: ⁊ cere iest. maior ꝯseruādi. Unde Maro recte eas parcas appellat. Nō. n. liguriūt ut musce Castis sime p̄terea hn̄tur. Jngnatis eni locis: aut q male oleāt nulla apu₃ assidet. Tā qui olet unguēta q vio lētia ⁊ recēti cōcubitu fetet. q₃ q aleū: redolētia sapit pūgitur: ⁊ ab aluearib₃ q̄ ab aluo secūdu₃ Uarronē

sunt dicta: facto agmine fugat. Legē hñt ad similitudi
nē optimi pncipis: ad quē oīa deferūtur. Hoc pce-
dēte aut delato se negāt volare: de loco ad locū pfi-
ciscunt. Castra hº est alnearia ponūt. Apibꝰ natu-
rale pabulū est rosa: serpillum: apiastrum: papauer:
faba: lens: pisum: ocimū: cytisus. Ex his. n. rorē ma
tutinū: unde mel ⁊ florē: unde cera pficit colligunt.
Optimū tñ mellificium ē: qđ ex thymo fit: et ob hāc
rē siculū mel ⁊ atticum palmā fert: ppr thymi abū-
dātiam ⁊ suauitatē. De melle pōtico ⁊ hispāo: i quo
veneni vi inesse qdā auctores scribūt: nō attiet di-
cere. Id. n. q̄rimꝰ: qđ ad voluptatē facit. Mel solum
ē: qđ i summo fecē expuit. hoc quo gūiꝰ eo meliꝰ ē.
Mel ptra vinum laudat: hoc qđ vetꝰ ⁊ hūectum: illđ
qđ recēs ⁊ calidum i pcio ē. Decoctum crudo melius
habet: neq. n. adeo inflat: aut pcordiorū dolores ac
bilē auget. Estiuū autumnali meliꝰ ē. Corporibus
frigidis ⁊ huidis pueit. multis egritudibꝰ medetur
Corpora putrescere nō sinit. In cōditura malorum:
cucurbitarū. citrorū: ⁊ nucū optimum habet. Oris de
sideriis ⁊ i multis obsoniis facit satis. Ex hº oxyēl
⁊ hydrōel: quā eādem vł aquā mulsam licet appella
re pficit: que tussiētibꝰ pcōmode dat. Mulsum ego
fieri etiā ex vino ⁊ melle teste Plinio crediderim.

De Saccharo.

S Acchar̄ fert nō arabia solū ⁊ idia: sꝫ creta ⁊ sicilia: qđ Pli. mel ex ha-
rūdibꝰ collectū vocat. Fragile id qdē dū terit
aut subiicit dētibꝰ. hº certe q̄nto cādidiꝰ: tāto meliꝰ.
qđ pfecto ex lōga depuratōe fieri psueuit: ūde pba-
biliꝰ ter aut eo āpliꝰ icoctum diciꝰ. Calida est eius
vis ⁊ humida: hoc fit ut bñ nutriat. stomacho pro-
sit: eius exasperationes (si qua insint) leniat.

Hoc ut arbitror veteres ad medicine usũ tãtũmo
do utebãt̃. Et ob hãc rẽ nulla ĩ obsoniis eoꝝ de sac-
charo fit mẽtio. Caruere illi q̃dẽ magna voluptate
cũ nihil ex his q̃ esui dãt̃ tã ĩsipidũ sit q̃ꝺ saccharũ
nõ ꝯdiat. Hĩc natũ ẽ illud crebra usurpatiõe ꝓuer-
biũ. Nullũ genꝰ edulii addito saccharo ĩsipidiꝰ red-
di. Liq̃facto hoc amigdalas ĩmolitas aqua mũdas
nucleos pineos auellanas coriandrũ anesũ cinna-
ma atq; alia plura ĩ bellaria redigimꝰ. Trãsit tum
saccharũ fere in eoꝝ qualitates: q̃bꝰ ĩ cõfectione ad
heserit.

De lacte.

l Ac ego deriuatũ puto: pri
mũ quod ex fetis aĩalibꝰ mulgetur colustꝝ ap
pellatur. Id ãt ideo abiicit̃: quia lactentibꝰ no
cet. Sunt q̃ vĩ lactis tẽpatã putẽt: ꝙ ad frigiditatẽ
⁊ humiditatem parũꝑ declinet. Et ob hãc rẽ lac be
ne nutrit̃ m̃ltũ sãguis generat̃: cũ sãguis sit ex ube
ribꝰ ⁊ mãmis exp̃ssus: cerebꝝ fouet̃: stõacho ⁊ pul-
moni prodesse: geniturã auget̃ ĩter oẽs medicos cõ
stat. Nõ idẽ tñ ex oĩbꝰ aĩalibꝰ mulget̃ lac. Omitto
muliebre: quo ĩ medicina tñ utimur. Talẽ ꝓpe uiz
lac habet: qualẽ aĩal: unde m̃lgetur. Optimũ capri
nũ habet̃: ꝙ stõachũ adiuuet: epatis oppilatiões tol
lat: aluũ lubricet. In secundo loco erit ouillum. In
tertio bubulũ. Meliꝰ vere q̃z estate: rursũ estate q̃z
autũno: aut hyeme. Stõacho ieiuno ut exit ab ube
re ul̃ tepidũ bibẽdũ ẽ: ⁊ tãdiu a reliquo cibo abstinẽ
dũ doẽc ĩ stõacho resederit. Coagulatũ ac p̃ria mẽ
sa haustũ uere ⁊ estate minꝰ nocet. Nã post cibum
sumptũ (ut fere solemꝰ) aut statĩ putrescit: aut secũ
alteꝝ cibũ ĩcoctũ ad ima trahit. Quiescẽdũ ẽ itẽ post
q̃z ꝯsũptũ ẽ: ne ĩ stõacho q̃d ex agitatõe fit coacescat

Inbibitum aut cum sacchаro aut melle: a putrescē-
tia ꝓhibet. repurgato ⁊ ieiuno stōacho bibēdū dixi:
q² in eos humores: quos pncipes ī cibi receptaclo
depħendēt: facile ꝯuerti solet. A nimio lactis usu ca
uēdum tñ est. nam ⁊ aciē oclorū hebetiorē reddit: ⁊
calculos ī renib⁹ et vesica generat. Sero capno qδ
ex lacte sublato caseo fit: ꝓ medicīa utitur: q2 epar
⁊ sanguiē3 refrigerat: q2 pharmatis viā ad purgan
dū corpus faciat.

De Caseo.

e T si caseo ī tertia mēsa vescimur: tñ hoc loco
eius vis explicāda fuit. cū ex lacte: de quo nūc
dictū est: fiat. In multis ēt eduliis ꝯficiendis
hoc crebro coqui utāt. Coagulatū lac nō mlto coa-
gulo: ne case⁹ (ut fere semp ꝯtigit) acorē ꝯcipiat ma
nu factoris. ⁊ qdē3 nō macilēta ⁊ calida: s3 sub pin-
gui ⁊ tēperata ī pilā: redactū ex aheno ī formas vt
calathos vel fiscellos r̄pōatur: exp̄maťq3 tādiu: do
nec sex pēit⁹ exierit. Salit⁹ case⁹ ī locū fumo aliqn
tulū obnoxiū r̄pōatur. ubi salē ꝯcepit: ⁊ etatis aliqd
adept⁹ erit: esui nō incōgrue dabī. Caseo dignitas
a locis ⁊ pecorib⁹ accessit: ut de lacte dictū est. Duo
sunt hodie casei gēra ī Italia: q̄ de pncipatu ꝯten-
dūt: ut marceolin⁹: ita eni ī hetrusci vocāt: q2 mense
martii factus sit ī hetruria. ⁊ parmēsis in cisalpinis
quē eūdem maiale3 a mense maio licet appellare.
Qualitas casei ex etate depħendit. Recēs algidus
est ⁊ humectus: salitus ⁊ durus calid⁹ ⁊ siccus. Re
cens case⁹ bñ ac multū nutrit: calorē stōachi repri-
mit: sanguīem excreātes adiuuat. phlematicis om-
nino nocet. Uet⁹ difficile ꝯcoqtur: pax nutrit: stōa-
cho ac vētri aduersať: bilē facit: podagrā: dolorē la
tex: harēulas ⁊ calculos gērat. sumptū post cibum

quantuʒ vis paꝝ:cū os stōachi sigillet:⁊ fastidium pinguium edulioꝝ tollere:⁊ coctiōi ac capiti ꝓdesse aiunt.

De recocta.

f Ublato ex abeno caseo:seꝝ tādiu lēto igē ꝯcalefacius:donec ad summū id pīguedinis nataverit:qd reliquū casei fuit.recoctā id rustici vocant ꝙ ex lacte secūdo ꝯcalefacto colligaꝶ.Cādida ē: nec gustui isuauis Insalubrior recēti ac medie etatis caseo hētur.melior tñ hētur vetere:⁊ nimiū salito.cōctā siue eādeʒ recoctā libʒ appellare:mltis pulmentariis herbaceis pcipue coq admiscēt.

De butyrō.

b Utyrū ex lacte hoc mō fit.Emulctū lac ex mltralibꝰ ī vas eneū:qd ab imo coarctatū sursuʒ vorsuʒ ī latitudiem cāpane surgit diligēter ꝑcolaꝶ.Ex qete ⁊ hūiditate nocīna ī supficie piguitudo lactis natat:hāc rustici pānuʒ vocāt:qua leniter cocleare satis magno ī vas oblōgū īvergūt:rutabuloqʒ tādiu miscēt:donec ī massaʒ ɼdegerit:qua ablata ⁊ ī fertis repōita ad tēpꝰ:adipis aut olei vice:ī qbusdā obsoniis utūtur:fere oēs q septētriōalem et occidētalē plagā īcolūt:ꝙ oleo īdigeāt:quo calide ⁊ tēpate regiōes abūdare ꝯsueuerūt.Butyrū calidū ē ⁊ hūiduʒ:corpora admodū nutrit ⁊ obesat. Eius tñ freqnti usu ⁊ stōachꝰ lediꝶ:⁊ fomēta ꝑphlematice egritudini ꝑparaꝶ.Datū ī cibum cū mūdis amigdalꝭ ⁊ saccharo:pituitā digerit.⁊ tussiʒ frigidā ac siccaʒ tollit:Illitū vulneribꝰ ex venēosis aīalibꝰ potuʒqʒ ātidoti ⁊ tyriace vices pstat.

De ouo.

o Uū qd greci dicūt mltiplex ē:⁊ ex volatilibꝰ fere oībꝰ nasciꝶ:q̄ oua pariāt esui accōmodata:sunt āseres anates pauōes struchii ⁊ gallie:sʒ gallīaꝝ meliora ac salubriōa sunt.maxīe si ex

gallo ꝯceꝑũt.que ṽo aut ex vẽto zephyro:ut quidã volũt:aut ex ꝓpria libidĩe ꝯcepta:ea minꝰ sapiũt:ac feture oĩo ĩutilia sunt. Ouoꝝ vis tẽpata ẽ: ⁊ ob hãc rẽ bñ ac multũ nutrire medici asserũt. Ouũ bifariã didĩt:ĩ alboꝛẽ ⁊ vitellũ.alboꝛ ad frigiditatẽ:vitelluȝ ad calidicatẽ tẽdit. Alboꝛẽ ĩ purgãdis vulneribꝰ:in ꝯstrigẽdis q̃ laxa sunt:ut ĩ ꝯditurís quoꝝdã eduļio rũ:ac bellarioꝝ utũr. At vitella maxĩe vo rcentia: ⁊ q̃ ex gallis ꝑdice phasião sumũt nõ nimiũ ĩcocta (soꝛbilia.n.vebẽt esse oua)coꝛ fouẽt ac mẽbꝛa nutri unt. In sanguĩeȝ.n.purũ:⁊ q coardeat ꝯuertũt. q̃re q inãitate laboꝛãt:hoc cibo repurgato pus stõacho: ꝙ facillĩe ĩ alios hũoꝛes ꝯuertũt:crebꝛo ĩ ꝑma mẽ sa utãtur Medet ⁊ hic cibꝰ tussi: exasꝑatis arteriis: vocis raucedini:⁊ sanguĩeȝ excreãtibꝰ. Oua ex ace to ꝺcocta:cũ magis tẽpata sint:stipticaqȝ fiãt:vẽtrẽ ꝯstrĩgunt:ardoꝛes vꝛine:renũ ulcera:ac vesice mi rifice tollũt. At q mlto magis si nuꝑ nata:ac cruda excusso albamẽto veglutieris. Sapidiõa eo magis sunt oua:quo ex gallis pĩguibꝰ:nõ macilẽtis.ex ve pastis triticũ:hoꝛdeũ:miliũ:pãnicũ:q̃ȝ herbas sunt nata. Hyeme paleis:estate furfuribꝰ oua ꝑcõmode seruãt. Que ĩ aceto macerata sunt:ut ait Pli. facile illesa ꝑ anulos trãsmittũtur. Dura celsus affirmat valẽtissime matie ẽẽ:⁊ ob hãc rẽ tarde ꝯcoq. Quibꝰ ĩ edulíis coqui ouis utãtur:suo loco postea vicetur

De Succidia.

Nulla caro adeo hũida ẽ:ut seruari nõ nisi mlto sale possit. Aĩal hꝰedacissimũ ẽ.⁊ hãc ob rẽ sanguĩe mltũ ac caloꝛe abũdat.uligiosa loca:ubi volutet libẽter ĩcolit ad repꝛimendũ caloꝛeȝ:quo maxĩe lupoꝛum ventes exagitantur: vum suillam carnem semiuiuam lacerant.

Ad flumĩa igit̃ tale aĩal deferũt: quo feruor ille ex tĩguatur. A nullo brutorum pĩguedine supatur. Affirmat Uarro se ĩ arcadia vidisse suem: q̃ pre pĩgue-dĩe: nõ modo surgere nõ possz: sed ne amouere qdẽ soricẽ: qui exesa ei⁹ carnẽ: nidũ fecissz: ac mures pepisset. Sus ubi ãnicula ẽ: quatuor mẽsib⁹ vẽtrẽ fert binis nutricat. Porcelli adhuc lactẽtes nefrẽdes dicũtur: ab eo q nõduz fabã frendere pñt: id ẽ frãgere Ad ãnuz ubi vẽrit: porc⁹ saliture nõ incõgruit. pridie q̃z occidat̃: potiõe ꝓbibere oportet: quo sit eius caro siccior. deĩde diligẽter salire: ne fracescat ⁊ vietum sapiat. neve tinea ⁊ vermib⁹ ledat̃. Dũ salsurã facis: ĩ fundo dolii aut serie salẽ sternito: frustra deĩde ponito: cutis deorsuz spectet. Tãdiu caro in doliis ꝑmaneat: quoad salẽ cõcepit. In carnario deinde: quo fum⁹ penetret suspẽdat̃. hĩc sumes laridũ pro tẽpore: hĩc pernã: hĩc petasonẽ: hinc sumen: hĩc glãdiuz. quare nõ ĩmerito rustici salsaturã succidaz vocitarũt: quod ĩde succidi ad esuz multa possunt: ut ex horeo fit: quẽ eũdem secundã succidi diem rustici appellauere. Colligũtur itẽ multa ad pulmẽtaria ex porco nuper ceso: ut adeps. Caro suilla tã recẽs q̃z salita: ⁊ si gustum titillat: ꝑniciosa tñ oĩno est ac mali succi: (ut ait celsus.)

De Liquamine.

l Iqnamẽ ex adipe porci: atq̃z ansex hoc modo fit. cõcisuz mĩutim ad carbões ignitos in caccabo pones: ne si ad flãmaz suspẽderis fumũ ꝯcipiat. tãtumq̃z salis indes: q̃ntuz satis esse putabis. Lique factuz anteq̃z refrixit in ollam repositoriã colabis: reponesq̃z ad usuz: ut ubi voles eo uti liceat. Fit itẽ liquamen ex anserina ⁊ gallinacea adipe.

De Omento.

o Mentū adipem illū esse ānuit Celsus: q intestinis adheret. Testiculi īquit simile quiddaꝫ medullis hñt: carēt sanguīe ꝛ ōni sensu. Tunice eoꝝ preseferūt. Eo deuoluūt plerumqꝫ aut omentū aut intestinuꝫ. Hoc gen⁹ morbi greci vocant apud nos indecoruꝫ: sꝫ comūe his hirnie nomē est. Affert dolorem ꝛ scroto: ꝛ inguinib⁹ ꝛ abdomini. Fuere item q dicerēt omentum esse pingue durū. Macrobi⁹ vero omētum carthilagini persimile esse dicit: qđ quidē impositum ossi cruciatum: dum sectionē importat sentit. Quod cerebrū inquit tactu suo hoīem torquet: vel freqnter interimit non suo sensu sed vestitus sui: id est omēti hunc portat doloreꝫ. Ex hoc fit gen⁹ pulmēti: qđ omētuꝫ vocat.

De Abdomine

a Bdomen qđ greci vocāt: ventris pars illa ē: que ab umbilico ad inguina inter carthilaginē ꝛ pellem ducit. Pingue id qdeꝫ est Satyro teste. Mōtani quoqꝫ vēter adest abdomīe tardus. Celsi verba hec sunt. Interdū.n. vel ictu aliquo vel retento diuti⁹ spiritu: vel sub graui fasce interior abdominis mēbrana supiore cute integra perrūpitur. Erit igr abdomen: ex quo sumen fit: qđ idē vulua appellat. nec obstat id etiā turgētib⁹ porce papillis fieri: cū circa abdomē māme sunt. De lucanicis ꝛ reliqs pulpamētis: que ex suilla carne fiūt suo loco dicet.

De Aceto.

a Cetū ex vino fit: si vas fuerit vacuū ꝛ nō clausuꝫ. Aer.n. ex vacuo elicit potētiā ei⁹. Nā cū vinū semīa caloris ī se habeat: ac vapidū fiat: trāsit ī viciū: qđ accetuꝫ dicit adeo frigidum: ut ante

omēs humores flāmam extinguat. Et quod mirū videri potest: saxa q̄ ignis nō coxit infusum: statim rumpit. Quod Hānibal ad taurinos saltus i diffici li alpium trāsitu fecisse legit̄. Uarie sunt auctoꝝ sen tētie de aceti qualitate. Ex calidis enī ꝛ acutis par tibus quidā acetū ꝯstare dicunt: quod ex intensa ip sius siccitate dephenditur. Quidā vero pl⁹ frigidi tatis i se q̄ȝ caloris hēe hac ratiōe ꝯfirmāt: ꝙ bilem ꝙ sanguinē reprimit: ꝙqȝ etiā pituitā vehemēti a core incidit. Aceti variā vim ex hoc dephendimus ꝙ reb⁹ frigidis mediocrit̄ additū: frigidiōs eas r̄d dit. si calidis calidiores. penetrādo. n. quod ei⁹ ma xime ꝓpriū est qualitates i reb⁹ (ut dixi) auget. A cetū ꝛ si melāchobolicis: lippiētib⁹: ac dolore articulo rū laborātib⁹: paraliticis: spasmaticis ꝓpter viam: q̄ȝ malis humorib⁹ ad neruos ꝛ iūcturas facit: ob est plurimū. moderate tn̄ sumptū stōacho prodest: eius ardores ꝯpescendo: ac desideriū edēdi instau rādo. hinc fit: ut in cibis prime mēse eo plurimuȝ u tant̄. Potū ac supinfusum morsui venēatoꝝ aīaliuȝ mirifice adiuuat. Pestilēti anno: hoc uti in obsoni is ac odoratoꝝ vice id pulsib⁹ ac narib⁹ admouere domiciliaqȝ hūectare iubemur. Tollitur aceti fri giditas ꝛ vis nimia: si cum passulis decoctū fuerit. Liberatū acerrimo podacre dolore. M. Agrippam supremis suis annis ferūt demersis i acetū calidū pedib⁹. Ex aceto ꝛ melle oximel fit: ut alia multa.

De Acore.

Quod agrestā vulgo dicūt ꝛ omphaciū Plinii: et acorem Macrobii auctoritate dixeri. Om phax. n. (ut dixi) uuā adhuc acerbā significat. Quar̄ igr̄ magis appellē oleum ex bacca īmatura ompha

tiuz q̃z agrestã:que ab omphace fit:nõ satis video.
Acorẽ vero ita Macrobius exprimit:Acetũ acer-
bi⁹ acore est:cui⁹ vim acresta vehementiorem esse
constat:que temperatius stomachi compescat ar-
dores:nec ita corpus emaciat:ꝛ dissoluat: vt acetũ
solet.Acor residenti stomacho ꝛ estuanti ac sitibũ-
do epati mire prodest.Hoc ꝛ contra venena:ꝛ ĩ cõ
diendis obsoniis commode ꝛ salubriter vtimur.

Liber tertius.

n Uces eas esse:que foris duro tegũť cor-
tice:intus habet quod esui est:satis cũ de
pomis loqueremur diximus.De generi
bus tantũ nunc dicendum videtur:ac primuz de iu
glande:que vľ a iuuando ꝛ glãde dicta ẽ: vel ꝙ sit
iouis glans:eandez greci basilicam vocant. Habet
eniz hoc genus arboris nuces:que sũt suauioris sa
pore:q̃z glans est.Unde ꝑ exochen nuces tantũ epi
theto adiecto pronunciamus.Affirmat Plini⁹gre
cos nuces iuglandes a grauedine capitis vocitasse
Ait eniz arboꝝ ipsarũ folioꝛũq̃z uirus in cerebꝝ pe
netrare:sed ad cibuz nuclei faciunt.Sunt autez re-
centes tussientibus inimice. Edẽ presunpte cũ ruta
ꝛ sale:contra venena ꝛ pestilentez aerẽ Mythrida
tis auctoritrte mirifice iuuant. Ualent itez nuclei a
ieiũo ꝓsumpti ꝯ rabiosi canis morsuz. Putamẽ nu
cis cõbustũ tritũq̃z:ac ex oleo aut vino capiti infan
tis illitũ:alopeciã tollit ꝛ capilluz nutrit. Musce(ut
ait Columella)ab auribus canũ arcẽt:si aures ama
ris nucũ corticibus illite fuerint. Ex nucleis multa
edulia fiunt:precipue vero aliatũ:quo vna cum an
nosis ac pinguibus carnibus ad tollẽdũ fastidium:

ad excitãdũ desideriũ vescimur. Ad hoc tundendũ desudat. F. noster rusticelli⁹: adeo ẽ aleati cupidus.

De Amigdalis.

a Migdalũ ꝓ fructu variare gen⁹ repperi. nã et generis feminini ⁊ neutri legr̃. Neutꝝ ego analogia mot⁹ ꝓnũciaueri. Amigdal⁹ que greca nux ⁊ lõga nr̃is appellat̃ circa calendas februarias seri deb;: q² ꝑma gemascit. Ei⁹ fruct⁹: qđ amigdalũ vocat̃. q² prim⁹ ẽ auide nimiũ a plerisq; cũ folliculo deuorat̃. hĩc crebri dolores capitis ac grauedines oriũtur. Sicca vero ꝯtra ebrietatẽ valent: si ante vinum qnq; sumãtur. Ex his ĩflãmatõe̊s oriri ĩllo argumẽto dep̃hẽditur: quod vulpes deuoratis amygdalis moriũtur: nisi aquã ĩ ꝓximo habuerĩt. Oleu; in quo decocta sunt infusu; capiti: caducos et lethargicos excitat. Ulcerib⁹ ĩveteratis ac caninis morsib⁹ trita cum melle subueniunt. Renu; dolores ex aqua pota extingũt admixto modico passo: quod solet potiõis amaritudĩem lenire. Amara enĩ medicĩe magis: q̃; esui sunt accõmodata. Dulci oribȝ ⁊ ꝯfectis: ⁊ seorsu; in secunda ⁊ tertia mensa vescimur.

De Auellana.

n Ucem auellanam: seu p̃nestica;: quã greci põticã vocãt: ex corylo nasci manifestum est. Hec in cibo sumpta ob ei⁹ caliditatẽ cõmixta; siccitati: capiti dolorẽ iniiciunt: inflãmatione ꝗ stomachũ exagitant: corpus tamẽ maxime nutriunt. Toste distillationibus mitigandis vtilissime sũt. Trite ac ex aq̃ mulsa pote ẽt vetustissime tussis molestiam sedant ex axungia uel adipe contrite: ⁊ alopeciis illite capilloꝝ damna restituunt.

De Nucibus

e X nucibus pineis: que resina; habent distra-

etis pinei nuclei eliciuntur: qui in cibū sumpti humores optimos gignunt: sitim sedāt: stomachi dyscrasiam tollunt: vrinā purgant. Nuclei cuȝ vuis passis frequentius sumpti venerem etiā iacenteȝ excitare creduntur: eandeȝ viȝ habent ⁊ cuȝ saccharo conditi. His crebro nobiliores: ac diuites tempore ieiuni in prima ⁊ vltima mensa vescūtur. Liquatur saccarum cui pinei inuoluti cuȝ trulla in pastilli formā rediguntur. His addūtur bractee auree ad magnificentiaȝ credo ⁊ voluptateȝ.

De Castaneis.

c Astaneā: que heradeotica vocatur īter nuces Uirgilius numerat vno carmīe. Castaneaqȝ nuces mea quas amarillis amabat. Generat ⁊ hec ex oībus que esui dantur robur in membris ⁊ viȝ: sed difficillime coquntur: maxime vero a phlegmaticis: nisi cuȝ saccharo: ⁊ melle fuerint in cibuȝ sumpte.. Elixe vero ⁊ adhuc calide mane ante cibū cum melle date tussientibus prosunt. Torenť item ad flāmaȝ in patella perforata: nec eius suauitatis sunt: nec nutrimenti: cuius habentur sub carbonibꝰ lento igne decocte. Has suauius edemus cum caseoꝰ ī tertia mensa. Interior castanee: membrana q̄ corticeȝ fructūqȝ disterminant ad tertias ī aqua decocta ac potui oblata: mire aluum fluentem refrenāt.

De Siliquis.

s Jlique qꝛ duꝝ hn̄t corticē: nō īmerito nucibꝰ ānumerāť. Hoc nomē eas adeptas puto: qꝛ siliqs fabe ⁊ lupini: ⁊ si maior sit ꝯsilis apparet: carobꝛs vulgo appellamus: Que si recentes fuerīt stomachum ledunt: aluuȝ soluunt. Edē siccate ī cōtrariuȝ agunt. Libꝰ eaꝝ vrinaȝ ciet: ⁊ ad stomachi

dolorē non leue ꝑsidiū est:si terne in sextario aque ad vinudias coquātur: isqꝫ succus ꝑ dies quinqꝫ cōtinuo hauriatᷓ. Galien⁹ tñ de siliqs pessime sentit ꝙ uix coquātur: ⁊ vētrem strigant: ⁊ humores noxios augeant. Affirmat valeri⁹ flaccus viterbiēsis medicus nostra etate egregi⁹ siliquas in tertia mēsa sumptas vetare: q̄ minus vapores antecepti cibi caput petant.

De pistachiis.

p Istacia auellanis siᷓlia sunt: his medici ī pharmaciīs vtūtur. Eosdeꝫ fere vsus hn̄t: quos nuclei pinei: preterq̄ꝫ ad serpētū ict⁹. Austere .n. ⁊ stiptice virtutis sūt. Ideoqꝫ ēt stōacho acōmodata creduntur: maxime tñ cōstat ea ⁊ thoracis: itēqꝫ pulmōis ac iecoris vicia purgare.

De Pipere.

a Romata: qbus ī pulmētariis utimur: mᷓltifariam hn̄tur: ⁊ oīa qdem prius ab externis ī nostrā ꝓuīciaꝫ importata. Ex arborib⁹ hec fere colligūtur: ut piper qđ ī frōte caucasi loco solib⁹ opposito ex arbore iunipis nostris assimili nasciᷓ. Distāt autē piperis semīa a iunipo paruulis siliqs: quales ī ipis fasceolis videm⁹. He ꝑusqꝫ desiccāᷓ decerpte ad solēqꝫ toste: faciūt qđ piper lōguꝫ vocaᷓ. Paulatiꝫ vero dehiscētes ob maturitatē ostendunt cādidū piper: qđ deīde tostū solib⁹ calore magisqꝫ mutatur. Est ⁊ quoddā gen⁹ piperis: quod ꝓpᷓ celi intēperiem carbūculat. Id ex oīb⁹ asprimū ē leuissimūqꝫ ⁊ pallidū. Grati⁹ quidē nigrū habetur. Leui⁹ utroqꝫ cādidum. Nasciᷓ piperis arbor in arabia solū: ⁊ troglodytica. verꝫ hodie quoqꝫ ī Italia myrto nec ab similis amaritudīe: fructū facit min⁹ decoctuꝫ: Est āt piper calidū ⁊ siccū: ⁊ ob hāc rē stōachū ⁊ hepar ꝯcalefacit. Bilosis nocet: vētuꝫ ex aluo re-

soluit ⁊ pellit. urinam ciet. Eiꝰ vero usus in hyeme magis q̄ꝫ ĩ estate laudat̄. De Cariophilo.

c Ariophilū fortassis dicitur In india nascitur: granis pipis assimile videt̄: nisi ꝙ grādius aliquātulū ⁊ fragiliꝰ ē. Arbor eius folia hn̄s parua dēsaqꝫ: in ramos triū cubitoꝝ consurgit: cortice pallido: radice lata lignosaqꝫ. In virtute etiā ferme idē cū pipere est. hepati tamē minus nocet: q̄ꝫ piper. ac vim cōtra venena habet.

De Cinnamomo.

d E cinnamomo: que Herodotus narrat fabulosa sunt ac falsa. Nascitur aūt ĩ ethiopia: cuius frutex situ breuis est: ramo humili ac represso: cum nunq̄ꝫ ultra duas ulnas ascēdat. Quatuor digitoꝝ crassitudīeꝫ hꝫ. Nascit̄ aūt ĩ vepribꝰ dumisqꝫ: ⁊ ob eā rē nō sine molestia colligit̄. Cinnamomū virgulti cortex est: cuiꝰ p̄cipue bonitas ĩ summo ad lōgitudinē palmi tenuissimis partibꝰ habetur. Secundas partes tenet: sed breuioꝛ̄ mēsura: que huic ꝓpiqua. Uilissimū: qđ radicibꝰ ꝓximuꝫ. Radicē eiꝰ magni pōderis dicataꝫ in templo capitolini Jouis ⁊ pacis: a Uespasiano imp̄atore vidisse se asserit Plinius. Cinnamomi natura calida est ⁊ sicca: cōcoctionem facit: stōachum atqꝫ hepar vi ⁊ odore iuuat. Cinamū idem esse cinnamomo crediderim. In illo eniꝫ meo iudicio facta est ut metrū syncope.

De Gingeberi.

g Ingeberis virtꝰ calida est ⁊ sicca: licet aliqua ex parte ad corruptionē tendat: cū putrescat: ut ligñuꝫ tinea corrosuꝫ: stōacho frigido succurrit. eiꝰ nimiā uliginē ex esu fructuū viridiū ꝯtractā desiccādo. Cōtra venēatoꝝ morsus ꝓ ātidoto habet̄.

De Nuce Moscata.

n Ux quā pigmētarii moscatā appellāt: calida ē ꝛ sicca. Corp⁹ hūanuꝫ vi sua ꝛ odore adiuuat ocl'oꝝ aciē hebetatā acuit. vomitū sedat. appetētiaꝫ inducit: stōachū atqꝫ epar fouendo. Hec omia que aromaticā vim hūt: integra ꝛ tonsa seorsum aut mixtim esui hoīum vehemēter sunt accōmodata.

De Croco.

a Romaticis nō iiuria crocum (qđ gen⁹ variat) addiderim: cū eoꝝ virtutes colore: quo sepi⁹ ornātur: ꝛ sapore: ī quo nō paruꝫ viriū inest augeat. Crocū siluestre: ꝛ satiuū habem⁹. Radices habꝫ bulbo assimiles. eiusdē tñ vbertatis ꝛ grē nō ubiqꝫ est: Prima nobilitas cilicio ascribitur: ꝛ ibi in tauro mōte: ꝛ in timolo: secūda lycio: tertia italico. Adulterat' tamē ubiqꝫ. Optimū crocū ubi manu tangitur ac si fragile esset crepitat. Altera probatio. si manu prolatū ad ora fuerit: leniter faciē atqꝫ ocl'os mordet. Optimū ubiqꝫ qđ pinguissimū: qđqꝫ statim redolet. floret vergiliaꝝ occasu: paucis dieb⁹ flore et folio viret. Bruna colligitur: siccatur umbra. Croci moderat⁹ usus: cui⁹ vis calida ꝛ sicca est pulmoni: pectori: epati: cordi ꝑdest. Potū cū vino: qr vehemētis odoris est: ebrietatē facit. Crocū adolescēteꝫ in florē sui noīs mutatum: poetaꝝ narrant fabule. Sūt tñ q crocū dictū putāt a corioco cilicie oppido.

De Acrimoniis: ꝛ ꝑmū de alio.

a Lium quo plures hꝫ nucleos: eo asperius est. Halitum ut cepa: porrus: ascaloniuꝫ: ac bulbi oēs insuauiorē facit. Aiūt tñ radicē bete sub prunis tostā: ac sup aliū deuoratā: tetrū ei⁹ odorē extinguere. Extat ꝛ aliū siluestre: qđ greci scorodon vocant.

Domestico certe magna vis iest ꝛ utilitas. quippe pniciosis hoīuꝫ malis vehemēter resistit. serpētes ꝛ scorpiones: itēqꝫ alias latētes bestiolas odore solo fugat. Morsui canino cū melle succurrit. Ei⁹ succ⁹ cuꝫ oleo mixtus: ꝛ venenatos ict⁹. ꝛ ulcera ī corporib⁹ sanat. Fuere etiā qui aliū elixum freneticis darent. Coctū in faba tussim ꝛ suspirationem pectoris mitigat. Utili⁹ tamē coctuꝫ ꝛ viride: qꝫ crudum et siccum existīatur: cuꝫ multa fiunt edulia pcipue vero moretum ꝛ aliatum: qb⁹ urbani raro: rustici qꝫ sepissime utūtur. Seritur liratim spacio palmari.

De Cepis.

c Epaꝝ genera greci plura fecere: ut sardam: samothraciā: ascaloniā ab ascalanio iudee oppido noīatam. Unde ꝛ quidā ascaloniū mutato genere scripsere: Oīnib⁹ odor lachrimosus iest. Minus tñ tusculana vehemens: imo ppe dulcis. Cepa ruffa acrior qꝫ candida. sicca qꝫ viridis. ꝛ cruda qꝫ cocta. sicca qꝫ cōdita. Frigida huīda ac sabulosa amāt loca. Seruātur bñ ad fumū suspense: optime paleis: mense martii ꝛ aprili cepā: februario ascaloniam serunt rustici. De cepis idē medici ferme sentiunt. His videlicet īflāmatōes incēdi: caput pgrauari: cerebꝝ ac mēoriam ledi: somnū pregrauē induci: hūores phlēaticos nūc generari: nunc rescīdi. Quidā tñ eas tēperate sumptas salubres putarunt. qꝛ aluū molliāt: qꝛ somnū īducāt: qꝛ appetētiā faciāt Uētrem pterea excitāt: ꝛ eius fomēta salaci hūiditate augent. Cōtusa sepa ac emoroidib⁹ supīposita eas aperit. cōtra venena ꝛ corruptelam aquaꝝ alio assimilis oīo. Cepullā a cepa diminutiuū fecit Apitius. hoc gen⁹ bulbi aliā a cetis sortiri natāꝫ videt.

Soluꝫ.n. creſcēte luna decreſcit: rurſuꝫ decreſcēte creſcit. Aſcalonia eiuſdeꝫ ꝓpe vis ē: cuiꝰ ſepa: q̃ꝫq̃ꝫ mīoꝛ ſit ⁊ minꝰ oꝛbicularis. Surgit cepa uno capite unoq̄ꝫ caule: obſoniis apitianis admodū celebꝛis

De Bulbis.

b Ulbi megarici a. M. Cato ne ꝑcipue laudātur. Ueꝝ nobiliſſima ĩter hos habet̃ ſquilla: ⁊ ſi magis ad medicinaꝫ faciet. Bulboꝝ gēra grecis noībꝰ explicata: odoꝛe ſuauitate: ſapoꝛe: magnitudīe differūt. Oīa tñ feruide ſunt nature. ⁊ ob hāc reꝫ mouere libidinē dicūt̃. Bulbos ĩnuit Celſus oīa olera capitata: vł quoꝛuꝫ radices eſui dātur appellari. Nā cuꝫ de q̃litatibꝰ ciboꝝ loqueret̃: ⁊ valētiſſimū cibuꝫ dixiſſꝫ: ĩ quo plurimum alimenti ineſſet. In media inq̄t mat̃ia nūerari eas ex holeribꝰ debere: quoꝝ radices vł bulbos aſſuĩꝫꝰ ac paulo infra. Ex legumībꝰ inq̄t valētioꝛ faba: vel lenticł̃a: q̄ꝫ piſuꝫ. Ex holeribꝰ valētioꝛ rapa napiq̄ꝫ ⁊ oīs bulbi: ĩ q̄bus cepā q̄noq̄ꝫ ⁊ alliū numero: que paſtĩacha: vł que ſpecialr̃ radicula appellat̃. Tanti fecit Pythagoꝛas bulbos megarenſes: ut de eoꝛū nat̃a volumē ꝯpoſuerit. Scribit Uarro bulbos ventrem excitare. et ob hāc rem in nuptiis edēdos. Idē ſentit ⁊ Apitiꝰ: ſed his addit nucleos pineos: eruce ſuccum: ⁊ piperis vim. Bulbos Martialis ſalaces vocat: ꝙ etiā demoꝛtuā venerem excitent.

De Porro.

p Orri duo ſunt genera. ſectiuuꝫ ⁊ capitatū. Sectiuo Nero Ceſar auctoꝛitateꝫ dedit edēs ſingulis diebꝰ cū oleo: ꝯſeruāde vocis gr̃a. Cātare. n. nō modo ꝓuate: verū etiā publice: ⁊ in ſcena gaudebat. Debere etiā poꝛro ſe plurimuꝫ: cuꝫ bñ cantauit pꝛofeſſus eſt. Poſt ſatiōem deſecat̃: quo fiat capite

crassi⁹. Laudatissimũz: q̃d in egipto nascitur. Mox hostiēse ⁊ aretinū in p̃cio fuere. Porro capitato ad multa corporis vicia Hipocrates usus ē. Ei⁹. n. succus p̃fluuiū sanguīs sistit. cōtra etiā venēatos morsus cū mero vł aqua mulsa potusq̄z plurimū valeř credit̄. Sanat ⁊ cū lacte mulieris sumpt⁹ veterē tussim: ac pulmōis ulcera. Cōmādücatū ꝯtra venena fungoꝝ valeř putat̄. fracturas etiā alligat: duriciez relaxat. Uulnera recētia cuz sale appōit⁹ statī claudit. ebrietates discutit. venerē stimulat. aluū mollit. Ei⁹ tñ nimi⁹ usus capitis dolores facit. mala somnia p̃ponit. dētes ⁊ gigiuas corrūpit. visui nocet. Edere porrū p⁹ lactucas portulacas: atq̄z olea frigida nō ē isalubre. Periere q̄dam e poto succo flauidioris porri: ut Melas eques Rōan⁹ ī carcerē contect⁹ Ti. Cesaris iussu.

De Feniculo.

IN hortis holitoriis nascūtur herbe q̄daz satiue: quaꝝ tum semie: tum caule p̄ cōditura obsoniorū utimur: he magna ex parte odorifere sunt. De his vero quēadmoduz vł minutal vł edulīuz ꝯficit̄: suo loco dicetur. Feniculum ferulaceum Plini⁹ vocat: q̄ e ferulis: ut mł̄ta alia nascat̄. calidā vim habz ⁊ siccā: nō tamen simplicē. Admixtam ei austeritatem esse gust⁹ ipse ostēdit. Traditū est serpētes: qb⁹ feniculū gratissimum est: senectutem huius holeris gustatione deponere: et oculorum caliginem: quam longa in subterraneis locis moram contraxere: confricando caput inter ipsas ferulas deponere. Utimur ergo hoc holere et crudo et cocto non sine causa. Bonos. n. huōres gērat. pectori cōfert: ⁊ ītercłusos vēaꝝ meatus apit. coctum cum cicere urinā ciet. Pulmōis ⁊ iecioris īiurias abigit

Ualent ꝛ eius folia ex aceto trita ac pota aduersus scorpionum ictus. Preterea ꝯtra serpētes oportūe semē ei⁹ ex mero sumiť. Satū feniculum cū ficu sicca suauiorē esui deꝑhendes. Sūt qui ei⁹ ferulas super ueniēte hyeme usq3 ad terrā abradant: fimoq3 bubulo aut hūano stercore integāt. quo seqnti anno dulci⁹ feniculu3 faciat.

De Cumino.

c Uminū colūbo gratissimū est: in supficie terre uix herēs nasciť: ꝛ in sublīe tendit. Putrida amat ꝛ calida loca: medio serēdu3 vere. Est et alteꝝ gen⁹ siluestre: qd rusticū vocant: alii thebaicū Hui⁹ tm̄ ferule ī ethiopico ꝛ aphrico solo mirum in modū crescūt. Nasciť ꝛ in regiōe nr̄i orbis. Calidu3 et siccū habeť: Uentris tormīa reꝑmit. urinā prouocat. Eius nimi⁹ usus pallorē īducit. Hoc hypocrite quoꝝ magna copia ob aucupiū ꝛ ambitiōe3 ubiq3 est: ad fallendū utūtur.

De Aneso.

a Nesu3 ꝛ crudū et coctu3 a Pythagora inter pauca laudať. Uiride itē atq3 aridu3 omibus qbus concōdiť: gratissimū usu3 p̄stat. Laudatissimū est creticu3: proximu3 egyptum. Eius usus appetētia3 p̄stat. cōditum cū sacchato turgidas aluos exonerat. edetur tm̄ ꝯmodi⁹ ī tertia mēsa. Uapores. n. caput petētes reprimit. oris halitum iucūdiorem facit: fetoremq3 tollit. Ciet urinam: dolori capitis medetur: neruis ꝓdest: venerem excitat.

De Papauere.

p Apauer qd greci vocant ꝛ satiuū et spōte nascēs repitur. Hui⁹ duo sunt genera albu3 ꝛ nigrū. E nigro sopor ꝯcipiť: albi caulis tritus: et ex vino potus: elefantiis medeť. Satiui tria genera. candidu3: cui⁹ semē tostum ī secūda mensa

cum melle apd ueteres dabatur. E nigro inciso fru
ctus exprimitur: quo medici in curādis egrotis vtū
tur. Est & tertium genus: erraticū vocant: qꝑ cuȝ or
deo nascatur. Eruce hoc quidem simile. Succuȝ pa
paueris medici opion vocant: quo & curas tollunt.
Si nimie fuerint: & somnum indigentibus faciunt.
Hoc eodeȝ opio sumpto. P. Liciniuȝ pretorium vi
rum: in hispania tedio vite interemptum legi.

De Coriandro.

c Oriandrum egyptium vt precipuū habetur ī
ter siluestria non inuenitur. Tritū ac potui da
tuȝ magnā habet viȝ ad refrigerādos ardores. Nō
est edendum simplex ꝑpter innataȝ maliciaȝ: sȝ vł
cum melle: vel cum vua passa: vel nostro more: qđ
suauius ē: ac salubrius aceto preparatum: ac saccha
ro inuolutum. Hoc in tertia mensa cōmodius vte
mur ad reprimendos vapores caput petētes stipti
ca illa in qua plurimum valet. Reȝ mirā tradit Xe
nocrates si vera est: menstrua contineri vno die: si
vnuȝ granum trituȝ biberit femina: Biduo si duo:
& totidem diebus: quot grana fuerīt. M. Uarro co
riandro subtrito cuȝ aceto carnem incorruptaȝ esta
te seruari putat.

De Mentha.

m Enta suauissimi odoris herba ē: hāc fuisse pu
ellā a Plutone amatā ferunt poete: versāqȝ ī
herbaȝ sui nōis a Proserpīa cuius pellex erat
hic preterea mentulā dictā: quasi donū amoris: vel
quasi meritā: vel qꝑ mensa grato odore percurrat.
Excitat eniȝ hec verba propter inflāmationē: & hu
miditatē demortuā venerē. Hanc ob reȝ crediderīȝ
veteres exercitū duces vetuisse militem: quem ca
stuȝ volebant. Unde & castra sunt dicta: hac herba

vesci. Appetentiā inducit mentha: ⁊ obesos a mar
cescentia cōseruat: letū cor reddit: stomachū iuuat:
lūbricos interficit. Contra morsū canis rabiosi valꝫ
plurimū. Serit mentha eqnoctio verno: melius ta-
mē surculo venit q̄ȝ semine: humido minus gaudet
Estate viret hyeme flauescit: semel sata diutina eta
te durat. Est ⁊ mentastꝝ siluestre genus: quod ut
vitis propagatur.

De Apio.

s Eritur ⁊ apium eo tēpore quo mentha. Dictū
est apiū: ꝙ apex hoc est caput in achaia victo
rū sacri certaminis eo coronaret̄: aut ꝙ eiꝰ flo
res apes libenter pascunt̄. Aiunt Herculē apio: po-
pulo: oleastro ī coronis vsuȝ. Apii radices in vene
na mirifice agunt: ⁊ qꝛ amarꝝ ē: medicīe magis q̄ȝ
esui conuenit. Sūt qui hanc herbam ambrosianam
vocent.

De Serpillo.

s Erpilū a ꝭpendo dicit̄ taȝ apud nos: q̄ȝ apud
grecos. In montibus. n. eadeȝ ratione: qua si-
simbꝝ lōge ac late scatet. Satiuuȝ minus ser-
pit. Aduersus serpentes efficax ē: capitis dolores ꝺ
coctū in aceto: ⁊ illitū tēpori mire tollit.

De Pulegio.

p Ulegii duo genera satiuuȝ ⁊ siluestre. Satiuū
ad recreandos aīos labore defatigatos plīmū
valet. Maxime si eius surculi ī āpullis vitre-
is cū aceto detineant̄: qua de cā corona datū ex pu-
legio magis: ꝙ capitis dolores leuet: q̄ȝ ex rosa fit.
Tuetur ⁊ capita olfatu: ꝯ frigorū estusq̄ȝ iniuriam.
Neqȝ eos estuare: q duos e pulegio surculos īposi
tos auribus in sole habeant legimus. Flos recentis
incensus pulices odore necat. Siluestri pulegii ea-
dem vis: quod quidem origano persimile habetur.

De Cardis.

c Ardos precipuos h3 Carthago magna: Cor-
dubaq3. Ueniunt cardi duobus modis autum
no plãta: semine autẽ nonas martias: stercori in lo
cis frigidis amant. Condũtur ad vsu3 cardi ex ace-
to & melle diluto laseris addita radice & cumini ne
qs dies sine cardo sit: sunt & cardorum siluestriũ duo
genera: vnũ fructicosius altero: qđ imo caule crassi
us est. Utriq3 folia pauca & spinosa: atq3 aspis acu-
minib9: florẽ purpureũ & cito canescentẽ facientia.
Illud satiuu3 esui daẽ. Hoc pp sub austerã morda-
citatẽ stõachũ iacẽtẽ: si nõ auidi9 sumaẽ erigit & ɔpo
nit. Ei9 radix ex aq̃ cocta cupiditatẽ bibendi potori
bus subministrat. Matrici vtilissimus hic est cib9
hic ẽ q͏̃ adeo a femis appetũẽ cardi. De saluia.

s Aluia calida & sicca i mltis ɔdimẽtis vtimur:
nec mir cũ herba salutaris sit. Nã & ɔ̃ paraly
si3 valet: & dentib9 illita pdest: & ɔ̃pẽtũ vẽno-
sos morsus sedat. De Ocymo.

q Uod greci nos quoq3 pría longa ocy
mũ dicem9. Id ẽ meo iudicio: qđ vulgo basili
con vocãt. Uere seriẽ: estate plãtaẽ: qr melius
surculo crescit. Inferi9 prio deide supi9 floret (ut ait
Teophrast9) & diu i flor durat. Chrysipp9 medic9
ocymũ uicio dedit: q͏̃ obsit stõacho: q͏̃ oculos hebe
tet: q͏̃ insaniã facit: q͏̃ iecori obsistat: & ideo capram
hoc genus herbe nũq3 ɔtingere. Preterea si tritũ la
pide ɔtegaẽ scorpiones gigni. Cõmãducatũ: et in so
le positũ uermes creare: pediculos nutrire. Aphris
quoq3 putant hoc esse persuasum. siquis eo die:
quo ocymum sumpserit a scorpione feriatur: nllo
modo posse saluari. Uerum hec omnia usu falsa

deprehendũtur. Cũ ꝛ ocymũ capre edãt nec mẽs olfantiũ hoĩum ĩmutetur: ꝛ scorpionũ terrestriũ: marinorũq; ictibꝰ addito vini acetiq; exiguo medetur Usu quoq; cõpertuʒ est: deficientibus ex aceto odoratũ salubre esse. Affirmat Gal. scorpioneʒ odore ocymi mire delectari: ꝛ ob hanc rẽ ad eius caulem libenter accedere. mediocriter tamen sumẽdũ est ꝓpter eius vim nimiam: que ex caliditate prouenit.

De Ruta.

h Yemẽ odit ruta: apricis ac siccis gaudet locis cinericia terra vult nutriri. Amicicia ei ẽ cũ ficu: adeo vt nusq̃; letior proueniat: q̃; sub hac arbore. Seritur surculo meliꝰ in pforatã fabaʒ ocymo difficiliꝰ arescit. Durata rũcat̃ nõ sine difficultate. Ulcera. n. pruritiua: ut vrtica manibꝰ indit. Condũtur eius folia seruant̃q; ad vsuʒ fasciculis q̄busdã. Ruta valde hominibus salutarẽ testat̃ tot antidota medicorũ: huius herbe nomen extollentiũ: e q̄bus illud diospoli preclarũ: q̄ stomachũ excitat: ꝯcoctionẽ iuuat: aluũ mollit: biles extenuat: vicia pectoris lateris iecuris ac renũ mitigat. De Mythrydatico illo preclaro: qd̄ cũ ruta fit satis superius dictum ẽ. Rute duo genera satiue ꝛ agrestis: ac sũpta in cibũ mustella contra serpentem: qno cuʒ dimicatura est se armat.

De Eruca.

e Ruca calida ẽ ꝛ sicca: ꝛ ob eã rẽ dicta ẽ quasi vruca: ignee. n. vis est: ꝛ crebro ĩ cibũ sumpta venereʒ miruʒ in modũ excitat. Nascitur eruca facillime estate ꝛ hyeme: precipue ãt frigoris cõtemptrix est. Lactuce crude esui date ad tẽperamẽtũ frigiditatis additur. Sunt qui scribant erucã calidã q̄deʒ esse: non tamem nimium ignite virtutis.

Radix eius i aqua decocta extrahit ossa:que fracta sunt. semē e uino potū i scorpionū venena valet pri mū. In condiendis obsoniis tanta ē huius herbe su auitas: ut ea greci appellauerint.

De Nasturcio.

n Asturciū nomen accepit a narium tormento: inde quoqꝫ vigoris significatio deprehendit. In arabia mire amplitudinis gigni ducitur. Hoc ut peculiari cibo perse illi vtebantur: (ut ait Xenophō) q sub Cyro militarūt. Nasturcii vis ignea est: vsū tn̄ venereū videtur ihibere. Nimiꝰ eiꝰ vsus ut eruce nocet: moderatꝰ ꝓdest. Nā ⁊ animū exacuit ⁊ aluū purgat: ac bileꝫ detrahit. Ualet itē ad plimos medi cinarū vsus.

De Thymbra.

t Hymbra Plinio teste apud nos satureia dici tur: herba est aromatica: ⁊ grauiter spirās: qd ⁊ Uirgilius carmine explicat. Et grauiter spi rans copia thymbre. Serit hec herba origāo emu la mense ianuario. Satureia vrinaꝫ mouet: ⁊ ex vi no pota lethargicos in morte dormientes excitat. Contra aīalia quoqꝫ: q̄ aculeis seuiunt non inutilit adhibet. Uenerē facit hec herba: vnde bene a saturi tate: i q̄ libido iest nomē accepit.

De Nepita.

n Epitaꝫ greci: calmiten nostro vulgo dici affir māt: magne virtutis est: ac vehemens in calo re: vnde etiam nobilissimis antidotis meruit ascribi. Stomacho enim ac precordiis vtilis habet: pituitas capitis thoracisqꝫ soluit ac purgat. Jecori medetur: duriciem lienis resoluit: calculū pellit: uri nam ciet. Tam simplex q̄ꝫ cum aliis herbis: ad hec que diximus facientibus tūsa cribrata pinsita mul tum prodest.

De Anitho.

f Eritur anithuz non minus coquorūz q̄z medicorū gratia. Huic calida vis inesse tradit̄ nec oīno austera. In se.n. habet aliquā molliendi potestatē: ⁊ si grecis auctoribus credimus: ita nutrit vt athletaruz cibū sine anitho ludoꝝ magistri eē nullo mō paterent̄. Egrotātibꝰ prodest cū oleo tepefactum ac cerebro īfusuz. Credit̄ ēt dare illis aliquas ex febre indutias. Dolores capitis mitigat: neruoꝝ tensura relaxat: nō dormientes ad spez quietis inuitat Coctum in aqua cyathis tribus ac potui datuz stomachi querelas miro modo releuat. Ructus preterea mouet: q2 cōcoctionē adiuuat. Tormīa sedat: aluuz sistit: semen eius feruefactuz ⁊ admotum naribus singultu sedat.

De Thymo.

t Hymꝰ herba dl'cissima ē: apibꝰ (ut ait Maro) amicissima: ut Nerme galathea thymo mihi dulcior hyble. Sumptū hoc nomē a redolētia videt̄. Florē epithymū hec herba generat: q collectꝰ in vmbra siccat̄. Sūt āt eiꝰ duo genera candidū radice lignosa: ī collibꝰ nascens: qđ ēt pfert̄. Alterū nigrius florisq3 nigri: vtrūq3 cibo ⁊ medicamēto conuenit. Est calide simul austereq3 virtutis. Thymꝰ sumptus in cibū caliginez discutit: lūbricos īterimit vrinaz īpellit: mēstrua feminis puocat: partꝰ emortuos exhit. Tritus cū melle ⁊ ī cibo datus pituitas soluit. Mixtus polente ⁊ in vino maceratus coxendiciq3 feruens superpositus schiaticis salutaris est.

De Origano.

f Unt qui grece origanuz dictuz putent: q vinū coloret: veꝝ si sic esset: origenuz pnunciari deberet. Facta ē in noīe huius herbe magna mutatio cū ex eradium ⁊ ensten greci vocauerint. Efficax

est origanū in medicina magis q̃3 ī cibo. Nec min⁹ satiuū3 q̃3 siluestre. Tritū ex vino albo ac potui sū ptū: scorpionū ꝛ arachneoꝝ venenis resistit: cruditates discutit: morsus stomachi ex aqua calida datum lenit.

De Ceripholio.

c Eripholio ignea vis ꝛ acerrima inest: tritu3 ꝛ haustū cū vīo lateres mitigat: ex aq̄ mulsa pituitā resoluit. Ex aceto lumbricos ꝛ tineas perimit: vrinā ciet: mēstrua pellit. Tritū cū cera ꝛ axūgia parotidas soluit. Est.n. parotida morbus sit is glādulis: q̄ circa aurē nasci solent: vnde ꝛ parotida dicitur: ꝙ iuxta aurem: quam greci vocant nascatur:

De Amaraco.

q Uod egyptus ꝛ syria sansucū appellauere: diocles ꝛ sicula gēs amaracū vocauit. Narrat̃ ī fabulis hunc fuisse puerū regiū: qui dū preciosa ferret vnguenta: casuq3 prolapsus: fracto vase: vehemēti illo ac suauissimo odore afflaretur: ī odoriferā herbā ꝯuersus ē. Hāc Diascorides dicit a romanis persā appellari. seritur vtroq3 mō seīe ꝛ surculo: sed hec iuuatior ꝛ odore melior. Calidus est amaracus ꝛ siccus: nariū meat⁹ aperit: hūores glutinosos a capite deiicit. Trit⁹ ex aceto ac ictu scorpionis supposit⁹ egroto: meder̃.

De Ennula.

e Nnule calida uis ꝛ sicca est. Radice eius in q̄busdā pulmentis vtimur: hyeme preserti q̄ salubrior haber̃. cor.n. mirifice iuuat: pulmonē a malis hūoribus defendit. schiaticis ꝛ articuloꝝ dolore laborātib3: ac egritudib⁹ a frigiditate natis ꝓdest. Eius succus pot⁹ fugare lumbricos putatur: ꝛ venenatorum morsus abbigere. A ieiuno sūpta dētes confirmat.

De Sisymbrio.

s Unt qui sisymbriũ tymbreũ appellẽt. Surgit hec herba pedali altitudine. Quod in irriguis locis nascitur simile nasturcio ẽ: satiuũ ⁊ siluestre reperitur. Utrũq; aduersus aculeata aĩalia: ut crabones: vespas: ⁊ similia efficax ẽ: capitis dolores sedat: vomitus: singultus: ac tormina reprimit. Somachi dissolutiones cohibet: siue in cibo sumptum: siue in succum potum.

De Marubio.

m Arubium est: qđ greci ꝑpter amaritudinem vocant: a quibus ⁊ ĩter primas herbas cõnumeratᷣ: cuius semina foliaq; trita cõtra ꝺpẽtes prosunt. Pectoris ⁊ lateris dolores: tussimus sedant. Castor marubii duo genera tradit: nigꝝ quod magis ꝓbat: ⁊ cãdidũ. Ex vtroq; minutatĩ conciso: ⁊ farina subacto: fiũt offelle: qbus ex oleo in patella frictis in prima mensa ad salubritatẽ vescimur: lumbricos fugare credũtᷣ: ⁊ ob hanc rẽ pueris apponi solent.

De Abrotano.

a Brotanũ iucundi odoris ac grauis herba ẽ: dicunt hoc nomẽ ab abrotonio femina in herbaꝫ conuersa sumptũ. Flos eius aurei coloris ẽ: sponte ꝓuenit: ⁊ in cacumine suo seipsuꝫ ꝓpagat. Seritᷣ ãt semine meliꝰq; radice aut surculo. E seie nõ sine negocio plantaria trãsferuntᷣ. Leditᷣ abrotanũ nimio sole. Uerꝫ ubi ex temperie ꝯualuit uiciũ ritu fructicat.

De Hyssopo.

o Paca ⁊ humida loca amat hyssopus. Sunt q et hyssopuꝫ neutro genere pronunciant. Heret ⁊ saxis radice: ac caule. Sustatu feruens est. In oleo contritum phthiriasi: hoc est morbo pediculari resistit: ⁊ capitis pruriginẽꝫ tollit. Optimũ

est cilicium e tauro monte: deinde pamphilium. Sumptum cuz fico: farina: melle: sale: ꝛ cumino pectus ꝛ stomachum iuuat: simplex omnino contrarium est.

De Petrosellino.

q Uod greci petroselinon: nos petrapiuz possumus appellare. Hoc ꝛ Columella bolꝰ atruz vocat: sunt ꝛ tamē qui dicant bolus atruz idē esse: quod hiposelinon. Ad macerias seri gaudet: vmbra enim fouetur. Si non radicitus euellitur: euo durat: ꝛ caules ad vsum obsoniorum subministrat. Macedonicuz a gustu suauitate ꝛ odore aromatico mirifice laudatur. Nam improbatur etiam alexandrinum: ꝛ smirneum. Aduersatur hec herba scorpionibus: poto semine torminibus intraneis medetur. Idem semen decoctum: ꝛ mulso potuz difficultates vrine tollit. Radix eius in vino cocta calculos pellit: lūborū ac lateris dolores: canis rabiosi morsibus pota ꝛ illita medetur. Est ꝛ aliud genꝰ quod orthoselinon vocatur: hoc surgit recto fructice: semen habet cumino simile: menstruis ꝛ vrine efficax. Addidere quidaz oposelinon differens ab aliis generibus breuitate: caule satiuo: ꝛ radicis colore russo: eiusdem tamen virtutis est: cuius ꝛ primum illud genus. Nam ꝛ scorpionū ictibus: ꝛ morsui canis semen huius: quod ꝛ bolus atrum licet appellare, ex vino datum occurrit. In mulso decoctū ac potui datū difficultatibus vrine medeť. Tormina vētris: et ceteras ītestinoꝝ ꝗrelas eodē modo sanat. Radix in vino cocta calculo lateris ac lumborum doloribus eadem potione succurrit. Succus algenti propinatus exoptatum calorem per membra diffundit.

De Absinthio.

a Bſcinthyũ ſicce ac calide virtutis eſt: ob ama ritudinẽ eius ſumptũ in cibuz valitudinis cau ſa: ⁊ ſtomachũ valentiorẽ facit: ⁊ epatis fibras ape rit. Febres quoqz lõgas utpote quartanas minuit. Eſt ⁊ abſcinthyũ romanuz: quod magis eſui accõ modatũ crediderĩz. Ex hoc eniz conditũz facit Api tius.

Liber Quartus.

s Cribere quedã prius neceſſe fuit: ne cuz de obſoniis loqueremur earũdez vim ⁊ naturã explicare longũ: ⁊ a te ipſa fortaſ ſe alienum videret. Dicẽdũ erit deinceps de his herbis ⁊ oleribus: qbus vel cũ supradictis: vel ſeorſuz conditis in prima menſa ſi fruct⁹ abſint veſcimur. Neqz.n. conſiliũ eſſet: poſt ceraſa pruna ac cetera poma ad q̃ appetentia ferimur. Lactucas inthybũ ac reliquã olez herbazue ↄditiuã eẽ. Facil lime.n. ob frigiditatez ⁊ humiditatẽ tot ſimul diuer ſarũ rez ingeſtaz oĩs concoctio tolleret: quo nihil poteſt eẽ hoĩs pnicitioſius. Si ergo poma abfuerit non iniucundũ erit: eſtate tamen magis q̃z hyeme ⁊ cena magis q̃z prandio lactucaſ hoc modo edere.

De Lactucis Conditis.

l Actucam a lactis. i. humoris abundantia: vel ꝙ lacte nutrientes feminas ĩplet dictã pu tat Apulegius. Huius oleriſ plura ſunt genera. Ue rũ ante oĩa lacticaulis: ſeſſilis ⁊ criſpa laudant. Se rũtur toto ãno letis ⁊ irriguis: ⁊ ſtercoratiſqz locis legitimuz tamẽ eſt a bruma ſemen iacere. Plantaz fauonio transferre: aut ſemen fauonio: plãtaz equi noctio verno. Albe ĩ primis hyemez tolerant. Eſt quidem natura oĩbus refrigeratrix: frigide enim

⁊ humide habẽtur:⁊ ob hãc rez eſtate ab ſtomacho faſtidiuz auferunt:cibiqꝫ appetentiã inducunt. Fe-runt diuuz auguſtuz in egritudine vſu lactuce con ſeruatũ. Nec mirũ cuz ⁊ concoctionez adiuuẽt ⁊ me liorẽ q̃z cetera olera ſanguinẽ generẽt. Cocte ac cru de eduntur. Lactucas crudas ſi lotione non indige bũt:ſic cõdies. ſunt eniz ſalubriores:q̃z q̃ aq̃ lauant: ĩ patinã ĩpones:ſalẽ cõtritũ ĩſparges:olei paꝝ:plu-ſculũ aceti ĩfundes: ac ſtatĩ deuorabis. ſunt qui hu ic cõdito paꝝ mente ⁊ petroſellini addãt:ne oĩo inſi pidũ videat: neue nimia lactuce frigiditas ſtõacho noceat. Coctas expſſa aq̃ ĩ patinã indes:ſale oleo ⁊ aceto ꝯditas conuiuis appones. ſunt qui huic ĩſpar gant modicũ cynnami vel pipis bene triti ⁊ cribra ti. ſomnuz hic cibus inducit:tuſſiz ex calido humo-re generatã mitigat:vrinã ciet:uenerez retardat:al uuz mouet. Eiꝰ tñ frequẽs vſus maxime vero recẽ tiũ oculoꝝ aciẽ hebetat. Eſt ⁊ aliud genus lactuce quã caprinã vocãt:hac tunſa ⁊ in mare deiecta pi-ſces:q ſunt in proximo ſtatĩ necãt:idẽ faciuut ⁊ flu uiales. ſerratã lactucã:⁊ eã quidẽ agreſtez:q appel lauere a ſerra:quã ĩ dorſo habet dictã putarũt. Hec fortaſſis endiuia eſt.

Conditura Endiuie.

e Ndiuiã ego inter lactucas cõnumeraueri:q̃z-uis de hoc noĩe nulla apud veteres mentio fi at. ſatiua extat ⁊ agreſtis:⁊ vtraqꝫ ſalubris. Ama-rior ſilueſtris:iucundior ſatiua:⁊ ea maxime:q̃ cau le ſurgit criſpo. Cõdit ⁊ hec eodez modo:quo lactu ca tã cruda q̃z elixa. Endiuia in cibũ ſumpta eſtuan tia pcordia refrigerat:epatis fibras ⁊ veaꝝ meatuſ apit. Habet hꝰ peculiarẽ ẽdiuia:ꝙ eſtuãtia rẽfrigerat ⁊ algẽtia calefac. Trita hec herba cũ ꝓpa radice ac

scorpionum & reliquorum aialiu: q aculeo nocent ictui iposita laboranti subuenit: Eiusdem quoqz succus potui datus i eiusmoi venea agit. Codita buglossi.

q Uaz greci buglossum vocant: nos quod idem sonat linguā bubulā ab asperitate appellabimus. Calida est buglossus & humida: tā satiua q3 siluestris. Sumpta in cibuz quouis modo: sāguinez purgat: hilaritatē inducit: cardiacū pellēdo. Cocta ex aqua & melle: vlceribus oris: tussi & raucedini auxiliuz prestat. In melancholiaz agit optimi sanguis copia. Condit & cruda & elixa. Crudaz bene lotam atqz expressā reticulo ad id apte facto: cum nepita mentha & petrosellino in patinā indes. Salez & oleū insparges: inuoluesqz quoad oleum i bibat: & remolescat eius asperitas. Acetū postremo infundes: ac conuiuis statiz appones. Elixa condit ut lactuca. Conditum Pandodopum.

f It item conditū pādodopū ex lactuca: buglosso: mētha: nepita feniculo: petrosellio: sisymbrio: origano: ceripholio: cicerbita: quā teraxicō: lāceda: quā arnaglossaz medici vocant: morella: feniculi flore: ac plerisqz aliis odoriferis herbis: bene lotis: expressisqz patinaz amplaz reqrūt: sale multo i spargi: atqz oleo inungi debent: aceto deinde superfuso ubi paululū resederit: earum siluatica duricies comedenda: ac bene dentibus conterenda sunt. Hoc condi tū plusculū olei & minus aceti reqrit. Hyeme magis q3 estate conuēit: qr plus concoctiōis: que hyeme valida est requirit. Conditura portulace.

f It bene lota portulaca: secretaqz a pduro caule i patinā reposita: cū cepa minutatī concisa. sale oleo: aceto condiat. Sūt q ad cōprimēdā frigiditatē

portulace pip tritū: ac cynnamomū īspargāt. Portulaca. n. quā popli licet appellare frigida ē ꝛ humida: ꝛ ob hanc rez nō multū nutrire existimatur. Nimios tñ stōachi renū ac vesice ardores extinguere putatur. Plurim⁹ eius vsus oculos hebetat: venerē īhibet: venerisq3 somnia. Mādūcata itē cū polenta: ītestinoꝝ vomitiōes sistit: aluū refrigerat: laborātes podacra calida sanat. Ei⁹ radix suspēsa filo gestata ad collu3 vue morbū expellit. Quod accidisse ꝑtorio viro scribit Pli. Recēs postremo masticata stuporē dentiū ex esu acerboꝝ fructuū cōtractū diminuit ac tollit.

Rosmarini Conditura.

q Ui lautius ac salubrius eē consueuerint: e florib⁹ rosmarini cōditurā faciunt. Huius fructicis duo sunt genera: alteꝝ sterile: satiuū alteꝝ: ꝛ cui caulis flos ac semē resinaceu3 īest. Folia odorē thuris preseferūt. Eius radix viridis adhuc vulnerib⁹ īposita corpora sanat. Succ⁹ fructicis ꝛ radicis regiu3 morbū pellit. Oculoꝝ aciē exacuit. Semē ad vellenda pectoris vicia potui datur. Flores ei⁹ mane collecti: ac illoti oīno ne vi3 amittant: cū sale bene trito oleo ꝛ aceto cōditi ad voluptatē ꝛ salubritatē faciunt. Na3 ꝛ stomachum concalefaciunt: ꝛ reumatismos tollunt: ꝛ asmaticis prosunt.

De conditura Malue.

m Irabuntur fortasse qui natura3 malue ignorāt: me hanc herbam īter edulia posuisse. S3 desinant mirari: ꝛ quantis laudibus extollenda sit aīaduertāt. Malue duo genera satiua ꝛ siluestris: ꝛ vtraq3 laudanda: q̄ altea dicit̄: ꝙ alte surgat: amplitudīe foliū discernātur. Satiua minor. Hāc greci a molliendo ventre vocauere.

Omne solū in quo serit̄ malua pīguescit. Ualet hec herba ꝯ oēs aculeatos ictus: ꝑcipue vero scorpionū vespaꝝ: apū: muris: arachnei. Quin ꝛ trita cū oleo cutiq; extensa: hominē ab iniuria taliū bestiolaꝝ đ fendit. Cruda illita vulneri aculeos oēs ex̄hit. Fert̄ hoīez oīb⁹ morbis carituꝝ: si q̄libꝫ die ex succo mal ue aliqd sorbeat. Ualet itē hic succus quā̄q; stoma cho aliquantulū īutilis ꝯ bilē atrā: ꝛ eā maxie: q̄ iaꝫ ad insaniā ducit. Elixat̄ tenelle malue caulis ablata rima: ꝛ ī patinā more asparagi positus cū sale oleo ꝛ aceto comedit̄. Condiuntur ꝛ eodē modo flores. Nec insalubre hoc genus cōditure habet̄: cū ꝛ calcu losis: ꝛ inflationi: ꝛ torminib⁹: ꝛ sacris ignib⁹ mede tur.

De Conditura Intybi.

i Ntiba īpatientiora frigoris habent̄: caule fo liis ac radice optima ad restaurādū fastiditū palatū sūt. Est ꝛ erraticū: quod egyptii cycori uꝫ: nostri ābulā vocant: siluestre hoc q̄dē habet̄. Ue re caules: estate folia: hyeme radices bene lotas ꝛ excauatas ꝓpter duriciē ꝛ amaritudineꝫ: cum sale oleo ꝛ aceto salubriter edim⁹. Nā ꝛ stōachū cōcale factū ꝛ dissolutū astringūt ac refrigerant: aluum si stunt: dysentericis ꝓsunt. Coctū intybū venerē sol uit: iecinori: renib⁹ ac stōacho ꝓdest: maxie āt si cū aceto: cū passulis decocto comederis: aut aliqd de fruti patine īdideris: cynnamiq; triti quātū vis mo dicū īsparseris. Cycoriū q̄dā ob singularē salubrita tē chreston appellarūt. Quidā v̄o pācratiō: q̄đ oīa bona cōplectatur. Huius vsus ꝛ vesicaꝫ adiuuat ꝛ geniturā effluentē morbo valitudinis sistit: ꝛ vene nis ac peste laborantibus prodest. Ad hepar ta men refrigerandum ante omnia natum videtur.

Eius flores nequaq̄ȝ a caule degenerantes: eodeȝ modo condiantur quo ⁊ supradicti. sunt qui ⁊ intybus ut Cornelius celsus mas. genere pronuncient.

De Conditura saxifragie.

a Ppellatā saxifragiaȝ Apuleius asserit: q̄ lapillos in vesica frangat atqȝ cōminuat. Eius radix petrosellio assimilis ē: q̄ ablata lota atqȝ ī frustra cōcisa cū sale oleo ⁊ aceto comesa: ob eius caliditateȝ ⁊ siccitateȝ lapidē (ut diximus) frangit. Renes ⁊ vesicā purgat: concoquit̄ tarde propter siccitatē: que ꝯcoctioni contraria ē: quā cōtra hūidū ⁊ calidū adiuuat.

De conditura pimpinelle.

p Impinelle: q̄ ⁊ bibnella grece dicit̄ vis calida ⁊ sicca inest. Ob hāc rē tarde cōcoq̄t: voluptatem edentibus affert. Colecta ac lota ī patinā ac suomet caule si tenera ē reponi debet: sale oleo ⁊ aceto condiri: si ꝑdura fuerit folia tm̄ sumant̄. Aperit hic cibus iecinoris fibras: vrinam prouocat: ac lapides vt saxifragia: non tamē adeo cōminuit.

De Conditura Acetose.

a Cetosa ab acore nomen trahens in quatuor genera diuiditur: duobus in cibis nō vescimur lapacio. s. ⁊ rumice. Alia duo in conditurā veniunt quoꝝ alteꝝ: quod oxylapaciū vocari potest: arenosa ⁊ lapidosa amat loca. Folia habet acutiora: ⁊ sītitudinē unguis ex pollice imitantia: crescendo ī sole ac caule ī folia q̄sdam fibras ducit. Hec herba mea vernacula salma: q̄ salis imitet̄ saporē vocat̄: alteꝝ qđ hypolapaciū dicit̄ in fecundioribus orit̄ locis: similitudinē hoc habet cū tripholio. Hec vulgo aceto sella dicit̄. Habent hec duo genera acetose frigiditatē ⁊ austeritatē ī se: hūores gērāt neq̄q̄ȝ īprobādos:

fastidiũ tollunt:appetentiam inducũt: siti extigũt: viz cordis corroborãt:aluuz fluentẽ sistunt cholerã reprimũt. Pota earũ decoctio scabiez ⁊ pruritũ extinguit. Sunt q acetosã illotã ẽt statiz prima mensa cuz pane sine vllo condimẽto comedant: quod ego persepe facio Emine nostri consilio. Addunt qdam acetũ: nonnulli oleũ: quouis modo comederis salubris ẽ: estate presertiz ⁊ pestilenti celo. Hac herba medici in multis pharmaciis precipue vero in potionibus vtuntur.

De Asparago condito.

a Sparagi duo genera hortẽse ⁊ agreste. Incultuz gratius est: quod aliĩ chorudaz: aliĩ libycõ appellant. Asparagũ dictuz ꝙ ĩ locis asperis nascatur asserit Uarro. Sunt qui dicant lingua caldea caulez asparagũ vocari. Hec.n.herba semper in caulẽ crescit. Elixi asparagi in patinã extẽduntur sal oleũ ⁊ acetũ infert. Sunt q eos aromatibus conspergant. In prima mensa comesti inflatiões stõachi discutiũt: oculis diluciditatez afferunt: aluuz leniter molliũt: pectoris ⁊ spine doloribꝰ: ĩtestinoꝝqz viciis prosunt. Sunt q eos addito vino coquãt: qđ eo modo efficatiores sint. Eius vsus si minus fuerit non paꝝ ĩterdũ nocet: cũ vrinã citã emittat: vesicãqz: qđ pniciosũz ẽ exulcerat. Radix asparagi trita ⁊ in vino albo pota: calculos fugat. Quidã vero succuz eiꝰ ex vino datuz: ꝯtra venena vtilẽ credidere.

De conditura lupuloꝝ.

l Upuli quoꝝ vis calida ẽ ⁊ hũida ĩ sepibꝰ ac maceriis nascũt: quos ego aut a colore lupio: aut ab aspitate sic appellatos puto. Asprimi.n.sunt: ⁊ colorem lupi caule: ⁊ foliis imitantur. Coquuntur hi ⁊ condiuntur eo modo quo ⁊ asparagi. Frigi quoqz

in oleo ꝛ liquamine non incōmode possunt: sed salubres sunt. Elixi ꝛ si paruꝫ nutriunt: sanguineꝫ tamen purgant: epatis fibras aperiunt: vrinā ciēt: bonū ꝛ viuidum colorem inducūt.

De conditura capparis.

c Apparis siccis in locis serit: area circūquaqꝫ effossa: structis vndiqꝫ aut natura ripis: aut artificio lapidū ne luxuriari permittatur. Fructice surgit firmiore: vnde vna cū semine caulis plerūqꝫ decerpitur. Eius genera ꝛ maxime peregrina: (ut ait plinius) fugiēda sunt. Nā ꝛ arabicū pestilens est ꝛ apulū vōitus facit: stomachū ꝛ aluū violenter mouet. Uerū nūc (ut mihi videt) mutata natura est. In precio. n. peregrinus ē: ꝛ maxime egyptiacus: nec īprobat apulus. Capparis fructicē cynosbaton qdā nosbatū alii: nōnulli staphilē vocarunt. Siccā ꝛ calidā presefert. Neqꝫ paralysi periclitari eos ferunt: q cappari quotidie vtunt: non lienis doloribus: nō epate cū fibras vitaliū ꝛ precordioꝝ aperiat: humoresqꝫ glutinosos: ac melancholicos in primis a splene abigat: vrinā ciet: lūbricos interficit: venerē excitat: ac contra venenū tyriace viꝫ optinet. Conditur āt hoc modo. Indes in cacabuꝫ aque non feruētis sed apprime calide: ubi tādiu sines: donec abundantē salsedineꝫ dimiserit. Transferto inde in aquā recētē: iqꝫ eā tādiu sinito: quoad refrigescat. Inde postremo auferens expressum ī patinā repones: īfundesqꝫ oleū ꝛ acetū nō multū. Sunt q mentham huic edulio addant: nec incōgrue id quidem: cuꝫ ꝛ ad voluptateꝫ ꝛ valitudinem faciat.

De Cariota ꝛ pastinaca.

p Astinace: cuius vis omnis in radice & semine est: duo sunt genera: & quod sponte venit: & qđ seritur. Primo vere vel autumno solo q̄z altissime refosso. Annicula utilis esse incipit: bruma utilior gratior autūno. Pastinacā albā esse: cariotam vero rubeam: vel subnigraz asserunt medici. Hec melior in horto: ac maxime in viterbiano solo: illa felicior silvestri terreno nascitur. Ambe sunt difficilis concoctionis: pauci & grossi alimenti. Bis elixanda est pastinaca: prima decoctio abiicitur: secundo cuz lactuca incoquit̄. Inde in patinam translata cū sale aceto: coriandro: pipere condita: esui percommode datur. Naz & tussiz & pleuresiz: & hydropisiz sedat: ac venerem excitat. Frugi etiam excauata post primā concoctionē: in oleo & liquamine farina inuoluta solet. Condit̄ & cariota eo modo: quo & pastinaca sed suauior habet̄: q̄ sub calido cinere & carbonibus coquit̄. Subtracta ubi paululū refrixerit: d̄pilanda est & omnino abstergend⁹ cinis: tessellatim conciden da: in patinaqz trasferenda: addendū sal: irrorādū oleū atqz acetū: ex defruto vel sapa nonnihil addēdū: inspargendo aromata d̄lcia. Hoc nihil esui suaui⁹. Duab⁹ in reb⁹ homī prodest: Nā & bilem reprimit: & vrinam ciet. In reliqs vero ut epati: stōacho ac spleni aduersat̄.

De Conditura Cepa℞.

c Oquit̄ & cepa sub cinere & carbonib⁹ tādiu donec omne crudū exhalauerit: ubi refrixerit minutatiz concisa patine indit̄ sale oleo defruto: vel sapa inuoluit̄. Sūt q & cepe piper aut cynnamū inspargant.

De Conditura Porri.

c Lixat̄ por℞: aut sub cinere coquit̄ patineqz im

missũ ad secũdam veterem tussiȝ cũ modico sale ac plusculo melle in prima mensa comedit. Condiũt ꝛ hec q̃ antea cõmemoraui aliis modis: de qb⁹ vbi ordo mensaꝝ reqret dicet.

Patina ex capitib⁹ ꝛ intraneis caponũ ꝛ gallinarũ.

g Allinaꝝ atqȝ auiũ iocuscula: pulmões: pedes: capita ꝛ colla: bene lauabis. lota: ꝛ elixa: in patinam sine iure transferes. Jndes acetũ: mentham: petroselinon: inspargesqȝ piper aut cynnamũ: ac statim conuiuis appones.

Patina de Linguis aut Luganicis.

c Oquant in aq̃ lingue salite: coctas tess.latim ꝯcides: ac in patinam indes: addesqȝ ð petroselino: mentha: saluia: ꝛ aromatib⁹ quantũ saterit: vltimo infũdat acetũ. Jdem fiet de luganicis maiorib⁹: hyeme tamen magis q̃ȝ estate: plus eni con coctiõis: q̃ melior hyeme q̃ȝ estate fit huiuscemodi cibus requirit.

De Carniũ differentia ꝛ quo tẽpore queqȝ coquenda edenda ve.

s Ed iam tempus est transire ad mensaȝ: quam ego secũdã: ꝛ potiorẽ appello. Jbi eniȝ de carnibus agitur: q̃ meli⁹ ac salubri⁹ q̃ȝ qð uis alið eduliũ nutriũt. Ueꝝ cũ varia sint aĩantia tã terrestria q̃ȝ volatilia q̃ hoĩeȝ nutriũt: varias quoqȝ ĩesse q̃lita tes necesse ẽ. Nec ĩ sexũ min⁹ ꝛ etatẽ ꝛ partes eoꝝ q̃ȝ in specie differentia cadit. Meliores siqdem galline q̃ȝ galli. rursũ si necessitas cogit capre q̃ȝ hirci castrati. mares q̃ȝ femine. iuniores q̃ȝ vetuli. Fallit in porcis qui semestres vel anniculi esui meliores habent. veruecei q̃ȝ agni. Enutrita ĩ mõtib⁹ q̃ȝ

in planicie aut palustribus locis. Depasta glandez castaneā: triticū: hordeuz: fabam: pannicū: milliuz: q̄z vel furfures: vel herbā: ut ī porcis ac galinis gustu deprehēdimus. Laudabiliora sunt itez q̄ media inter macilentiā ⁊ nimiā obesitatē sunt: q̄z q̄ aut pre pinguia: aut macra nimis habentur. Pinguia. n. appetentiā remouent: concoctionē disturbāt: ac stomachū laxāt. Hāc ob rē ex obesa carne macrā: rursum ex macra pinguē tutius comedemus. Preterea ut hyeme calidis: ita estate frigidis vescemur: ut edulo: pullastra: acidis ac frigidis estate: hyeme pipionibus: calidis ⁊ siccis: autūno cōturnicibus ficedulis vere auiculis e nido posteaq̄z pēnas emiserit sublatis: hyeme itē turdis ac merulis. Est itē in coctura magna differentia. Pinguior caro melior assa q̄z elixa ē. Rursuz strigosa vel macra: melior elixa q̄z assa: q̄ mediū tenet quouis modo apte coquet. Magis ēt nutrit assuz ⁊ si difficilius concoquitur q̄z elixuz: rursuz iurulentuz: q̄z frictū. Uerū ne in his diutius q̄z satis est cōmoremur ad explicandam viz ⁊ naturam animalium: quibus tum ad necessitatez: tum ad luxum ⁊ lauticiem humana consuetudo vescitur transeamus.

De Boue.

b Ouem: cuius appellatione taurū ⁊ vaccam ac vitulos voco: magno vsui esse mortalibus nemo est qui ambigat ꝯ ratione: vectura: lacte: caseo: corio ad calceorū vsū. Hic ē ꝙ apud veteres taz capitalis habebat̄ q bouē sine causa q̄z q hoīem occidisset. Quosdā ēt apud romanos ī exiliū actos legim⁹: ꝙ bouē tāq̄z colonū interfecissent. Coluere quoq̄z egiptii peculiariter numinis vice bouē: quez Apim vocabāt summum apud illam gentem deū:

ꝙ hoc animal ob eius vsuȝ ⁊ innocentiaȝ honore di
uino dignum videret. Init feminā taurus vno ictu
q̄ mense decimo parit vel gregi vel vsui hominum.
Lactentes adhuc vitulos appellamus: hos lanii ad
cultū emūt. Occidunt ⁊ boues nonnūq̄ȝ ac vacce:
he dū sterilescunt: illi dū aratꝝ ⁊ plaustꝝ renuunt.
Caro bubula frigide ac sicce nature est difficillime
⁊ coquit ⁊ concoquit: crassū turbidū ac melancholi
cum prestat alimentuȝ. Ad quartanas scabiē ⁊ le-
prā hominē impellit. At vitulina tutius comeditur
tēperati. n. alimētū fere existit: hāc itaq̄ȝ nō iniuria
mēse nobiliū crebro repetūt.

De Oue Agno ⁊ Veruece.

O Uis agno: veruece: lana: pelle: lacte: caseo: ster
core: hoīb⁹ vsui est. Ariete vt marito ad ꝓpa
gandū genus vtit: Qui quo senior ē eo melior ad in
eundas oues habet. Agnas fastidit: vetulas sectat.
Fert ventrē ouis quinos menses: mares deinde vel
femellas parit. Femellas in speȝ gregis si volet re-
tineat pastor. Ex maribus arietem gregis marituȝ
d̄ligat: r̄liquos dū adhuc lactēt laniis vēdat. Quos
in numerꝝ veruecū referri volunt: eosdem non mi-
nores quinq̄ȝ mēsiū castrare oportet. Horꝝ caro sa
lubris est: ⁊ agnina melior. Calida. n. ⁊ hūida habe
tur ad tēperamentū tēdēs: illa vero plus humidita-
tis q̄ȝ caliditatis habet. Ouē arietē dentib⁹ ne attin-
gas: non modo enim ei⁹ caro nō ꝓdest: verꝝ etiā ve
hementer obest.

De Capra ⁊ Hedo.

C Apra hedo lacte q̄ȝ salubri: caseo: pelle in ca-
strorꝝ vsū hoīeȝ iuuat. Unde ⁊ hyemē ꝯtīuat
sub pellib⁹ maiores dicebāt. his ēt naute vtebāt: uil
lis. n. aq̄ȝ pluuiā reiiciūt. Ciyphe capelle olī ī ꝓcio

erant::q2 maiores mense quinto pariunt. In qbus dã:lactis magna vbertas. Ex his hedi lactẽtes esui sunt optimi. Capellas auribus spirare nõ naribus: nec vnq̃z febre carere: Archelaus auctor est. Ideo qz fortassis aĩa his q̃z ouibus ardentior. Hãc ẽt ob rẽ in concubit⁹ calidiores tradunẽ. Noctu ẽt nõ mi-n⁹ q̃z die cernere credũt. Depẽdet oĩuz mẽto vill⁹: quẽ arũcũ vocãt. Hoc siqs vnã ex grege trahat: ce-tere stupẽtes intuenẽ. Morsus eax arbori exitialis oliuaz lãbendo sterilẽ quoqz faciũt: eaqz ex cã Mi nerue immolanẽ. Capelle atqz hirci fetidi carnẽ ne degustato. Hedinã q̃ nulla inter domestica aĩalia potior habeẽ edito. Pax.n. recrementi in se habet: facillime concoquiẽ: bene alit: sanguinem bonũ ge-nerat: calido 7 frigido contemperatuz. Hic cibus cõ uenit laute uiuentibus: ut Augusto 7 Phosphoro: Lucretio non item: qui pitagoreox pietatẽ laudat: 7 rem rusticam sectatur.

De Ceruo.

c Eruus: quẽ victũ putãt latrat⁹ ac morsus canũ perhorrescẽs ad hoĩez confugit. Min⁹ item fugiũt humana vestigia q̃z ferina. Conceptus femellax ẽ post arcturi syd⁹ Octonis mensibus partũ ferũt. Gemellos iterduz edũt. Simplex nimix aĩal ẽ: ac rex oĩum miraculo stupens: sagittas eniz 7 arcũ venenatis cũ admira tione intuenẽ. Transnatant flumina quãtũ vis lata ac maria cerui gregatim capita clunibus precedẽn tiũ ĩponentes vicemqz reddentes donec olfatu ter-rã: quã nusq̃z vident addiere. Soli mares cornua habent: qb⁹ vsqz ad ãnos sex singulos ramos adii-ciũt. Mutaẽ aliquando his color in cãdidũ: qlẽ fuis-se. Q. Sertorii ceruã tradũt: quã eẽ fatidicã hispãie

gentibus iperator nobilissim⁹ persuaserat: habent hec aialia cũ serpẽtibus pugnã: eosqȝ e cauernis spi ritu nariũ exhũt: ac pedib⁹ conterũt. Ideo cerui cornua in abigendis serpentib⁹ singulare remediũ habent. Uiuere ceruos post centũ annos ex aliquibus captis cũ torquis ⁊ qdeȝ aureis ac cute propter obesitatem opertis: quos Alexander magnus indiderat deprehensum est. Febriũ morbos non sentit hoc aial: hanc ob reȝ qdã principes oibus matutinis diebus ex hac carne degustare soliti: lõgo euo febrib⁹ caruere. Ceruina vero bubule fere assilis ẽ. Tarde enim concoquitur: paꝝ alit: ac bilem atram auget. Esui tamen estate: precipue vero mense augusto qȝ hyeme suauior est: hãc nõ edat nostret Brutus ⁊ Celius: ne oĩo melancholia obruantur.

De Ursis

i Nitio hyemis vrsa concipit: nec vulgari quadrupedũ more: sȝ cubãte secũ mare compressiqȝ. Trigesimo die parit carnis frustruȝ: vnde vngues tm̃ prominent. hoc lãbendo paulatiȝ figurat. Hyeme quaternis mensibus latent. Primis dieb⁹ bis septenis tã graui somno premũt: ut vulneribus vix excitent. Tunc. n. mirum in modũ veterno pigrescũt. Illi adipes medicaminibus sunt apti: contraqȝ defluuiũ capilli tenaces. Post hos dies priorũ pedũ fructu viuunt. Credit Theophrastus eodẽ quoqȝ tẽpore coctas vrsoꝝ carnes si asseruent icrescere. Inualidissimũ urso caput: quod contra: leoni fortissimuȝ est. Tauros supra cetera animalia ifestat. Capit laqueis ⁊ falcibus. Eius caro tarde concoqĩ: spleni atqȝ epati obest. Multa recrementa generat: appetentiaȝ tollit: ac fastidio edentes afficit.

De Damis.

d Ama:quã ẽt greci dorcada vocãt:capree genus ẽ:raro mansa fieri potest. Cũ capreolis fer in qualitatibus cõuenit. Bonũ nãq3 alimentũ eius caro vescentibus prestat. Modici recrementi est:sanguinem tamen ad atram bilem quoquo modo tendentem efficit.

De Leporibus ꝛ Cuniculis.

q Ui leporem a leuitate pedũ sumpsisse nomen dixerunt fallũt:(ut ait Uarro:) ꝙ antiquuz sit vocabulũ ꝛ grecũ. leporꝝ duo sunt genera: maius ꝛ minus. Maius id ẽ:qđ in alpibus:in collibus:ĩ planicie subdio viuit: quodq3 voluptatẽ venãdi hoĩbus prestat Minus quod sub terra in cuniculis: vnde nomẽ accepit vitã magna ex parte ducit. Hoc capi nisi superne eiectũ nõ potest. Alpini lepõibus ꝛ qdẽ magnis:pro cibatu hyeme vescuntur. Cuniculis adeo baleares insule exundauere: vt certũ sit balearicos ipsos ꝯ innumeram eorꝝ turbã ab Augusto militare auxiliuz petiisse. Cuniculi caro melius ac facilius alit q̃3 leporina:que qdez frigide ac sicce nature est ꝛ ob eã rẽ bilẽ atrã facit.

De Histrice ꝛ Ericio.

i N india ꝛ aphrica hystrix peculiariter generat. Ericio vel ut ait Pli. erinaceo similis spinis tergus hispidũ hab3:qs tẽsa cute plerũq3 laxatas voluntaria iaculatione in hora canuz vrgentiũ iacit. Latet ut vrsus quatuor hibernis mẽsibus. Huius caro vt erinacea licet nõ admodũ ĩter esculenta comedat. Stomachũ tamẽ adiuuat:aluũ soluit : leprã:ac scabiẽ diminuit. Salitã hydropisiz mitigat:mingentes in lecto:quo minus id faciãt adiuuat. Sũt q ꝛ taxos ꝛ glires cenis addãt: q̃ aĩalia in qualitatibus: hystrici haud mltũ dissimilia sunt. De

glire hoc annotatũ est: non congregari nisi plures ĩ eadem sylua. Et si misceantur alienigene dimicando aut vincere aut interire. Genitores preterea suos senecta fessos insigni pietate alunt. Hyberna quieta gaudent. Recõditi.n. ꝛ hi cubãt. Rursuz estate iuuenescunt. Similis ꝛ mustelis quies.

Liber Quintus.

De Auib⁹ Esculentis.

q Ui pauones ꝛ aues esculentas ad patinas transtulere: illi quidẽ nequaq̃z mihi dissipe visi sunt: cũ ex his obsonia fiant ceteris suauiora: ꝛ regũ ac principũ mensis q̃z humiliũ: ꝛ minimi census hominũ magis conuenientia. Caueãt igitur plebei ꝛ populares: ꝛ qb⁹ (ut ait Satyrus) res legi non sufficit tale aliqd delinguant ne dũ comedant.. Lautoꝝ hec erunt obsonia: ꝛ eoꝝ maxime: quos non virtus ꝛ industria: sed fortũa atq̃z hoĩuz temeritas ex infima sorte: utpote e ganeis e stabulis e popina non ad diuitias: qḋ esset ferendũ: sed ad summos dignitatis gradus erexere. Hi sunt quorũ gratia pauones ac phasiani nati aut capti videntur. His preciosa vestis: preciosa suppellex: ꝛ quicqd preclaꝝ natura extulit debeẽ. Cepã ꝛ aliũ mecũ deuoret Pomponi⁹: Adsit Septimi⁹: ꝛ Septumuleius Campan⁹: Nec extra tridiũ pernoctet Cosmicus: hunc sequaẽ Parthẽi⁹: ꝛ Podagrosus Scaurus: Fabium Narniensez: Antoniũ ruffuz ꝛ Mecenatẽ non reiicioꝫ paupertatez sponte amplectunẽ. Et ne mihi succenseat Cincinnatus: hũc quoq̃z Demetri⁹ ad cenam holitariã vocet: quandoqnidem ita fortune placet: que relictis industriis ignauie fauet.

De Pauone.

p Eniat ante omnes aues ad patinã pauo: ꝛ qui
viuꝰ gloria delectat̃: mortuus quoqꝫ eiuſdem
ſit particeps. Quod gloria capiatur pauo ex hoc dẽ
prehendimus. Laudatus. n. gemmatas alas ex ad
uerſo ſole: quo melius videat̃ cũ iactatione expan-
dit. Idem annuis vicibꝰ cauda amiſſa dõec ſubcre
ſcit pudibũdꝰ querit latebras. Uiuit ãnis quinqꝫ ac
viginti. Colores incipit in trimatu fundere: ab au-
ctoribus non glorioſuꝫ modo hoc animal traditur:
veruꝫ etiam maleuolũ. Pauonẽ primꝰ orator Hor
tenſiꝰ occidit in ſacerdotii cena. Saginare eos. M.
Aufidiꝰ Lurco primꝰ inſtituit: ex eoqꝫ queſtus pro
uentꝰ ſuos mirꝫ in modũ auxit. Sunt qui velint pa-
uonis carnem craſſi ꝛ modici alimenti: ac difficilis
concoctionis eſſe: melãcholiãqꝫ augere. Eiuſdẽqꝫ
nature ſtrutii caro habet̃: queꝫ aphrica peculiariter
nutrit.

De Anſere ꝛ Anate.

a Nſerem tam ſilueſtrem q̃ꝫ domeſticũ cane vi
gilantiorem eſſe teſtata eſt capitolii galloruꝫ
tempore acerrima per. M. Malliũ e langore
excitũ dfenſio. Hanc ob rem cibaria anſerꝫ Cenſo-
res in primis locabant. Anſer mortalibꝰ pluribꝰ in
rebꝰ vſui eſt. Cuſtodia de q̃ diximꝰ: plũma q̃ qbuſ
dam in locis bis in anno vulſa culcitras facimꝰ: ut
delicatoꝝ ceruices molliꝰ recũbant. Carne quã ꝛ
recentem ꝛ ſalitam comedimus: adipe quo plura ci
baria condiuntur. Iecore in quo maxime excellit: ſi
lac priꝰ vel mulſam imbiberit. Meſſalinus Cocta
Meſſale oratoris filiꝰ pedes anſerinos toſtos ꝛ de
pilatos ẽt cũ criſtis gallinaceis in patinam addebat
quaſi rem inter obſonia preclarã. Ego vero hãc ãt
atqꝫ q̃s Columella hoc ẽ terra ꝛ aqua

dictum querentes vocat: mali nutrimenti credide-
rim esse. Tutius enim et alis et pectore vescemur.
Non multum ab his differunt anates. Que pectorē
tantū: (ut Martialis affirmat) et ceruice valet: cete-
ra redde coquo. Anatis caro anserina calidiorē viꝫ
habet. De Grue
a B mari eoo veniūt grues: longa quidem pere
grinatione: ducem quem sequant̄ deligūt. Ha
bent et in extremo agmine qui gregeꝫ voce cō
tineant. Excubias noctu faciunt lapillū elato altero
pede continētes: ut relaxatus ob somnū: ac decidēs
negligentiam custodis coarguat. Cetere dormiūt
capite subter alam condito: alternis pedibus insistē
tes. Dux erecto prouidet collo: ac predicit. Ad nos
venientes indutias tantisper pygmeis: quibus cū
dimicare consueuerunt relinqunt. Capte vel pe-
dica vel retibus ad mensas transferunt̄. Ex his ci-
baria quouis modo cocta tarde coquunt̄: atrā bileꝫ
augent: et recrementi in se q̄ꝫ alimenti plus habent.

De Ciconiis.

c Iconiam in cibariis: gruibus anteferendaꝫ:
Cornelius nepos: qui diui Augusti principa
tu obiit affirmat: quam pauci nunc velint tan-
gere ne dum esse: ob pastum credo: quem e ser-
pentibus et luridis bestiolis colligunt. Unde veni
ant ciconie et quo se transferant incertum est: e lō
ginquo venire nulli dubium: et eo quo grues mo-
do. Sed he vere: ille hieme sunt aduene. Abi-
ture congregant̄ i loco certo: ita gregatim: ut nulla
sui generis relinquatur: nisi captiua et serua.
Predicta die discedunt ita occulte: ut nemo videat

discedentiũ agmen: cũ tamen discessuras appareat nec venire prius q̃ȝ venisse cernimus. Utrũq̃ȝ fit nocturnis temporibus. Locus in asia est phitonosconiã vocãt patentibus campis: ubi congregate inter se cõmurmurãt: eãq̃ȝ nouissima veit lacerãt: Sunt q ciconiis non inesse linguã affirment: ob serpentũ exitiũ: tãtus his honos habet: ut apud thessalos capitale sit ciconiã occidisse. Hui9 auis caro eadem fere que gruis est. De Oloribus.

c Ygn9 grecũ est nomẽ olore frequentatius: cõmeant ac remeant simili ratione olores q̃ anseres: & hoꝝ volat9 cernit. Lyburnicaꝝ more rostrato impetu ferunt facilius ita scindentes aera q̃ȝ si recta fronte ĩpellerent. Colla imponũt precedẽtibus fessos duces ad terga recipiunt. Fabulose narrat cygnos propriã mortẽ flebili cãtu predicere. Ad patinas veniũt eadem fere ratione qua anseres.

De Hirundine.

b Irundo que grece dicit a nobis: hybernis mensib9 ad aphros aduolat: vere redit. Ex his auibus que aduncos vngues non habent sola bestiolis quibusdam volando vescitur. Thebarũ tecta subire negantur: quoniam vrbs illa sepius capta sit. Nec atria introeunt propter scelera Terei regis. Cecinna equestris ordinis vir comprehensas in vrbe secum ferẽs victorie nũcias amicis mittebat: in eundem nidum remeantes cũ victorie colore. Scripsisse Fabiũ pictorem in annalibus suis ferunt: cum obsideretur presidium Romanum a Lygurib9 hirũdinũ pedib9 epistolã allatã lĩeo vinctã significãtẽ q° die aduẽtãte auxilio eruptõ fieri deberẽ

Tante celeritatis in volatu hirũdo est: vt ceteraꝝ alitum minus obnoxia sit.

De Merulis Turdis ⁊ sturnis.

a Beunt merule turdi similiter ac sturni: sed in vicina loca. Occultãtur hec animalia sepibus ibiqꝫ hiberno tempore pabulũ querũt. In germãia hyeme turdi maxime: estate in nostris mõtanis locis: autũno in plano ⁊ collibus inueniunt. Hyeme ꝑterea loca maritima: ⁊ iuniperis ac myrtis abundãtia etiam apud nos frequentant. Merularum caro tarde concoquitur: pauci alimenti est: ⁊ melancholiam auget. Turdi vero hyeme presertĩ bene: ac m̃ltum alunt: pauci recrementi sunt: ab his solum cauendum est: ubi lapsanum: quod greci nostri napellum vocant comedunt. Sturni: quos vulgo diabolicam carnem habere dicimus omnino ab obsoniis lautoꝝ reiiciantur: hos comedat Uacerra noster: qui marsupio magis q̃ꝫ vite consultum vult. Sturnorum hoc proprium ẽ cateruatim volare: et quodam pile orbe circum agi omnibus ĩ medium agmen tendentibus.

De Turture.

v Ere turtur occultatur: pennasqꝫ amittit: loca sabulosa libenter frequentat: capitur rete: sagina. In cibũ sũpta aluũ astrigit: ⁊ ob hãc rem dysentericis dat. Aiũt turturem femellam amisso marito arborem viridem non attingere volatu.

De Gallinis.

g Allina hoĩb⁹ ouo: pullastra: capo: gallo: vsui est: siue illa sit magna: q̃les patauie siue ex pumilionũ genere. Galli gallinacei: q salacissimi sũt ꝑlis magis q̃ꝫ gule reseruant. Prosũt aũt non hac ĩ re tantũ hũano generi: veꝝ ẽt in excitandis ad oꝑa

diurna socordibus. Horas noctis cantu distingũt. diem venientem denunciant: gregez gallinarũ diligentissime custodiunt. Armatus vngue adunco & rostro vicini galluz a grege abigit: cui palma contigit statiz in victoria canit: seqz ipsuz principẽ testatur. victus occultatur silens. Hoc genus auiuz solũ crebro celum aspicit: predicitqz cantu serenitatẽ ac futurã pluuiam. Castrantur galli dũ adhuc tenelli sunt duobus modis. Lumbis adustis candẽte ferro aut genitalibus euulsis: quo facto statiz pĩguescũt. Affirmat Pli. gallinaceum in agro ariminẽsi. M. Lepido. P. Catullo consulibus semel locutum: Capos & gallias saginare liguritores ipsi iuenere: quo vnctius: ac lautius deuorarent: hunc altiles dicte: q saginã alte & enutrite sint. Auiaria ubi cicures atqz oĩa genera auium segregata farcirentur. M. Lesi⁹ Strabo primus instituit: hisqz farctores: qui rẽ curarẽt addidit: descripsitqz quid cuiqz aui ad farcturã apponendũ esset. Deberetur huic merito statua in comicio: hanc Aruiragus: hanc. P. Gallus: hãc & germanicus noster proprio aere faciundaz curẽt: cũ hi tãqz adoptiui iure hereditario popinariã officinã frequentent. Hyeme tamẽ melius qz estate saginatio fiet: probabiliorqz erit farctura. Galline ẽt eo tempore anni meliores: quia tum minus fetu exhauriuntur. Pulli: qui nondum aut coire: aut ouũ peperere estate dum tritura: dumqz adhuc de vite omphacium pendet: esui meliores habentur: masculi tamen magis qz femelle. Uerum ut tandem paucis absoluam: omnium auium laudes quantum ad obsonia pertinet vna caro gallinacea compressa ẽ: quid enim popinis afferunt relique altiles: quod nõ

onus capus in se habeat: siue elixum: siue assum ve lis: Huius auis patina stomachum iuuat: pectus le nit: vocem sonoram facit: corpus obesat.

De Columbis.

c Olumbi pudicitia omnes aues antistāt. Plu res enim in eodem colūbario mixtim degunt neqꝫ tamen quis alterius connubia violat. Amorē mutuum querulo gutture ictuqꝫ rostri ostendunt. In venerem crebro ruunt: frequenti pedū orbe fa cta adulatione. Idem faciunt ꝛ palumbes: verū qꝛ semiferi sunt rarius fetāt. Uiuere palumbes ad tri gesimū annū Aristoteles auctor est. Columbi autē ꝛ turtures vix octauum attingunt annum. Ex his pipiones minus pēniti calide sunt ꝛ humide plusq̄ꝫ satis est nature: ꝛ ob hanc rem tarde cōcoctionis ha bentur. multum alimenti: ac plus sanguinis gene rant: vnde inflāmationes: ꝛ febres oriuntur. Qui tē tare iam volatum incipiunt: salubriores nimirum habentur: maxime vero si cocti ex agresta fuerint: ne bilosis ob caliditatē obsint. Hic cibus pituita labo rantib⁹ non incongruit. Ab esu veterū omnino ab stineas: durioris enim alimēti sunt: ꝛ improbandi.

De Ficedulis: ꝛ Passere.

f Icedularum carduellium reliquarumqꝫ aui um minutarum caro: si pingues sint modo non nidificent: boni alimenti est. Absit a patinis no stris passer: qui esui sumptus ob nimiam caldi tatē male alit: difficulter ꝯcoq̄r: ꝛ libidinem excitat. Hec auis ut minīe vite ē: ita salacissime. Mares ne gāt āno diuti⁹ durār. Femīs lōgior aliquātulū vita.

Nollẽ carduellos deuorari: plus.n. voce q̃z patina hominẽ delectant. Imperata enim faciunt: ⁊ pedibus: atqz ore pro manibus vtunt̃: ut is quẽ in cubiculo Francisci Gonziaci Cardinalis cibũ ac potuz duobus vasculis equilibribus funiculo ad se trahentẽ cũ voluptate pariter ⁊ admiratione cernim⁹. Huius vice alabdã comedamus ⁊ carne ⁊ iure nõ inutilis homini est.

De Coturnice.

c Oturnix parua auis est: ⁊ cũ ad nos venit terrestris potius habetur q̃z sublimis. Aduolant he auicule non sine periculo nauigantiũ: quippe velis sepe magno agmine incidunt: noctu preserti͡z nauigiaqz mergunt: austro non volant vento.s. humido ⁊ grauiorĩ. Aura tñ vehi volũt propter põdus corpoꝝ: viresqz paruas: hinc illa volantiũ conquestio labore expressa. Aquilõe ergo maxime uolant ortigomethra duce. Greci.n. coturnicẽ vocant. Primũ eaꝝ terre appropinquãtẽ accipiter rapit. Ultro citroqz iture comitatũ solicitãt. Coturnicibus veneni semẽ gratissimus cibus. Hãc ob cãz quibusdã tẽporibus: eã hesterne dãnauere mẽse: nostre nõ iteȝ: quibus autũno Qualea sic.n. vulgares appellant: in precio ẽ. Uere cũ redit insipida ⁊ mali alimenti habetur. In littore Antiaci captas edicuz Marso meo nihil insipidius.

De Perdicibus.

p Erdicibus in nidificatione mira solertia inest stipitibus.n.se quasi vallo contra feras muniunt. Maritos sepe fallunt transmutatis ouis: quoniã intemperãtia libidinis earũ oua frangunt. Dimicant inter se mares ob amorem: ut Coturnices ⁊ galinacei solent. Tante salacitatis hãc auẽ eẽ q̃dã

existimant: ut concipere et solo odore maris: aut ei⁹ voce audita possint. Perdicũ vita ad .xvi. annos durare existimatur. Inter aues huius caro bene ac facile concoquitur: paꝝ recrementi: nutrimenti mul tũ in se habet. Cerebri vim auget: geniturã facit: ac demortuã venerẽ excitat. Phasiãi caro mediũ qdã inter perdicez ⁊ capũ obtinet: licet Auerrois eũ quantuz ad obsonia pertinet: ceteris auibus antefe rat. Nec imerito quidez si viz fabule attendimus. Itym sigdẽ Terei thracũ regis filiũ in phasianuz conuersuz fabule narrant. Quare quid decẽtius re gũ ac lautoꝝ mensis apponatur q̃z phasianus non satis video: ut eo tãdez redeat: vnde digressus est. Hoc tragico scelere caret Põponii mẽsa: qui cepas atqz alium ascaloniũve pro ity conuiuis apponit.

Que differentia inter animaliũ partes sit.

a Nimalium capita maxime vero quadrupedũ ⁊ si crassi sunt alimenti multum tamen nutri unt. ad febres bilosas hominem impellũt. Se niturã virilem mirifice augent. Uolatilium cerebra q̃z quadrupedum salubriora sunt. Uerum cum ce rebri vis frigida sit ⁊ humida ex frequenti eius vsu pituite generantur humores: stomacho fastidium affert: ⁊ si post cibum assumitur vomitum. In pri cipio cene non item: maxime autẽ si mentha: aceto: atqz aromatibus fuerit conditum. Si concoquitur natura calidis confert: semen virile auget: ac aluuz lenit. Aiũt cerebella leporis ⁊ cuniculi contra vene num plurimum posse. Oculi animalium si tenerri mi sunt: ⁊ pinguis bestie: cũ sint ⁊ humidi moderati alimenti habent. Hic bolus ophthalmia a ligurito rib⁹ vocat. Ligua hũiditatẽ i se habet fere tẽperatã

inter durū & molle. Verū si cū glandulosa carne: q̄ ei annoxia est: queq₃ glutinum quoddā i se & hu miditatem habet coquit̃: & cū aromatibus condit̃: su auis esui est: nec insalubris habet̃. Cor frigidū ē et siccū: & ob eā rem melancholiam auget: tarde con- coquit̃: nō tamē paꝝ alit. De mortuo corde loquor viuens eni₃: caloris receptaculū est. Pulmo uiuēs calide & sicce q̄litatis est: mortuꝰ frigide & hūide ob eiꝰ raram textam & leuitatem modici alimēti ha- bet̃. Hepar qd̄ & iecur licet appellare: grossos gene- rat hūores: difficile concoq̄t̃: appetētiā tollit. Lactē- tiū iecinora: minꝰ tamen insalubriora putant̃. Gal linacea & anserina siue anatina his addūt̃. Capra rū hircorū iecinora fugito: ne in epilensiā incurras quam nostri comicialē morbū appellant. Cōtra ve ro epar lupi non modo non nocet: veꝝ ēt hydropi- sim curat. Valet item epar rabiosi canis tritu₃: & ex aqua potum cōtra morsū alteriꝰ rabie seuiētis vbe ra q₂ fibrosa & cartilaginosa sunt frigide vis & sicce habent̃. Hinc ē ꝙ crassu₃ prestent alimentū: & quan to lacte abundantiora sunt: tanto maioris sunt ali- menti. Splen siue lien acorem quendā in se habet: ꝙ antea receptaculū melancholie fuerat: hinc est ꝙ stomachū: & appetentiam iuuat. Cito tamen satiat: Eius frequens vsus bilem nigram facit. Porcinus splē ceteris minꝰ insalubris habet̃. Ale auium in ci- bū sumpte saluberrimi sunt alimenti: precipue autē gallinarū. Sūt q & anserinas his addant. Frequenti enim motu siquid mali suci inest purgat̃. Similiter quoq₃ anserina & gallinacea colla ceteraꝝ volatiliū meliora putant̃: si sanguine inter cutaneo caruerit. Grauis saporis renes vrine r̃ceptaculū: & q̄si colla

quedam humidorum recrementoꝝ sunt. Difficilli me item concoqunt: ac in malũ vertuntur humorẽ. Lactentis tamen hedi renes: q2 nihil adhuc terre stre habent: non improbantur. Pessimi sunt alimen ti: ac bilem atram faciunt: recrementoꝝ omniũ rece ptacula licet obesent. Min9 tamen improbãda sunt auium: precipue autem galline ventricľa: ꝛ intesti na. Junioꝝ animalium testiculi q̃3 vetuloꝝ q tarde concoquntˀ: probabiliores habentˀ. Gallinacei tamẽ nũq̃3 ĩprobantˀ. Non displicuit mihi Palelli hospi tis nostri patina: q pedes vitulinos bene lotos: ꝛ co ctos cũ iusculo aromatibus insparsos: in cenã mo re romano attulit. Jnditum quoq3 aliq̃d ex aceto putari3 adeo appetentiam excitabant. Apponi hec patina prima mensa consueuit. Boni ꝛ facilis extat alimenti: pectori confert: tussi3 lenit: meat9 vrine ex ulceratos sanat: dyssentericis prodest. A medicis tamen anteriores magis q̃3 posteriores animaliũ partes probantur.

De Obsoniis.

Liber Sextus.

a Ctum profecto nil hactenus videretur explicata eaꝝ rerum natura: ꝛ ui: qui bus humana consuetudo vescitˀ: nisi dein ceps obsonioꝝ cõficiendorum ratio: qua ꝛ coqui: ꝛ popinarii utuntur: ordine preberentur. Non enim omnium eduliorum eadem est coctu ra: eadem conditura: eodemve tempore. Elixa debet eẽ bubula: ꝛ vaccina caro: elixũ vituli pectus.

Dorsũ tamẽ seu spinã malis appellare assaturã re-
quirit. Coxas eiusdem in pulpamentũ rediges. To
tũ veruece non iniuria elixabis: licet ex spatula ꝛ co
xis bona fiat assatura. Suillã carnem quoquo mõ
coxeris insalubrẽ inuenies. Ei⁹ tñ spina ubi recens
est assa ad gulã facit. Sũt q cepas in eius feruenti
adipe coquant: deuorentqꝫ. hedi vtrũlibꝫ cocti sua-
ues: ꝛ salubres sunt: coxe tñ asse meliores habentur
Eadẽ ꝛ de agni coctura. Caprinaꝫ carnem si voles
mense ianuario cũ aliato comedes. Cerui vero an-
teriorẽ partẽ ĩ iusculo laridario coques: lũbos assa
bis: ex coxis pastillos: aut pulpamẽta facies. Eadeꝫ
ꝛ capreoli: dame: ac capre coctura. Apꝛꝛ in pipera-
to: aut in laridario condies. Leporẽ assũ recte cõui-
uis appones: posterior tñ pars melior habeť. Ante
riorẽ non iniuria in piperato vel laridario coq̃s. Ea
dẽ ẽ ꝛ ɗ cũiculo cocta. Sũt q vrsinã carnẽ ex pastil-
lo comedãt.

Quomõ coquẽde Aues Cicures ꝛ siluatice.

a Ues amphiuias: hoc est terra ꝛ aqua victum
querentes: ut ãserẽ: cygnũ: anatẽ: grueꝫ: cicõiã
ac cetera eiusdẽ fere nature elixabis. Pauonẽ vero
phasianũ: coturnicẽ: ꝑdicẽ: turdos: merulas: ficedu
las: gallĩas siluaticas assabiſ. Ne quoqꝫ aues elixẽť
cũ pipe ꝛ saluia nõ ĩsuaues vidẽbũť. Capos ꝑpigues
assos: medios ĩter maciẽ ꝛ pĩguedinẽ cõedes. Ideꝫ
fiet de gallina ꝛ pullastra. Elixum.

c Arnẽ in frustra concisam per horaꝫ in qua fri
gida sines: bene deinde lotã cũ aq̃ calida: atqꝫ
iterũ recenti in cacabo lato: ne anguste bulliat ad fo
cũ pones: saleq̃ꝫ indes anteq̃ꝫ efferueat. Ubi ebulliť
occipiet. bñ ɗspumabis. Si videris sabulũ aut terrã

cōmixtā ſali: aque calide coclearem accipies: huicqꝫ ſalem infundes. In fundo ſabulū ⁊ quicquid terre-ſtre erit reſidebit: ſal in ſummo cum aqua natabit. Hanc colatam cacabo infundes. At ſi caro annoſa fuerit: eam crebro cochleari eximes: recētiqꝫ aqua humectabis: ideꝫ facies ſi galline vel capi anniculi fuerint. Alba hoc modo cuꝫ iure caro remanebit.

Aſſum.

a Sſum ex quauis carne hoc modo facies: ſi an-nicula erit: ubi modicum ebullierit: ex cacabo exemptā illaridabis: voluiqꝫ ad igneꝫ iubebis quo-ad bene coquatur. At ſi tenella fuerit: ut vitulina ⁊ hedina ſine elixatura eo modo quo ſuperiorem de-coques. Capos: phaſianos: hedulos: perdices ⁊ qc-qd ſiluaticū aſſaturā requirit: bene deplumatos exē-teratoſqꝫ in feruenti aqua lauabis: lotos ac pro ap-petētia odoriferis herbis pipere ⁊ larido bene con-ciſo refertos ad focū lēto primū igne coqui iubebis at ubi paululuꝫ a coctura abeſſe videris: ſalem cum trito pane circūquaqꝫ aſperges: excitato maiore qꝫ antea igne: īuolutoqꝫ volubiliore manu veru. Un-de ſtatim exemptā carnem: exhalareqꝫ permiſſaꝫ: ad conuiuas deferes.

Piparū ex ſiluaticis.

p Iperatum cū qua vis carne ſiluatica hoc mō facies. In catinū tantū ex vino nigro auſtero indito quantū ex aqua: optimeqꝫ in eo carnes lauato: loturā deinde colato: additoqꝫ tātū ſalis: qn-tū res exigit. Eandē aquā cū carne ī lebete ad ignē ponito. Coctam carnem eximito: in patinaſqꝫ diui-dito: bucellas panis in graticula torreto: toſtas in aceto īmoleſcer̄ ſinito. Ubi acetū ſatis ībiberit vna cū libra paſſulaꝝ eas optīe ꝯterito. Huic oportune

sanguis ipsi⁹ bestie adhere͠t: vt iocuscula si fieri pos set cõtrita. Hec deinde cũ ipso iure misceto: additoq; paꝝ sepe aut defruti cũ aceto illo cũ quo panem maceraueras. postea vero p cribꝝ setaceũ hec oĩa simꝉ facito transeant. Indita in cacabũ aspersa pipe chariophilo: cynnamo: ut voles facito equaliter bꝉliant per dimidium hore in carbonibus agitando se pius cum tudecula vel cochleari. Carnem postreo cũ larido frictam: diuisãq; in patinas hoc piperato condito: conuiuisq; apponito. Mꝉtum ꝛ commode alit: stomachũ fouet: corp⁹ obesat: bilosis tamen nocet: calculũ facit: plus minusve secundũ reꝝ ipsaruz compositionem.

Jus Laridarium.

i Us laridariũ cũ quauis carne siluatica h⁹ mõ facies. carnẽ in catino ubi tantũ ex vino albo: quantum ex aqua bene lauabis: loturãq; (ut par est) colabis: cum hac lotura: cũq; larido ac saluia minutatim concisa carnem in lebete coques: ubi ꝓpe cocta fuerit: aromata suffundes. Ut vero crassius aliquãtulum iusculum fiat: oui vitella duo ꝛ qdem predura cũ qbusdã bucellis panis sicci ne oĩo tosti simꝉ cõteres: contrita cũ iure miscebis: infundesq; in cacabum. Melius tñ fieret hoc: aut ex sanguine: aut ex coctis: aut contritis iocusculis eiusdẽ aĩalis. Coctã carnẽ in patinas tuo more diuides: ꝯuiuisq; aut minutati: aut ĩ frustra ꝯcisã cũ ipso iure appones. Mꝉti ꝛ hoc alimenti ẽ: stõachũ tñ crebo descentibus facit. Epar ꝛ renes ꝯcalefacit: bilosis nocet: solis pituita laborãtib⁹ ꝯuenit.

Cibariũ ex siluaticis.

c Ibariuz: qđ vulgo corrupto vocabꝉo ciueꝝ appellãt sic facito. Carnẽ siluaticã cuz aq̃ ꝛ aceto pari mensura coqto: coctã ex iure eximito; sini

toq3 in pinace: vł (ut latine dicā) orbe tādiu residea
donec humor exierit: eā deinde ī optimo larido fri
gito. At si duas patinas condire volueris passulaꝝ
librā: selibrāq3 amygdalaꝝ cu3 sua pelle contento
hisq3 bucellas panis non nimiū tostas: ⁊ atro vino
remolitas ac tunsas addito: permiscetoq3 oīa cum
iure in quo caro cocta ē. Facito postea hec oīa p cri
bꝝ farinaceum in cacabum transeant: ebulliantq3 si
mł in carbonibꝰ longe a flāma p dimidium hore cu
rato. Si aromatu3 cupidus aut secus eris: ex gingi
beri aut cynnamo plus minusue addito. Cepullaꝝ
postremo in ollula cum larido tessellatī ꝯciso bñ co
tā ac tunsā in cacabū dimittito: sinitoq3 paululū ef
ferueat: ac deinceps in patinā cu3 iusculo diuidito.
Nutrit ⁊ hoc tarde concoqt̄: fastidiu3 mouet: caput
ledit ⁊ oculos: epati nocet: ventrē ciet: bilosis obest
⁊ pectori. Pastillus ex siluaticis.

e X ceruo vł capreolo pastillum sic facies: In
frustra haud magna carnē ꝯcides. Una bulli
tione cu3 aq̄ ⁊ aceto saleq3 remolitā ex cacabo
eximes: sinesq3 in quadra doec vis exinaniet. piper
deinde et cynnamu3 ꝯtritu3 simł cum larido tunso
in modum placente subiges. carnēq3 additis quibus
dā p longum laridi tessellis hoc quasi foliato īuol
ues: indesq3 circunquaq3 cariophili grana: farinaꝫ
deinde bene excretam subiges. ex subacta crustam
grossiorē vnicuiq3 frusto circunuolues: in furnoq3
lento igne optime coques. Apponi hec statim con
uiuis: vł seruari in mensem: aut saltē dies. xv. pos
sunt. parum omnino alit: tarde concoqtur: stoma
chū laxat: spleneticis ⁊ epaticis nocet: pectꝰ exaspat.

Pastillus ex Cicuribꝰ.

I
c Icures appello oīa que domi aluntur: ut vitulum capū gallinā & similia. Ex his pastillū sic facies. Carnis macre quantum voles sumito minutatimqȝ gladiolis concidito. Vitulinū adipem cū aromatibus huic carni bene misceto: īuoluta crustilis in furno coquito. Cocta vbi ppe fuerint: duo vitella ab albore ouoꝝ excreta cū modico acreste & cūqȝ iure perpingui bene tudecula agitata in pastillū infundes. Sunt qui modicū croci ad speciem addant. Fieri & hic pastillus in patella bene vncta ēt sine crusta potest capum pullastrā: & quicquid voles integrū & in frustra concisū in pastillo pro voluptate optime coques. In hoc & multuȝ alimenti inest: & tarde concoquit̄. Pauca recreamēta in se habȝ. cor & epar & renes iuuat: obesat: ac ventrē ciet.

Crusta ex Cicuribus

S I crustam voles ex pipionib⁹ & q̄uis aue: primū facito ebulliant: ubi ad cocturā fere vētuȝ erit: ex lebete eximito: exempta ī frustraqȝ concisa ī sarthagine cū abundanti larido frigito. Inde in patellā vł testū bene vnctā: crustaqȝ in stratū deuoluito. Huic pulmento non iniuria pruna & cerasa vel austera addes. Acrestā deinde & oua octo: si plures conuiuas habebis vł pauciora: si paucos cū modico iure tudecula agitato: Huic petroselinū: amaracū menthā gladio minutatim: qđ fieri potest: cōcisā admisceto: ad ignēqȝ ponito: longe tū a flāma. Lente. n. ebulliat necesse ē. Cochleari iteri tādiu misceri debet: donec cochlearem ob grassitudinē integat. Fundito postremo hoc iusculū in crustā: ad ignēqȝ ac si arctocreas esset ponito: coctā cōuiuis apponito. Multū alet: tarde cōcoquitur: pauca recreamēta

relinquet:bilē reprimet:corpus exasperabit.

Frictum ex qua vis carne.

f Rictū ex altilibus ꝛ qua vis carne hoc modo facies. Carnē vl' aues bñ exenteratas ꝛ lotas aut minutatī:aut q̄drifariā ꝯcisas in ollā cū larido ad ignē pones: crebroq; cocleari ne lateri serie adhereant ꝯuolues:ubi prope cocturā fuerint:maiorē partem laridi eximes vitellaq; duo cū acresta agitata cūq; iure ꝛ arōatib⁹ mixta ī ollā fundes. Ebulliat tm̄ necesse ē ut recte coquat̄. Huic patie crocum addunt q̄dā ut coloratior fiat. Nō erit ēt a voluptate alienu; petrosellinu; miutatī ꝯcisu; patie īspger ꝯuiuisq; statī; apponere. Alet m̄ltu;:ꝛ si tarde cō coquitur bilē reprimet:cor epar ꝛ renes iuuabit.

Pastillus In Olla.

p Astillū in olla sic facito. Carnē vitulinā cū adipe minutatī ꝯcisā ī ollā pōito:pipiōes ꝛ pullos si voles adiicito. Ollā ipsā ad carbones longe a flāma ne concitate efferueat ponito. Ubi ebullire occeperit despumato: passulas deinde īponito. Cepam postremo minutatī ꝯcisa; cū larido frigito. Frictā in ollā indito:ubi oīa ꝑpe cocta existiaueris: acrestā ꝛ aromata suffundito. Sūt q̄ ꝛ duo vitella ouoru; bene agitata cu; acresta infundāt. M̄ltum alet tarde ꝯcoquet̄:nauseā faciet:stōacho nocebit:epar ꝛ renes concalefaciet: sperma augebit:caput ꝛ oculos ledet. Mirause Catellonicum.

c Atellani gens q̄dē lauta:ꝛ q̄ īgenio ac corpor̄ italice solertie haud m̄ltu; dissi̇l̄is haber̄ obsoniu;:q̄d mirause illi vocāt:sic ꝯdiunt. Capos aut pullastras:aut pipiōes bene exēteratos ꝛ lotos ī veru collocāt:voluūtq; ad focum tantisper quoad

ſemicocti fuerint. In exẽptos ac teſſellatĩ diuiſos in ollã indũt. Amygdalas deinde toſtas ſub ciere cali do abſterſaſq; lineo pãno terũt. His bucellas aliqđ panis ſubtoſti addunt mixtaq; cũ aceto ⁊ iure ꝑ cri bꝛ ſetaceũ trãſmittũt. Poſita ĩ ollã hec oĩa ĩſpſaq; cynnamo gingiberi ac ſaccharo mľto tãdiu efferue re ſimľ ĩ carnibꝰ ꝓcul a flãma lẽto igne ꝑmittũt: qͦ ad iuſtã cocturã ꝑuenerit miſcẽdo ſemꝑ cũ cochlea rio ne ſerie adhereãt. Hoc nihil ſuauiꝰ cũ valiſcha ra meo ediſſe memini. Mľti ẽ alimẽti: tarđ ꝯcoquiť epar ⁊ renes ꝯcalefacit: corpꝰ obeſat ventrem ciet.

Ut Pauo coctꝰ viuꝰ videri poſſit.

n Ecať pauo: aut pẽna ſuꝑne ĩ cerebꝛ demiſſa aut iugulať: ut heduli ſolẽt: quo ſãguis exeat. A gutture deinde vſq; ad caudã pellis leuiter ſcidi tur: ſciſſaq; cũ ꝓpꝛiis pẽnis a toto corꝑe ad caput trahiť: quo abſciſſo cũ pelle reſeruato cruribuſq;: pauonẽ ipſũ aromatibꝰ ac odoriferis herbis refer tũ veru aſſabis: ĩfixis tñ pꝛiꝰ ꝑ pectꝰ chariophilis in uolutoq; collo lineo albo ꝯtinuo aq̃ hũectato ne oĩo deſicceť. Coctũ pauonẽ ex veru exẽptũ ꝓpꝛia pelle ĩteges. ⁊ ut pedibꝰ ſtare videať: virgulas ferreas ĩ fixas tabule ad hoc fabꝛefactas: ꝑ crura ne cernanť ꝑ corpꝰ ad caput ⁊ caudã adiges. Sũt q̧ ad ludũ ⁊ ri ſũ cãphorã cũ lana ori ĩdãt ignẽq;: ubi ad mẽſã ferť iniiciãt. Hoc Gellio nõ placz: q̧ ignẽ ř formidat. In auraŕ ẽt pauonẽ aſſuz ⁊ arõatibꝰ ꝯſpſũ bꝛactheis au reis licet ad voluptatẽ ⁊ magnificentiã: Idẽ ẽt fieri đ phaſiãis gruibꝰ ãſeribꝰ capis ac ceteris auibꝰ põt. Uex tarde ꝯcoqť: paꝝ alit: atrã bilẽ auget: epaticis ac ſplematicis nocet.

In porcello aſſo.

p Orcellũ adhuc lactẽtẽ iugulato villoſq; oĩno

acute abradito. Per spinã deinde scidito: eximitoq3 quicquid i ventre h3: iocuscula ei⁹ cũ larido alio: cũq3 odoriferis herbis minuti concidito: tritũ caseũ oua agitata: tũsũ piper: crocũ in puluerẽ redactũ cũ superiori b⁹ bene misceto. In porcellũq3 oĩo ita iuersu3: ut qđ intus erat: foris sit indito: ac claudito ne excidat. Coqui ĩ veru: aut sup craticulã lẽto igne nõ incõmode potest: ut oĩa pariter esui bona sint. Dũ coquit᷑ aceto pipe croco simul mixtis cũ saluie aut rosmari aut lauri ramusculis sepe aspgenda ẽ. Idẽ ẽt fieri ex ansere anate grue capo pullastra potest. Male hoc ⁊ parũ alit: tarde concoquit᷑: stomacho capiti oculis atq3 epati nocet. Oppilatiões facit: calculũ creat pituitã auget.

Pullus ĩ acresta.

P ullũ cũ salita carne decoquito: ubi semicoctus fuerit grana vue sublatis e medio venaceis in cacabũ feruẽtẽ indito. petroselinũ ⁊ menthã minutatim condito. piper ⁊ crocum in puluerem conterito. Hec oĩa ĩ cacabu3: ubi pullastra cocta fuerit cõnicito: ac patinã statĩ facito. Hoc obsonio quo nõ ab re. B. Poggi⁹ me etiam inuitato frequenter vescitur nil salubrius. Admodum .n. alit: facile cõcoquitur: stomacho: cordi: epati: renibus conuenit: ac bilem reprimit.

Pullus assus.

P Ullum bene depilatum exinanitum ⁊ lotu3 assabis: asso atq3 in patinam imposito anteq3 refrigeat: aut succu3 mali medici: aut acrestã cũ aqua rosacea sacharo ac cynnamo bene trito infundes: conuiuisq3 apponens. Hoc bucino non displicet: q acria: simul ac dulcia appetit: ut bilẽ repriat q̃ excitat᷑: ⁊ corp⁹ obesat.

In pulpam vitulinã.

E X coxa vitulĩa carnẽ macrã abscidito: abscisa ĩ

frustra oblonga & subtilia concidito: battuatoq; cum gladiolo costa ita ne rescindatur: statimq; sale & feniculo trito suffundito: amaracū deinde ac petroselinum cū larido bene concisum: & aromatibus sparsum super pulpas extendito: easq; statim inuolutas in ueru ad ignē ponito: ne nimium desiccentur caueto: coctas conuiuis statim appones. Multum alet: corpus solidum reddet: pauca recreamēta relinquet.

In Pulpam Romanā.

c Arnem uitulinā in frustra nō maiora ouo ita concidito: ne alterum ab altero rescindatur: saleq; ac coriādro: aut feniculū tritū statī īspargito: īsparsas inter duas tabulas aliquātulū opprimito. Ueru deinde traiecta cū tessella laridi ne se contingant. Ne ve nimiū desiccentur ad ignē voluito: donec coquantur. Multi hoc est & grossi alimēti: tarde ēt cōcoquit: & aluū astringit.

Esiciū ex pulpa.

e X coxa vitulīa pulpā accipito: eāq; vel cū adipe eiusdem vel cum larido minutatim concidito: Amaracnm & petroselinum contundito: vitellū oui cū caseo trito tudecula agitato: aromata īspargito: corpus vnum facito: ac oīa cū ipsa carne misceto. In omentū deinde vel porcinū vel vitulinū tessellatim incisum hoc pulmentū ad oui magnitudinē inuoluito ad focū in veru lento igne decoquito: mortadellam vulgares hoc exiciū vocant: qd certe parum incoctū. q; nimiū suauius est. Tarde ob hanc rem digeritur: oppilationes facit: calculū creat: cor tamē & epar iuuat.

Esicium ex Iecore.

i Ecinora porcina vel quorum vis aīaliū paululū elixa terito: eo mō quo caseū soles. Porcinū deinde ventrē concidito ad quātitatē iecinoris:

tantūqꝫ casei veteris: amaraci: petrosellini: passula rū aromatū contritoꝝ cū duob⁹ ouoꝝ vitellis admi sceto quantū satis esse putaueris. Ex his ī vnū redactis ad magnitudinē nucis pilas facito: omentoqꝫ ī uoluto: ac ubi voles in sartagine cū larido frigito. Lentā ꝛ paruā cocturā reqrūt. Tomacula hec vulgus appellat que fortasse melius omacula cū inuoluta omento fiant dicerent̄ vel tomacla: ut Martiali placet.

Farcimina.

P Ulpe vituline atqꝫ adipi suille bene tunse tritū caseum: tum veterem: tum pinguē aromata bene tunsa. Duo aut tria oua tudecula agitata: salis tantum quātū res ipsa ꝛquiret: croci quo crocea sint: omīa admiscebis admixtaqꝫ ī intestinū bene lotū: ꝛ perqꝫ tenuatū productā inicies. Cocturā in cacabo requirunt. Bona nō nisi biduo durāt. Seruari tamen in dies. xv. aut plures poterunt: si plus salis ꝛ aromatū addideris siue ad fumum desiccaueris.

Lucanice.

S I voles bonas lucanicas: carnem macrā ꝛ pinguē simul ex sue ꝯcidito: ablatis oībus fibris ac neruis. Qd̄ si caro dcē libraꝝ fuerit salis librā vnā: feniculi bene mundi vncias duas: totidē piperis semitunsi admisceto: cōfricatoqꝫ per diē hec in mensula sinito. Sequēti in intestinū bene mūduꝫ inicito: ꝛ sic ad fundū suspendito.

Gelu in Patina

S I voles duas patinas ei⁹ pulmenti: qd̄ vulgo gelatinā vocam⁹. xl. pedes verueceos excoriatos exossatosque magna recenti per tres aut q̄tuō horas sinito: lotos ī cacabū ubi aceti acerrimi albi metreta vna: vini albi altera: aq̄ due īsint. impones

tantũ salis addendo quantum satest. Facito deinde efferueat lento igne. Despumare et diligenter memento. ubi semicocti fuerint piperis rotũdi: piperis oblõgi: cynnami: spicinardi quantũ satis erit ĩfringito: potius q̃3 conteras. In cacabũq3 indito: ut vna tam diu efferueant: donec ad tertias deuenerit. pedes tum eximito: iusq3 efferuere iterũ sinito: decem ouorũ albamenta tudecula tãdiu agitato: donec versa in spumam videantur. Ebullire simul tantisper hec debent: quoad semel aut bis cochleari inuolueris. Exempta ex cacabo statim sacco lineo bis aut ter colato. Tale ius ĩ patinas ubi pulli aut hedi aut capi bene cocti: ꝛ frustrati diuisi: nec hũecti: caro sit: ĩdito: inq3 frigido ꝛ humido loco tãdiu sinito: quoad oĩa gelu concreta fuerint. Ex hac patina nil comedat Voconius me⁹ ne bilem qua exagitaĩ: cum suo magno malo augeat.

Hedus in Alio.

i Ntegrũ hedũ: aut quartã partẽ tessellis latidis ꝛ spinacis mundi: alii circũquaque in pactis veru ad ignẽ uoluito. Hũectatoq3 freqũeter cũ ramusculis lauri aut rosmarini: ex hoc qđ nũc scribã ꝯdimẽto. Cũ acresta cũq3 iusculo pĩgui duo vitella oui bñ agitata: duas spicas alii bñ tũsas: modicũ croci: paꝝ pipis misceto: ĩ patellãq3 ĩdito. Inde (ut dixi) qđ coqĩ aspgito. Coctũ ĩ patinã põito: partẽq3 ꝯditure ĩfundito: ac petroselinũ minutatĩ ꝯcisũ3 inspargito. Hoc obsoniũ3 bene coctũ cito comedi deb3: ne refrigescat: hoc non edat Cacul⁹: q2 oculos hebetat: venerem etiam demortuam excitat.

Pulmentarium in Carbone.

c Arnem macram ex coxa vitulina ĩ bucellas nõ nimiꝝ subtiles ꝯcisã cultri costa contũdito

ſale ſide ꝛ feniculi ſeīe bñ trito vtrīqꝫ aſpſā īter du
as tabulas ꝑ dimidiū hore ꝯprīto. Inde craticulas
ad carbões coqto: ī vtrāqꝫ ꝑtē crebro vertēdo: addē
doqꝫ teſſellas laridi: ne igne īareſcat. Coq nō admo
dū hᵒ pulmētariū debꝫ: calidū itē ī ꝯuiuis apponat̃:
qᵒ magis appetētiā ꝛ deſideriū bibēdi excitet. Hoc
bibulꝰ vtat̃: q ſitiꝫ ī ſe ꝯmortuā q̃rit. In ioſculis.

i Oſcula aut ſuilla: aut ex quouis aīali ad ma
gnitudinē nucis aperta: inſparſaqꝫ ſale fenicu
lo ꝛ aromatibꝰ dulcibꝰ ac bene tritis omēto vi
tulīo aut hedio ſepati īuolues: ad focūqꝫ nō nimiū
ꝯcoq̄s: ac cocta ſtatī cōedes. Succidia ī carnē.

c Arneꝫ ſalitam larido intertextam: in teſſellas
concides: conciſam in ſartagine non admodū
frigeſ: frictā aceto ſaccharo cynnão petroſelīo
minutatim conciſo aſperges. Idem etiam fieri de ꝑ
na ac ſumine poteſt. Sed hec ſucco citri vl̃ mala
rancii ſuffundi amant: Clamat in hanc opinioneꝫ
Bibulus: ꝛ ſine acredine: quo vehementior excitet̃
ſitis: hec deuoranda affirmat. In turdo.

v Bi turdum aſſaueris: eo modo quo conuenit
amigdalas bene tunſas ſandaliqꝫ inſperſa: cū
acreſta ꝛ iuſculo miſcebiſ: modicūqꝫ gigiberiſ
ꝛ cynnami inſparges. Mixta hec oīa ꝑ cribꝝ ſeta
ceū ī cacabū trāſmites. Ubi modicuꝫ ebullierint in
ollā ī quā turdos aſſos r̃poſueris īfundes. Sūt itē
q ſatiꝰ dicunt ī aſſos turdos vl̃ malarācia exprime
re aromata dl̃cia īſꝑgere. In Uitulinū Caput.

c Aput vitulinū aut bubulinū aq̄ calida ꝯpilato:
ut ſuē ꝯſueuiſti: ſi elixū voleſ ubi coctuꝫ fuerit
ī aliatuꝫ mergito. ſi aſſuꝫ placuerit: repletuꝫ arōati
bꝰ alio ac pleriſqꝫ odoriferis herbiſ ī furno ꝯcoqto.

In Cerebꝝ vitulinũ.

e X capite elixo ac cocto cerebꝝ erues: cuꝫ quo duo vitella ouoꝝ tudecula bene agitata: modicũ piperis paꝝ acreſte: ſalis quãtum ſaterit: miſcebis. Mixta hec omnia in ſartagine cũ liquamine tãtiſper friges: donec quod bꝛeui fiet concreta ſimul fuerint. Comedi cito hoc pulmentariuꝫ debet. ubi refrixerit nil inſipidius. Hinc eſt quo me Palellus hoſpes crebꝛo in cenã vocat: ubi huiuſcemodi patinam condiit.

In Ficedulas.

f Icedulas ĩplumes ac nullibi cõminutas: aut exẽteratas in folio vitis cũ modico ſalis: feniculi: ac laridi inuolues: inuolutaqꝫ cinere calido: ⁊ carbonibus integes. Ante dimidiuꝫ hoꝛe coquenť. Aſſas ſi voles: q̃ternas ſimul deuincies circa veru capite ⁊ pedibus ne ſi trãſfixe fuerint nil habeas: qđ cõedas. Sũt q ĩ extrẽa coctura. laridũ his inſtillent.

Patina catellonica in perdices.

p Erdicis aſſe ac pꝛope cocte alas ⁊ pulpã circũquaqꝫ abſcindes: indeſqꝫ in locum modicũ ſalis: aromatum chariophilorum contuſorũ ſuccus citri aut malarancii: quo melius ſimul hereant miſceri his debet. Inuoluať tum cito neceſſe eſt: ac calida deuoretur opoꝛtet. Hoc cibo Gallus noſter frequenter. veſcitur: q̃ꝫuis catellonicoꝝ acerrimus ſit hoſtis. Odit enim genus hominum: nõ patinas.

Liquamen.

o Mentum ſuis dum recens eſt minutiꝫ ꝯciſuꝫ ad caſtanee magnitutudinẽ ſale multo aſpges ac ꝯtũdes. ꝯtuſuꝫ ꝑ diẽ ĩ tabľato ſines: ſequẽti ĩ aheno ad ignẽ ſi cẽtũ libꝛaꝝ erit cũ duabꝰ aq̃ metretis ꝺ coq̃s: lẽto igne efferueat neceſſe ẽ: dõec bñ liq̃uerit.

9

Colo deinceps colabis: capiesq3 qd in aqua natabit. Inditum liquamen in seria3 loco subteraneo p ānū conseruabis.

In ventriculum vitulinum.

v Itulinum ventrem i anglo leniter perforato: stercusq3 ac sordes omnes eximito: in lotū vē trem hec: que dicam indito. Ex caseo veteri oua q̄tuor bene fracta: parū piperis leniter tūsi: croci modicum: passulas integras: petroselinum: amaracū: mentham concisam. Mixta omnia 7 in ventriculu3 clausa in cacabo bene coquantur.

Perna.

d Igito cultrum in mediā pernā que ut Uarrōi placet a pede dicta: olfacituq3 si bene olebit bona erit perna: sin secus reiicienda est. Bonam in vino albo: aut aceto decoquito. Sunt q tantūde3 aque addendū dicant: maxime vero Publius: q vinū non bibit: hi certe falluntur. Suauior est ī vino tantum vl aceto 7 diutius durat. Non est coquēda perna: nec est iure eximenda: nisi ubi refrixerit.

Sumen Ex Lingua.

n On sumē admodū pingue: sed rubeū: coquat eo modo quo perna: sed melius aliquantulu3. Hanc quoq3 cocturam vult lingua: quanto pinguior: tanto melior est. Eadem fere 7 de reliqua succidia ratio.

In pastillum Gallinaceum.

c Ristas pullo2 trifaria3: iocuscula quadrifariam diuidito: testiclos ītegros relīqto: laridū tessellatī pcidito: nec tūdito. Duas aut tres vncias vituline adipis minutati3 cōcidito: aut loco adipis medullam bubulā aut vitulinā addito. Gingiberis cynnāi sacchari q̄tū satis erit sūito. Hecq3 oīa cū

cerasis acribus ac siccis ad.xl.misceto:īditoq3 i pa
stillū ad id apte ex farina subacta factum. In fur-
no aut sub textu in foco decoqui potest. Semicoctū
ubi fuerit duo vitella ouoꝝ dissfracta : modicū cro
ci ꝛ acreste superfundes.

In pipionem exossatum.

p Ipipionem exinanitum ꝛ bene lotum:per diez
ac noctē in aceto acri sines : lotum deinde ac
repletum ꝛ aromatibus ꝛ herbis:elixum pro libidi
ne:aut assum facies:Utrouis modo sine ossibus in
uenies.

Ex solo pipione duo fiunt.

p Ipionem sine aqua ita apposite deplumato ne
pellem frangas. Exenterato deinde cutem in
tegrā auertes ac diriges : directā optimo far
cimine replebis. Integer tum omnino videbitur.
Uerum pipionem hoc modo assum:frictum:elixu3
facies. Assum semicoctum sale ac trito pane asper
ges:iniungesq3 lēiter vitello oui:ut crustam pro cu
te faciat. Ubi incoctus omīo fuerit vehementi igne
statim torreto:quo coloratior fiat:inde conuiuis ap
pones.

Libaria Alba.

c Ibarium album : qd aptius leucophagum di
cetur:hoc modo pro duodecim conuiuis con-
dies. Amygdalaꝝ libras .2. p noctē aqua ma
ceratas:ac depilatas in mortario bene tūdes:ispar
gendo modicum aque:ne oleum faciāt. Deinde ca
pi pectus exossatum in eodem mortario conteres :
indesq3 excauatum panem acresta prius: aut iure
macro remolitum. Singiberis preterea unciam ac
sacchari selibrā addes:miscebisq3 hec omnia simul:
mixtaq3 per excretorium farinaceum in ollam mū
dā transmittes. Efferueat deinde in carbonib9 lēto

igne facies:cochleariq; sepe agitabis:ne serie adhereat. Coctum ubi fuerit aque rosacee uncias tres infundes. Ad mensamq; aut in patinis ubi caro fuerit:aut seorsu;:sed minoribus mittes. Quod si ī capos fundere institueris:quo lautius uideatur:mali punici grana superinspargito. At vero si in duplicē conditurā diuisum voles:partem vitello oui ac croco simul cum modico acreste cōfuso colorabis :quā quidē a colore genestinam appello. Reliquam partem 7 alba est:ita cōuiuis ut dixi apponeſ. Hoc ego condimentis apitianis ante posuerim semper. Neq; ulla ratio est cur gule maiorꝝ nostri preferātur. Et si.n.ab illis ī omnibus fere artibus superamur: una tame; gula non vincimur. Nullū.n.in orbe terraꝝ irritamentum gule est:qđ nō huc tāq; ad gymnasium popinarium translatum sit:ubi acerrime de conditura obsoniorum omnium diseritur. Quē coquum dii immortales Martino meo comensi conferes:a quo hec que scribo magna ex parte sunt habita. Carneadem alterum dices:si de rebus propositis ex tempore diserentem audieris.

Cibarium album catellionicu;.

f Arrina; optimi risi cum duabus metretis lactis caprini in cacabo ad ignē ponito ꝓcul flāma;:ne fumum concipiat. Pectus deinde capi eodem die mortui: ac semicocti in quada; quasi subtilissima fila diuidito:indita; in mortarium duob⁹ eo amplius tribus ictibus pistillo contundito. Ubi lac dimidium hore efferuerit:huc idem pectus in fila redactu; cu; libra sacchari indes:efferuereq; horas quatuor patieris agitando semper cōditurā cochleari:cui herebit:ut terebīthia ubi decoctū fuerit.

Aquā postremo rosaceā vt in superiore infundes: patinasq3 facies. Nec erit ab re si sacchari aliquid ī spges. Nulli eniz cibariorꝛ:(ut aiūt) sacchaꝛ aduersat. Ad hoc Galbes noster Rizonem ꝛ me sepius inuitauit. Aderat ꝛ tridento: q se nil vnq̄3 lauti⁹ comesse asserit.

Ius Consumptum.

f Ieri ius consumptuz: aut ex capo: aut ex phasiano: aut perdice: aut ex capreolo: aut pipiōib⁹: aut ex colūbis siluaticis potest. Si ex capo voles: cacabū sumes: qd aq̄ metretas q̄tuor ꝯtīeat. Nūc capuz fractis ac cōminutis ossib⁹ indes cū vncia succide macre. pipis granis. xxx. cynnamo paūco nec nimiū tūso: trib⁹ vl quatuor chariophilis: saluie lacere trifariā foliis quīq3: lauri duob⁹. Sinito hec efferueāt horis septē: vl dōec ad duas scutulas vl minus redigāt. Caue salē idas: aut salita si egro tantū cā fiet. paꝛ aromatū nil vetabit: quo minus egroto ēt apponat. Senib⁹ hoc ꝛ valitudinariis detur.

Iusculum crocetum.

v Itella ouoꝛ triginta: acrestā: ius vituli: aut capi: paꝛ croci: modicū cynnami ī catinū simul frāgito: ac misceto. Mixta p cribꝛ excretoriū facito in ollā trāseāt. In hac curato ut ī carbonibus procul flāma ne fumū concipiat decoquant. Misce toq3 semp cū cochleari donec crassuz fieri incipiat. Tunc. n. a foco ablatū cōuiuis decez percommode apponitur. Spargi aromatib⁹ dū in patinis ē hoc iusculum debet.

Iusculum album.

a Mygdalaꝛ librā depilabis ac tūdes aquā inspgēdo: ne oleū faciāt: his dinde albamīta ouorū. xx. panis albi ac ī moliti paꝛ: modicū acreste ac gīgiberis albi: iuris quātū saterit addes: ac ꝯtūdes.

oĩa simul bene miscebis. Mixta per cribꝝ setaceũ faciens in cacabum transeant: coquãturqꝫ eo modo quo superiora. Jusculum Uiride.

c Apito illa oĩa: que in primo iusculo continẽt preter crocum: hisqꝫ betas ⁊ modicum petroselini aliquot tritici folia: si tum viridia erunt tunsa addes: per cribꝝ transacta coques eo mõ quo supiora. Cibariũ: qđ vulgo zãzarellas vocãt.

o Ua septem: selibrã casei triti: panem item tritum tundens simul misceto: inditoqꝫ ĩ cacabũ: ubi fiet ius croceũ: quãdo feruer̃ occipiet. Ubi bis terue cochleari conuolueris patinas facies: cito enim coquitur. Cibariũ Uiride.

c Ibarium viride eo modo: quo ante dictũ cõdies: sed pro croco herbas indes: quas ĩ iusculo viridi ꝯmemoraui. Cibariũ ĩ Bolis.

q Ue antea dixi sumes: eadẽ vti voles aut alba aut crocea: aut viridia facies. Duriora sũt hec aliquãtulũ ⁊ ĩ cacabũ feruere occipiẽtẽ cochleari paruo sigillatĩ đpoãr̃. Cibariũ albũ.

a Lborem ouoꝝ: panẽ albũ ⁊ tritũ: casei modicũ cũ lacte amygdalino misceto: inditoqꝫ ĩ cacabũ feruere occipiẽtẽ: ex iure vitulino: aut capi prepinguis: ac eo modo quo superiora coquito.

Liber Septimus.

n Ullã ĩdustriã nõ altilia solũ: ac siluatica aĩalia: veꝝ ẽt inanimata quedã fecere: ut legumina: boleti: tubera: Herbe enim non nulle tum hortenses: tum siluestres: que a philosophis ĩter vegeta reponuntur. Ueꝝ prius meo instituto đ vi ⁊ natura istaꝝ reꝝ mihi dicendũ est: qꝫ de cibariis q̃ ex eisdẽ fiunt dicere incipiã. Neqꝫ certe a re

ipsa alienum putariz:precipue cuz ordo esicioꝝ hoc requirat ꝺ eo farre ⁊ hordeo aliqd dicere:quo in cibariis vtimur:quāq̄z cū ꝺ pane diceremus breuiter eoꝝ genera sunt explicata. De Ordeo.

o Rdeum frumenti genus esse satis in primo libro diximus:cuius vis temperata habeť. Hinc ē qꝺ paꝝ alit. Aqua cū eo decocta addito vel melle vel glycyriza ꝯ egritudies a nimio calore prouēiētes plurimū facit. Hoc ēt frequēter ut ī fra apparebit ī cibariis vescimur. Hamiliū itē ex hᵒ factū pectori nō īcōgruit. De Farre.

f Ar:quo aliqui adoreū:aliqui adorei genꝰ dixerunt temperatum est. Facile concoquitur: abstergit: refrigerat. Eius frequēs vsus epatis ac splēis fibras laborātibꝰ ex calculo: vesice ⁊ renibꝰ nocet. De Hamilo.

h Amiluz:qꝺ īter frumēta boni succi Celsus cōmemorat: id eē putarī:qꝺ medici nostroꝝ tēpoꝝ mutata littera hamidū vocāt. Cōditū in amygdalis ⁊ saccharo:epilotū lēit ⁊ pectꝰ:tussiz sedat:sāguinē tñ nō bonū generat. De Simula.

s Imulaz fieri e tritico loto sicco ac leniter mola diffracto dicūt medici. Asserūtq̄z cibaria ex hᵒ meliora fieri q̄z q̄ ex hamilo fiūt. Calorē.n. ⁊ sitim sedāt:epar refrigerāt. de Halica.

h Alicam Celsus inter fruges boni succi cōmemorat:ut triticū siliginē:orizā:amilū:q̄ qdē ⁊ pāificia appellat. Ex alica tñ oriza ⁊ ptisana fieri optimas sorbitiones ⁊ pulticulas dicit:ut Columelle placet ex ordeo:ut Celso ex orica:qꝺ deriuatū videť. Sūt tñ q hoc latinuz ⁊ nō externū putent. de Riso.

r Risum: qđ ego antiquo vocabulo orizā appellatum puto: calide ac sicce vis ē. Et ob hāc rez multū alit: maxime si cum amygdalis tunsis lacte ꝛ saccharo: (ut postea dicet) ꝯditū fuerit. decoctū in aqua pura vētrē constringit. Nocet tamē frequens eius vsus dolore alui laborare solitis.

De Pannico.

t Ali succi habentur pannicū milliū: ac legūina fere oīa. Pannicū (ut ait Plinius) dictū est: qđ pāniculis inuoluat. Pannico precipue aquitania vtit. Pontica gens nullū panniceo preferunt cibū. Abundat ꝛ hoc circūpadana regio. Pānicū tritū ꝛ pro cibario sumptū: simplex ventrē astringit: cū lacte coctū multum alit.

De Millio.

m Illiū ꝛ pannicū terrā emaciant: ꝛ ob eā rē inter vites ꝛ arbores frugiferas serenda non sunt. Ethiopes nō aliā frugē q̃ȝ millii ordeiq; nouere. Gaudet ꝛ millio cāpania. Purgat mortario ꝛ pistillo: ut alia mlta. Purgamēta appludā rustici vocant. Ex millio fit puls: ꝛ panis ꝑdulcis: quo cisalpini ac maxie insubres vtūt. Millii e musto subacti precipu⁹ vsus ad fermenta est: ī ānū sīgdē durat. Millii vsus pānico ꝺteriō habet. Siccū. n. ꝛ frigidū ē: ac tarde ꝯcoqī: ꝛ male alit.

De Faba

f Abe inter legumina: q̃ a legēdo sunt dicta maxim⁹ honos habet. Quippe ex qua ꝛ pāis ꝛ lomētū fit a faba ī sacrificiis. A pulmētario fabaceo Pythagoras abstinuit: vel ꝙ his mortuoꝝ aīe: ut ipse asserebat ꝑ domiciliis vterent: vl ꝙ his cib⁹ īflatiōe sua trāqlitatē mētis q̃rētib⁹ mix in modū ꝯtri⁹sit: ac libidinē incitet: quā greci h⁹ē in testiculis fabis sili ib⁹ esse dicebāt. Sola faba

inter fruges exesas ē et crescente luna replet. Aq̄ marina aliaq3 salsa non percoquit. Prima leguminu3 ante hyemē serit. Quāq3 Maro vere serēdā dicat. Aq̄s i flore maxie ꝯcupiscit: ubi defloruit exiguas desiderat. Faba in egypto spinoso caule nascit: ꝯ cocodrilli edacitate3. Fabe vis frigida ē: viridis ad humiditatē tēdit: q̄ stomacho nocet: sicca tñ peiō ē. Insomnia quovis mō i cibū sūpta vel mala facit. Aromatibꝰ ꝯspsa: minꝰ ledere putat.

De Cicere.

c Icer salsi laginosu3 ē ideo solum urit: nec nisi madefactū ꝑdie seri deb3. Plures h3 differētias magnitudine: colore: figura: sapore. Arietino capiti psile ē. Rubeū nigro ⁊ albo calidioris vis ē. Tēpatiꝰ nigꝛ habet. Eoꝝ iura qbꝰ ⁊ remolita sūt pectori ꝓsunt: splenis atq3 epatis oppillationes tollūt: calculū frāgūt: renes ac vesicā purgāt: vocē clariorē rddūt: venerē ciēt: lūbricos e vētre ābigūt. Recens cicer stomacho ac intestinis nocet: ⁊ os male olere facit.

De Cicercula.

e St ⁊ cicercula minuti cicer: iequales angulos habēs veluti pisum. Dulcissima q̄ eruo silis ē. firmior que nigra ⁊ ruffa q̄3 q̄ alba. Virtute i quibusdā ciceri silis est.

De Piso.

i Mpatientissimū frigoris pisum habet: ideo in apricis seri gaudet: ad austꝛ verno tēpore facili ac soluta terra. Dulce ē ⁊ minꝰ: (ut ait Celsus) q̄3 faba: inflat ac nocet.

De Phaseolo.

p Haseolū vł phasellū: quē villē Maro appellat: hāc denoīatiōem a phasello isula: nō ꝓcul mōte olympo posita acccepisse scribit Apulegiꝰ. Vi calidā ⁊ hūidā hñt phaseoli: quoꝝ vsus alvū lubricat ⁊ obesat: vrinā mouet. Pectori ac pl'mo

ni prodest. Caput tñ crassis & pnitiosis hũoribꝰ re‑
plet. Insomnia & ea qdẽ grauia inducit. Eius frigi‑
ditas & malitia leniri aliq̃ ex parte potest: origano &
pipe sinapi insparso. Uinũ merꝫ post phaseolos bi‑
bẽdũ oĩno est. De Lente.

l Ens ut pisum mouere serit. Amat lẽs solum
tẽue magis q̃z pigue: celũ vtiqz siccũ. Eiꝰ duo
sunt genera. Alterꝫ rotũdũ nigriusqz. Alterũ
sua figura i lẽticule nomẽ trãsiẽs: frigide ac sicce na
tur habet. Cortex aluũ soluit: medulla astrigit. Dif
ficulter ꝯcoqt: atrã bilẽ generat: & leprã facit. Inflat
ꝯdẽsat: cerebro ac pectori nocet: oculos hebetat: ve
nerẽ reprimit. Corrigi eius malicia hoc modo po‑
test. Primã cocturã abiicito. Secũde acetũ & arõa‑
ta addito: nõ erit ẽt insalubre farinã ordei lenti i ca
cabo miscere: ut bñ ac mltũ alat.

De vicia & eruo.

Edica vicia cicercula eruũ farrago: pecorꝫ ma
gis q̃z hominũ cã sunt iuẽta. Eiꝰ tñ vsus vim
medicamẽti habuisse litteris suis Diuꝰ augustꝰ ostẽ
dit. Eiꝰ .n. vis tussiz lenit: ac pectori ꝓdest. Hoc ro
uiliũ vulgo appellãt. De Lupino.

l Upini satio terras letiores facit. ubi caule sur‑
rexit; ac florẽ emisit ad solẽ ꝯtiuo heliotropii
more vertit. Hoc vice clepsydre nubilo celo rusti
ci vtũt. Nullo ĩpẽdio ꝯstat lupinꝰ: neqz .n. sationem
aut runcationẽ exigit. Primꝰ oĩum serit: vltimꝰ tol
lit. Utrũqz fere septẽbri mense. ter in anno floret: le
ctum condi ad fumũ amat. Eius vis calida est & sic
ca. Maceratus frigida aq̃ salitusqz homini in cibo
ẽ. Amarus medicamenti vicẽ prestat. Impositꝰ .n.
puerorꝫ ventribꝰ ꝯ lũbricos ꝓ medicamẽto habet.

Ualet itē cōtra omnem oppilationem: egre tamen ꝯcoquit: humores ēt crudos ⁊ malos efficit.

De Canabi.

ſ Eritur ⁊ canabis ipſa ut linū: ðcorticata poſt vindemiam funes ad vſum preſtat. Aiunt canabiꝫ in alabandica ferulaꝝ vicem in plagaꝝ vſuꝫ prebere: adeo magna in regione naſcitur. Ex ſemine canabis tūſo cibaria quedā fiūt: que ⁊ ſtomacho ⁊ capiti: ac deniqꝫ membris omnibꝰ plurimū nocēt.

De Sambuco.

ſ Ambucus alteꝝ genus habꝫ magiſ ſilueſtre: qđ alii thamiatem: alii ebulum vocant. Flos eius in cibariis ſumptus: epaticis: hydropicis: cardiacis: atqꝫ hydropicis prodeſt. Acinum vero quo ⁊ capilli cani tinguntur: potū ex aqua vrinā mouet. Folia in vino pota: ſerpentum ictibus reſiſtūt. Aq̄ ī qua folia macerata fuerint ſparſa per domū: pulices necat. Decoctio itē folioꝝ ſparſa muſcas necat.

De Cucurbita.

c Ucurbita in ventrem plerūqꝫ creſcit: nonnūqꝫ vero ī in anguineam formam. In locis humectis naſcitur. Libertate penſili gaudet. In longitudinē nouē pedū creuiſſe quādā lectū ē. Ueteres medici diffiniuere cucurbitā eſſe congelatā aquā. Eſt.n. humide ac frigide virtutis. Nam in cibum ſumpta ⁊ ſtomachum relaxat: ⁊ bibendi deſideriū extīguit: ac aluuꝫ mollit: inteſtina ledit: quo lōgioreſ ſunt eo ſalubriores habent: Que in vētrē creuere deſiccate ad fumū euacuateqꝫ orei vſuꝫ ruſticis in condēdis hortenſioꝝ ſeminibꝰ preſtant. Cucurbite ēt vbi tenelle ſunt abraſa leniter ſuperiore cute: conciſeqꝫ in anguineā formā: ac ðſiccate ruſticis hyeme cibaria

prestant.

De atriplice.

a Triplicem esse putariz ego quod rustici spinachium vocant: a spinis credo quas ĩ semine facit. Est enim holus frigide et humide substantie: amplius tamen ab humoribus possidet. Sunt qui velint atriplicem non esse quod spinachium vocant: licet similitudinẽ habeat: et eandem prope viz. Nã et aluũ mollit: et hictericis hoc ẽ auriginosis ab auri sĩlitudine: ob sparsuz fel (ut ait Varro) prodest. Calidũ epar refrigerat: bilem incensam reprimit.

De Rapo.

r Apum quod variare genus lectuz est: a Democrito tãq̃z humano corpori contrarium dãnatur. Ex eo enim putat inflationes stomachi excitari cõtra Diocles. Itemqz Dionisius propter eius virtutes etiam necessarium existimat. Cũ enim calidum sit et humidum multum alere: et obesare putatur. Seniturani augere: maxime vero si sub cinere et carbonibus coxeris. Nõ erit etiam insalubre: si prima abiecta decoctione secundo elixaueris. Additis aromatibus: que eius inflationem tollunt. Bene cocta vrinam cient: ardorẽ tollunt: sitim extingunt. Contra vero incocta inflationem et opilationes generant. Rapi costum cum adipe tunsum articulorum dolori medetur et frigus a pedibus abigit. Aqua in qua discocta fuerit frigidis podagris salubre fomẽtum prestat. Cauendum est dum rapa colligimus ne vruce bestiole quedam venenose ĩsint: quas greci vocant. Has necare mulierẽ mẽstruo laborentem asserit Columella: si solutis crinibus et nudo pede vnumquenqz hortum ter circum eat.

De Napis

n Aporꝝ plura sunt genera: neqꝫ vna eadēqꝫ in omnibus virtus est. Napi in altitudinē tēdentes: qui et corynthii dicuntur terre maiore ex parte prominent. Hi seri in locis duexis ꝛ siccis amāt. Liothasii vero frigoris patiētissimi sunt. Apud italos oliꝫ amiterninis palma dabatur: īde marsis: tertia ut ait Plinius nostratibus: idest cisalpinis. Napi omnes alius tamen alio minꝰ ꝛ maius calidi habentur. Guttur ꝛ pectus in cibum sumpti leniunt. Aluuꝫ inflant: ac venerem cient. Generare eorum frequens vsus pituitam putatur.

De Blito ꝛ Bleta.

b Litum inter hortensia: holeris leuissimum genus est. Hoc ego bifariam diuidi crediderim: cum ꝛ nigrum sit ꝛ candidum. Nigrum capite fere exit: ut bulbus: caule: ut lactuca. Neqꝫ vlla fere hortensis herba latitudīe maior. Quidam bliti naturā inertem: ꝛ sine vi putarunt: ꝛ si aluum vsqꝫ ad bilē plerūqꝫ conturbet. Nimia feminaꝝ menstrua in cibo sumptum sedat. At Bleta que alba ē: queqꝫ medium temperamentū sortitur. Hepaticis atqꝫ spleneticis cum aromatibus dulcibus: que salsedinem eius leniant: vtilissime datur. Ardores iteꝫ estatis releuat. Fastidio languidos ad cibum reuocat. Nutrientes feminas plurimo lacte implet. Esa cum iure proprio aluuꝫ mouet: eo vero abiecto sola esui sumpta constringit.

De Brasica.

b Rasica: quā eandē ꝛ cauliculū ꝛ caulē licet appellare: ꝙ caule qui vulgo tyrsus dicit̄ ꝑ ceteris crescat: oībus holeribus ut Catoni placet anti-

stat: maxime vero lotio qđ pluribus in reb⁹ salubre esse ostendit. Sexcentis fere annis medicina brasice vsuȝ populū romanū idem Cato tradit. Nōdum enim in vrbem conuenerant medici: qui sanandi facultatem peregrinam quidem in artem postea redigere. Inuenta tum pigmenta sunt: ⁊ his precia addita: que vellent. Ceteꝝ rustici illi ac militares viri gloriosas cicatrices gratuito holere curabant: hoꝝ colētes ad salutē ⁊ cibū. Genera brasice tria facit cato. Unā excentis folijs caule magno: q̄ pythagorica dr̄. Altera crispo folio: quā appianā vocant. Huic ego zeuianā: q̄ ī agro veronēsi nascit̄: ⁊ capraicēseȝ ꝯtuleri. Tertiā minutis caulib⁹ leneȝ tenerā: q̄ minime probat̄. Serit̄ brasica toto anno: equoctio ⁊ autumno transfertur. Cimam vere prestat: quā quia Drusus fastidiuit a Tyberio patre īcrepit⁹ ē. Sūt ⁊ estiui autūnalesq; mox hiberni. Iteꝝq; cime. Nullū genus holerū eque fertile ē: sua se fertilitate cōsumit. Est ⁊ brasica siluestris triū folioꝝ Diui Julij carmīb⁹ militarib⁹ iocis precipue celebrata qua milites in obsidione dyrachiana: ut ī militaribus exꝓbrationib⁹ apparet vsos crederiȝ. Lapsana. n. h° genus brasice ipsi appellabant. Calide ⁊ sicce natur̄ brasicā eē ꝯstat: ⁊ ob hanc rem atrā bilē auget. Mala insomnia facit. Paꝝ alit: stomacho paruȝ: capiti atq; oculis ꝑpter exalationē multū nocet. Hyeme si cū carne pingui coquātur q̄ȝ estate tollerabiliores. purgare tamen pituitaȝ aiunt: guttur lenire: vocē clariorē facere: si cuȝ primo iure editur. Abiecto primo: si secundo coquatur: astrīgit ut bleta. Affirmat aristoteles in problematia⁹ nil eq̄ ebrietati mederi q̄ȝ brasica: vel semen: que sua vi diuretica

vinum altiora petens ad meatus vrine pducit. Ualet ꝛ succꝰ eiꝰ cū vino potus contra morsum rabiosi canis.

De Fare in Jure.

d E simplicibus quibusdā satis dictum est: ad cōdita nunc tandez me reuocant coqui. Far mundū ꝛ lotū in iure pulli diu coquito: cocti partez in catino trāsferto. Huic ouoꝝ vitella tria aliq̄ntulū refrixerit cum croco dissoluta indes: rursūq; in cacabuz transferes: ꝛ aromatibus consparges.

Risuz in quouis iure.

r Isum condies eo modo quo far. Oua quidez subtrahunt. Hoc in tuo sit arbitratu.

Milium in patina.

m Ilium cum aqua calida bene lotuz: cum iure carnium lento igne diu coquito: cochleariq; sepe misceto procul fumo: indito deinde croco: quo coloratius fiat ad mensam mittito.

Cibariuz ex pane trito.

p Anez tritū efferuere in iure carniuz paruz ad modū sinito: ubi ex igne paululū refrixerit: modicuz triti casei eiꝰ aliquod remoliti in eūdez cacabū indito ac misceto: colore croceo gratiꝰ hoc cibariuz fiet

Jusculū: qđ Uerzusū vocant.

o Uoꝝ recentiū vitella quatuor: semunciā cynnami: sacchari vncias quatuor: ex succo malaranci vncias totidē: aque rosacee vncias duas: tudecula simľ confusa ac in vnū corpus redacta eo mō coques: quo iusculū croceū coquēdū diximꝰ. Nō erit ēt ab re crocū addere: quo gratiꝰ fiat. Hoc genꝰ cibarii estate p̄cipue salubre habeť. Mľtū eniz ac bene alit: epar refrigerat: ꝛ bilem reprimit.

Puls fabacia ex faba fracta.

f Abaȝ diffractaȝ bene mũdaȝ ac lotã ad focũ pones. Ubi efferuere occepit primã aquã ex‑pries: indeſqȝ tantũ aque recentis: vł duobus digi tulis emineat addendo tantũ ſalis quantuȝ ſateſt. Procul flãma propter fumũ: ⁊ operta tã diu ebulli at neceſſe ẽ: donec cocta in pultẽ redigatur. Agita‑ri deinde in mortario ⁊ tã diu miſceri debet: donec vnũ corpus ↄficiat. Rurſũ in cacabum poſitaȝ ca‑lefiat: cũ transferre in patinas voles hoc modo condies. Cepam minutiȝ conciſam in olla feruenti oleo coques: indeſqȝ modicuȝ ſaluie: aut ficoꝝ: aut pomoꝝ teſſellatim conciſorum. Hec quideȝ feruen tia adhuc: patinis fabaciis ĩfundi debent. Sunt qui ⁊ aromata inſpargant.

Faba in Frixorio.

f Abaȝ coctaȝ ⁊ reſolutaȝ cũ cepis ficis ſaluia: atqȝ aliis pleriſqȝ holitorii herbis in frixorio adipe: vel oleo bene vncto friges: in pinacaqȝ vł or beȝ extenſaȝ in placente forma atqȝ aromatibꝰ ſuf‑fundes:

Cibarium ex Piſo.

p Iſum cuȝ ſiliqua ſemel ebulliat facito. Exem‑ptũ aqua frixoriũ cuȝ teſſellis carnis ſalite: ⁊ eiꝰ maxime: que macro pinguiqȝ diſtingui‑tur indes. Uelim tamen ipſas teſſellas modicuȝ pri us efrixiſſe. Addito deinde paruȝ acreſte: modicuȝ ſape: aut ſacchari cynnami non nihil. Hoc iteȝ mo‑do ⁊ faſeolos coquito.

Cibariuȝ ex carne.

c Arnẽ macrã elixã minutĩ ↄcidito: cõciſã ĩ iuř pĩgui iteꝝ ꝑ dĩmidiũ hore coquito addẽdo pri us excauatũ panẽ ac tritum. Modicũ piperis: croci

parũ:Ubi paululũ refrixerit:oua dissoluta caseum tritũ:petroselinũ amaracũ mentham concisã minuti:cũ modico acreste. Mixta & simul agitata ĩ eũdẽ cacabũ indes. cochleari lente agitando ne conglobentur. Idem etiã fieri ex iocusculis & pulmonibus potest.

Cibarium ex intestinis.

l Ota bene sint ac munda intestina recremẽtorũ omniũ receptacula: ad focum deinde in cacabũ cũ osse succidie: quo sapidiora sint ponito: salẽ indes caueto. Ubi cocta fuerint exẽpta ĩ frustra non magna concidito. Menthe preterea saluie salis quantũ saterit: tãtũ addito: facitoq; rursum cũ hoc additamento paululum ebulliant. Coctis & ĩ patinas positis aromata insparges. Sunt qui caseum tritum sup fundãt:

Cibariũ ex ĩtestĩs Trute.

i Ntestina trute bene lota: ac semicocta: paululũ piperis petroselini menthe ac saluie minutĩ ↄcise indes. Patinas ubi feceris aromata insparges.

Oua Trute ↄdita: ut pisa credãt.

o Ua trute semicocta: ac ex cacabo exẽpta: ĩ frustula diuidito: & ut ius turbidum videatur panẽ excauatum cum eodem per cribrũ setaceũ transagito: aut ex iure pisorũ: si pro tempore haberi poterit quantum saterit sumito: cũ hoc additis aromatibus: croco: petrosellino: ac mentha concisa: rursum ipsa oua coquito. pisa edere te dices.

Cibarium ex Lactuca.

r Ursum lactuce medium presertim cũ ouo cucurbite acresta coquito.

Cibarium ex malo Roseo.

m Ala rosea a colore ut puto sit appellata: cũ iu
re carniũ coquito. Ubi prope cocturã fuerit:
in eundem cacabum paululum petroselini ac men-
te concise indito. Spissari ius cum excauato pane:
ut in truta diximus facillime potest. Patinis ubi in
ditũ fuerit aromata insparges. De Simila.

s Imilam in ius pingue ⁊ feruens agitata con-
tinuo cochleari vel tudecula impones. Ad di
midiuz hore ebulliat in carbonibus necesse est
ꝓcul flãma: ne fumũ concipiat. In scutellas deinde
ipositam caseo trito ⁊ aromatibus ꝯsparges. Tẽpo
re ieiunii cũ saccharo succo amygdalino ⁊ aqua ro
sacea condiri potest. Hoc Marso proderit: qui tus-
si ⁊ quidẽ concitata laborat. Patina ex Rapis.

r Apa bene lota ⁊ i frustra concisa optĩe i iure
aliqͦ pĩgui ꝺcoqto. Cocta ac tũsa iteꝝ ad ignẽ
cũ meliore q̃z antea si fieri poterit iure: cũqz
frustro succidie pipere ac croco ponito: ubi semel ef
feruerint: inde exempta ꝯuiuis apponito. Hoc non
comedat Galba noster: qui vrinã agere continet.

Patina ex Feniculis.

c Oquũtur feniculi eodem fere modo quo bra-
sica: ꝯcidi tñ meliꝰ ac coq ꝺbẽt. Pĩg amãt: ⁊ suc
cidie aut olei ꝯdimẽtũ reqrũt. Esiciũ romanicũ.

f Arinã optime a furfuribꝰ excretã cũ aq̃ subigi
to: subactã in tabulatũ extẽdito: inuolutoqz ei
ligno teriti qdẽ ⁊ oblõgo: qͦ uti i tali misterio
pistores solent. Inde extractã in latitudinẽ vniꝰ di-
gituli ꝯcidito. Uittã dices adeo longa est. in iure pĩ
gui ac continuo ferventi coq debet. At si in aq̃ ꝑ tẽ-
poĩ coq oportuerit: butyꝝ ⁊ salẽ idito. Coctũ i pati
nã cũ caseo butyro saccharo: ⁊ aromatibꝰ dulcibus

trásferri debet. Esicium frumentinũ.

e Sicium frumentinũ eodem fere modo fit quo ꝛ romanicũ. Fit tamẽ aliquãdo grossius: ꝛ minutim magis cõciditur. Condītura eadẽq; superior.

Libariũ ex radice Petroselini.

r Adices petroselini bene lotas ꝛ excauatas: si prius dure fuerint in iure carnium percoquito. Coctas ac minuti ꝯcisas cũ pipe ꝛ croco ĩ alio iure non min⁹ bono itex ad focũ põito. ubi paululũ eferbuerint in patinas ĩdito.

Cucurbita fricta.

c Utẽ cucurbite abradito: eãdẽq; ex transuerso ĩ tessellas tenues cõcidito. Ubi semel ebullierit ex cacabo in tabulã transferto: ibiq; finito: donec paululũ disiccet. Jnuolutã deinde in sale ꝛ farina admodũ alba in oleo frigito. frictam ꝛ in patinã trãslatã moreto ex alio feniculi excauato ac macerato pane cũ acresta ita dissoluto: ut rax potius q̃ spissum videat suffundito. Nõ erit ab re moretum ipsum per setaceum transigere. Sunt etiã qui acrestã tantum cum flore feniculi infundant. Croceam si voles: crocum addito.

Libarium ex Cotoneis.

c Otonea in iure macilento cocta tũdes. Tunsa cum succo amygdalino: cumq; iure vitulino aut pullino dissolues: ac in cacabũ per setaceũ transferes. Addito deinde gingiberi cynnamo saccharo ac croco: rursum in carbonibus procul flãma ociose ebulliat facies: agitando semper cochleari. Sũt qui butyrum aut adipem recentem ĩstillent. Cocta ꝛ in patinas trãslata: aromatibus ꝛ saccharo asperges.

Faba Fracta.

f Abam tam diu in aqua sines: donec bene hu-

niecta fuerit:eam deinde e regione nigredinis apte ita scindes:ne quod intus continuatur: In vacuos cortices amygdalas cuʒ aqua rosacea: ac saccharo tunsas indes:ad ignē in ollula vel patella sine aqua torrebis:cauendo semper ne cōburant. Tostas ac i scutellas trāslatas iure optimo suffundes: i quod ⁊ petroselinum ⁊ aromata isparges. Sūt qui ⁊ cepas addant.

Libarium canabinum.

c Ibarium canabinū pro duodecim ꝯuiuis hoc modo facito: librā canabis bene mūdi taʒ diu coquito:donec scindat. Coctam ⁊ vna cū libra amygdalaꝝ addito:ēt excauato pane i mortario tū sam iure macro dissoluito:trāsagitoqʒ in cacabuʒ p cribꝝ setaceū: ad focū deinde positum cocleari crebro agitato. Postremo vero ubi prope cocturā fuerit:selibrā sacchari semiunciam gingiberis:paꝝ croci cum aqua rosacea indito. Coctum ⁊ i scutellas diuisum:aromatibus dulcioribus ꝯspargito. Hoc ego baricocolis senensium persimile puto: ex multis eiʒ probabilibus rebus improbabile eduliū est factum. Nam ⁊ difficulter concoquitur:⁊ fastidium ac dolorem facit.

Esicium ex Carne.

p Ro decē ꝯuiuis librā abdominis porcini : aut vituli bñ elixato:coctā ac ꝯcisā cū selibra casei veteris pauco ēt ⁊ pigui addito:cūqʒ herbis odoriferis bñ ꝯcisis:pipe gigiberi chariophilo misceto.sūt ēt q pect⁹ capi tūsi nō icōmde addāt. Hec oīa farīa bñ subacta ac itēuissimū foliū rdacta ad castāee magnitudinē i uoluito: iuoluta i iur pigui ac croco colorato dcoqto. Paꝝ cocte rqrūt. In patias traducta caseo trito ⁊ aromatib⁹ dulciorib⁹ aspgito. Fieri ⁊ h⁹ eduliū ex pectore phasiāi pdicis aliaꝝ ve altiliū pōt.

Esicium siculum.

f arinā albam ac bene excretā cum albore oui: aqua rosacea: ac cōmuni bene subigito. Subacta i pastillos i modū palee subtiles semissemqꝫ oblongos extēdito. Hinc stilo ferreo admodū tenui excauato. Inde ferreū extrahēs vacuuꝫ relinques. Desiccata ad solē huiuscemodi exicia: annos duos ac tris durabunt. Maxime vero si mensis augusti luna fuerint pinsita. In iure pingui decoctas ac i patinas fusa trito caseo butyro nouo ac recēti: aromatibus dulcibus aspergi debent. Hoc exicium duaꝝ horaꝝ coctură reqrit.

In vermiculos.

f Arinā eo modo quo superiorē subigito: subacta in frustra digitis rescindito: vermiculos dices. Ad solē deiñ pōito ut sint bñ sicci: biennio: ꝛ eo amplꝰ durabūt. Coctos ꝑ horā i iure pīgui: patineqꝫ inditos caseo trito ꝛ aromatibꝰ cōdito. At si dies ieiunii fuerit cū succo amygdalino ac lacte caprino coques. veꝝ qꝛ lac non tantū cocture reqrit: facito priꝰ aliquātulū in aq̄ ebulliant: deinde lac ipsū addito. Coctos saccharo inspargere memento. Eadē omniuꝫ ex farina esicioꝝ coctura est: croco colorationes fiant nisi in lacte decocti fuerint.

Minutal Herbaceum.

f Olia vitiū ac buglosse in cacabū dū feruet aq̄ indito: ac statiꝫ eruito: eruta in tabula cuꝫ petroselino ac mentha cruda gladiolo concidito. Cōcisa ac in mortario tunsa in cacabū cū iure pingui īdito. Paꝝ ebulliāt facito. Coctum pipere spargito.

Risum in Amygdalis.

p Ro deceꝫ cōuiuis: selibrā risi bis aut ter aq̄ tepida lauabis. Lotū ac coctū i tabulaꝫ extēdes

donec aqua exierit. Inditũ deinde in mortario cum libra amygdalaꝝ depilataꝝ tundes: ac cũ aqua recenti in cacabum per setaceũ trãsferes. Selibrã sacchari addes. Procul flãma in carbonibus: agitatu ꝫ cochleari propter fumuꝫ: ebulliat necesse est semihorã. Coqui ⁊ eodem modo risum in lacte caprino potest. Uerũ quia esicium cito fumum concipit: si id acciderit: hoc modo a fumo liberabis. Risum ita ex cacabo in ollaꝫ mũdã transferes: ut ex eo qđ fundo aut laterib⁹ adheret nihil attinges. Lineum deinde pannum ⁊ id quidem album in plicas tris aut quatuor redactuꝫ humectũve recenti ac expressa aq̃ supra os olle apte collocabis. Post paululũ ideꝫ ẽt facies. Hoc ad extrahendũ fumuꝫ nullũ efficatius remediuꝫ. Ideꝫ in farre ac ceteris fiet.

Ferculum amygdalinuꝫ.

l Ibrã amygdalarum albicantiũ ea ratiõe: qua dixim⁹ cum pane excauato ac remolito contundens. Tunsas ac dissoluta recenti aqua in cacabum per setaceum fundes: coquesq3 eo modo quo superiorem: sacchari selibrã addes. Parum coctu re amat. Liquidũ enĩ magis q̃ꝫ spissum placet. Sũt qui ⁊ aquam rosaceam addant.

Esicium ex pelle caporum.

c Apum ubi elixaueris pellẽ circũquaq3 abscindes: ⁊ eã maxime: q̃ collũ integit. Concisã ac ĩ frustra diuisam rursum in iure pingui per semihorã decoques: addito croco quo colorati⁹ fiat in patinã trãslatũ aromatib⁹ ⁊ caseo trito cõsparges. Hoc Archigallus noster delectaretur: si per rem familiarẽ tenuẽ admodũ ei liceret. Ius ĩ Cicere rubeo.

l Ibrã ciceꝝ: ⁊ eo ampli⁹ aq̃ calida lauabis: lotis

ac inditis in cacabum sine aqua quo efferuere debẽt semiunciã farine: par oleo et salis: ad viginti grana piperis fracti modicum: cynnami tunsi: manibus diu miscebis: ad focum deinde cum tribus metretis aq̃ ponens addita saluia: roremarino: ac radicibus petroselini minutim concisis. Tãtum ebulliat: ut ad octo scutellas redigatur: ubi ppe cocturã fuerit: modicũ olei ĩstillabis: q si ius p egrotis fiet: oleũ aut arõata minime indes. Jus in pane.

t Ris panes decrustatos gladioli costa bñ terito: tritos ac in tabulam extensos libella farine ac semi circũuallato. Oua quatuor aut quinq; bene dissoluta cũ pane et farina misceto. Ubi anesi pfecti magnitudinẽ et formã habuerint: cribro a farina secernito. Quod reliquũ erit in tabulã extendito: ut bñ siccetur. Siccũ ubi voles in iure pingui lẽto igne per semihorã decoqto: ac croco decolorato. In decem scutulas trãslatum (tot. n. puiuis sufficiet) ĩspargi caseo trito: et aromatib⁹ dbz. Jus ĩ cucurbita.

c Ucurbitã ĩ iure: aut aqua cum modico cepulle coctã: ac concisam p cochlear perforatũ in ollã transmittes: ubi insit ius pingue: modicum acreste ac croci. A foco ubi parumper efferbuerit eximes. In exemptã ac refrigeratam aliquantulũ: duo vitella ouorum cum modico casei veteris ac triti dissoluta indes: aut cochleari continuo miscẽdo: ne cõglobata cocturam ĩpediant. Trãslatã ĩ scutulas: aromatibus insparges. Lac ĩ Cucurbita.

c Ucurbitã elixã: et expressã ne insit aqua p setaceũ: aut p cochleare foratũ trãsigito: facitoq; ut ĩ cacabũ cũ succo amygdalĩo: et lacte capno efferueat. Acrestã deinde aut sacchar p pro appetẽtia cõ

uiuaꝝ addito. Carabazum catellonicum.

c Ucurbitã: quã carabazũ catellonicũ vocãt: bñ mũdã in cacabuz cum larido tantuz ad focum ponito: finito ut horas quatuor in carbonibus cocbleari sepe mota efferueat. Jus deinde ꝛ pingue ꝛ croceum: ꝛ saccharo atqz aromatibus cõditũ: i eũdem cacabum indito. Sunt qui duo oua cum acresta ꝛ caseo trito dissoluta ꝛ mixta: ut i cucurbita dixi: nõ incõmode addãt.

Jus in faba recenti.

f Abas eo modo: quo amygdalas soles ex aq̃ calida depilato.. Jn cacaboqz cũ iure pingui cumqz salita carne ad focuz põito. ubi prope coctas existimabis: petroselinum ꝛ menthã cõcisam ĩdito. Coqui ꝛ hoc modo reliqua legumina debent cum pelle: ne ut fabe decorticentur.

Uerzusum in ieiunio.

a Mygdalas ex aqua calida mundas ac tritas cum excauato atqz in acresta remolito pane miscebis: addes deinde malarãci succum: sacchari aliquid: aque rosacee parũ. Croci non nihil. Jmpẽsã postremo in cacabũ p setaceuz trãsferes: faciesqz ut procul flãma paꝝ efferueat: cochleari semp ĩuoluendo. Leucophaguz in ieiunio.

l Jbrã ac semissez amygdalaꝝ ablata mẽbrãula ꝯtũdito: tũsis panẽ excauatuz: humectatũqz ĩ iure pisoꝝ aut ĩ cocta pãis albi addito. Selibrã ꝺ ĩde pl'pe marini piscis: aut fluuial' luci elixi terito: amygdal': aut cũ succo malarãci: aut cũ acresta: aq̃ ros. gigiberis selibra. Sacchari vncis. viii. admisceto. Redacta ĩ vnuz q̃si corp⁹ p setaceum ĩ cacabum transmittito. facitoqz ut procul flãma ĩ carbonibus

parũper efferueãt. Miſcere cõtinuo meĩẽto. Hoc
parũ alit: diu moratur in ſtõacho: bilẽ reprimit: ar-
dorẽ vrine tollit: geniturã auget. Piſa ĩ ieiunio.
c Ondire piſa ꝓ tẽpore ieiunii cũ lacte amygda
lio ea rõne: q̃ȝ p̃diximꝰ ꝓpportũe poteris. Ui
tet hᵒ cibariũ pãdagatꝰ Leonicenꝰ: tarde. n. cõ
coq̃t: melãcholiã auget: ac neruis obeſt. Minutal.
o Lera in aquã feruentẽ indita: ſtatiq; ablata:
minutatim concidito. Cõciſa demũ ĩ mortario
ꝯterito: tũſa bñ facito efferueãt vſq; ad coctaȝ: addi
to(ut par ẽ)ſaccharo. Hᵒ utat̃ Celiꝰ nr̃: cui aſtrictiõ
ẽ aluꝰ. ⁊ ſi. n. paꝝ alit: tardẽ ꝯcoq̃t: aluũ tñ mouet: ge
niturã auget: ⁊ ardorẽ vrĩe ſedat. Minutal.
o Lera ut prius dictum eſt cocta: ac conciſa ĩ iu
re pingui: aut ex carne: aut ex oleo butyrove
decoquito. Paruȝ alent: cito concoquentur: al
uuȝ mouebunt: bilem reprimẽt. In Canabiȝ.
f Emẽ canabinũ ꝑ diẽ ac noctẽ ĩ aqua ſinito: qđ
ĩ ſummo natabit: ut vanuȝ abiicito. Hoc cum
amygdalis bene mũdis contundito. Tunſuȝ cũ iu-
re piſoꝝ diſſoluito: ſacchari modicũ ⁊ aque roſacee
addito. Concoquitoq; ſimĩ oĩa bñ miſcẽdo ad octa
uã hore. De hoc cibo male ſentit Caſſiꝰ emina: quo
nihil(ut idẽ aſſerit)poteſt eſſe inſalubrius.

In Braſicã Romanenſem.

m Anibꝰ in tortã braſicã in aquã feruenteȝ con-
iicies: ſemicoctaȝ(iure proprio abiecto)ĩ aliuȝ
cacabũ trãſferes: inuoluesq; larido bene tunſo. In-
des preterea tãtũ iuris pinguis: quantum ſaterit.
Paꝝ efferueat ſines: nõ. n. multum cocture req̃rit.
Nocet hic cibus: ut in braſica diximus: ſtomacho ⁊
capiti. hinc ẽ ꝙ Cornelius nr̃ quãq; Romanꝰ caulẽ

tāq̄ʒ rē pnitiosā reiicit.

Cibarium Croceum.

P Ro duodeciʒ conuiuis librā amygdalaꝝ cum mēbranulis tūdes. his capi elixi: aut cuiꝰ vis bone alitis pectus: ouoꝝ vitella quatuor: saccbari selibram: cynnami: gingiberis paꝝ: croci plusculum ꝫria addes: ac iure pingui ꝛ acresta dissolues. Dissoluta in cacabuʒ per setaceum excretoriuʒ infundes: factoq̄ʒ procul flāma in carbonibus effer ueant agitando semper cochleari. Ad horam ebulliant necesse ē: sunt q̄ inter bulliendum duas vncias liquaminis aut butyri recentis indāt. Patinis aromata inspargʒs: Alit hoc: ꝛ si tarde concoquit̄ obesat: venerem ciet: epaticis ac cardiacis prodest.

In floreʒ sambuci.

P Ro. xii. conuiuis in ieiunio. Ex sicco sambuci flore tris vncias in aqua frigida per horaʒ sines: expressa inde aqua dimidium cum libra ac semisse amygdalaꝝ mundaꝝ tundes: addesq̄ʒ excauatum ac mollitum panem: selibram sacchari: paꝝ gingiberis: si croceum voles: addes ꝛ parum croci. Hec oīa in cacabum per setaceum fundes: feruere ubi occeperint: reliquos flores integros indes. Coctum cū aromatibꝰ conuiuis appones. Hoc ꝛ si noster Labeo non gustu solū veꝝ etiā olfatu reiicit: pectori tamen epati melancholia: ꝛ hemoroidibus laboranti prodest: vt in sambuco diximus.

In ʒanʒarellas albas.

P Ro decē ꝯuiuis: librā amygdalaꝝ purgataꝝ cū modico floꝝ sābuci bn̄ ꝯterēs: ꝯtritā atq̄ʒ aq̄ recēti dissolutā per cribꝝ setaceū in cacabū mittes. Cyathū ex hꝰ resuabis: qꝰ duos panes tritos: decē albamia ouoꝝ bn̄ agitata: selibrā sacchari dissolues

ac in pdictũ cacabũ ubi feruere occeperit indes. Nõ sunt agitãda cochleari. Spissari ubi incipient: in patis ꝯuiuis appões. Aromatib⁹ dulcib⁹ ispargere memẽto. H⁹ vtat Aristoxen⁹ gallic⁹: pect⁹. n. lenit: vẽtrẽ ciet: dysẽturiã tollit.

Leucophagũ Catellonicũ.

p Ro. x. ꝯuiuis amygdal tũsis: ac iur pigui: aut vitulio: aut pullio dissolutis i cacabũq3 cũ oua b⁹ vnciis farie risi p setaceũ fusis lẽtũ ignẽ p horã p bebis agitãdo sẽp ne sic adhereat. Inde selibrã sacchari: ⁊ pect⁹ capi elixi ac tũsi ides. Coctis aq3 rosaceã addes: ac stati i patias arõata dulcia ispgẽdo in fferes. Bñ h⁹ alit: ⁊ si sero ꝯcoqt. Corp⁹ itẽ obesat: epar iuuat: aluũ strigit. hic ẽ q colicis nocet.

Liber. viii. De ꝯdimẽtis q̄ vulgo sapores vocãt.

n On erat satis tot varia esicioꝝ genera dscripsisse: nisi ꝯdimẽta quoq3 optia ad excitãdaz dmortuã appetẽtiã chalcaria adderem⁹. hos ego si pp egritudinẽ aut nimios est⁹: aut hõestos labores desideriũ edẽdi resciderit pbãdos puto. Sin vo ad luxũ ad libidĩez ad itẽpantiã sumat (ut hodie vulgo fit) ñ solũ iprobãdos cẽsueri: s3 ẽt oĩo reiiciendos: cũ libidinũ acerria istrumta sint. Uidi ego plerosq3 nõ Rome mõ: vbi hoĩu3 mõstra magna ipẽsa alũt: veꝝ ẽt i qbusdã citatib⁹ italicis: q̄ rꝝ potiũt: adeo gule ac vẽtri dditos: ut cũ obesitate ⁊ freqntia varioꝝ cibarioꝝ appetẽdi dsideriũ amisint: ꝯqsitores ppositis magnis pmiis submiterẽt: q ob limatũ stõachu3 fracescẽtẽ gulã ⁊ dsidẽ quouis mõ excitarẽt. Quãtu3 auri dii imortales ob talẽ sumptu3 ꝯsumit: veꝝ ad istituta redire tuti⁹ ẽ: q3 his bilẽ irritare: q cũ itẽpant viuãt: parci tñ ac frugi videri volũt Pro bõis igr corpe atq3 aĩo laborantib⁹ ꝯdimẽta p

ponã quo ĩstaurata appetẽtia hõesto labore diu suf
ficiant.

Condimentum Album.

p Ro numero conuiuarum amygdalas bene mũdas contundes addito excauato pane in acresta prius remollito: gingiberique albo quãtum sat erit. Hãc conditurã acresta aut succo malarãci dissolutam: in catinum per setaceum trãsmittes. Dulcẽ si voles saccharum indes. Positam ĩ patinas conuiuis dum elixas carnes: aut pisces edunt appões: cũ aromatibus aut sine uti voles. Hoc edulium et si parum alit et tarde cõcoquitur: epar tamẽ iuuat ac refrigerat.

Condimẽtum Camellinum.

c Um passulis tris bucellas panis tostas ac in vino nigro remollitas bene tundes. Tũsas cũ vino nigro sapa acresta: aut aceto si malueris dissolues. Triti cynnamũ: chariophilorum quãtum sat erit ĩ des. Trãsactum per setaceũ in catinum: ubi voles con uiuis appões: bñ concoq̃t: alit, digerit: corpus obesat: venerẽ ciet: stõachũ et epar iuuat. Ex hoc ego Philelphi conuiuia suauissime edisse me memini.

Moretum quod sapa vocatur.

v Itella ouorum dura: iecora pulli elixa: amygdalas tostas pro numero conuiuarum sil' terito. Trita aceto acresta dissoluito ĩ cacabũq; per setaceũ traiicito: addẽdo tñ cynnãi: gĩgiberis: sacchari. quãtũ sat erit. Coq paululũ hoc moretũ: et colorari croco debz. Alit tum nutrifice. Epar iuuat: : egre tamẽ concoquitur.

Tucetum ex Prunis siccis.

p Runa ĩ vino nigro remolita et exossata: cũ modico amygdalarum nõ decoriatarum: cũq; aliquot bucellis pãis tostis: ac ĩ eodẽ vĩo quo prĩo hũectatis sil' tunsa. Tunsa cum acresta vino nigro: sapa: aut

sacchàro dissolues: ac colabis. addēdo aliqd ex aro matibus maxime vero cynnami. Pax alit: appetē tiam tollit: stomacho nocet. Bilē tamen reprimit: epar calidum refrigerat. Moretuȝ Uiride.

p Etroselini: serpilli: blete: aliaꝝ ve herbaꝝ odoriferaꝝ: paꝝ gigiberis: itē cynnāi ac salis modicum simul terito. Trita aceto acri dissoluito. ac ī catinū p setaceū transagito. Si aliū placȝ plꝰ minusve ex appetētia addito. Alit ꝛ hꝰ pax: stomachū atqȝ epar calefacit: tarde ꝯcoq̄r. Oppilatōes tū apit: ꝛ ōsideriū edēdi suscitat. Moretū pscinū.

a Mygdalas mūdas cū excauato ac r̄molito pane bñ ꝯdito. Tōsi paꝝ gingiberis ꝛ cynnami addito. Acresta deinde vino nigro: succo mali pūici dissoluito trāsagitoqȝ per setaceū excretoriū ī catinū. aut ī patīas. Sūt q ꝛ sādalos tūsos his re bꝰaddāt Hoc eduliū paꝝ alit: diu moraꝛ ī stōacho: bilē tamē repmit: ac estuāti epati prodest.

Moretū genistinum.

m Odicū croci duo vitella ouoꝝ cū tritis amygdalis acresta dissolues: gīgiberiqȝ addes tunsuȝ ac cribratū: Trāsactū p setaceū ī patīas ꝯuiuis appones. Tarde ꝯcoq̄n̄: multi erunt alimēti: cor ꝛ epar iuuabūt. Moretū ex Una.

v Uā nigrā ī mortario vna cū excauato pāe ꝯtūdito modicū acreste deiñ aut aceti misceto: ne plusq̄ȝ satis ē dłciꝰ fiat. Hec ad focū p sēihorā efferueāt facito: additoqȝ cynnamo ac gīgiberi tūso: ubi refrixerint colato ꝛ patinis īdito: cōuenit hoc stōacho atqȝ epati: corpus obesat: bene alit ꝛ facile concoquitur. Moretū ex moris.

a Mygdaꝭ cū excauato pāe bñ tūsis mora ꝯtito

leniter tamē: ne acina infrigas. Cynnami deinde gi
giberis: ac nucis muscate par͂ addito p setaceūq; i
catinū trāsagito. par͂ alit: diu in stomacho morabit͂
fastidio afficit: dētes solū ꝛ oris ꝑtes iuuat.

Moretum ex cerasis aut merendis.

e X cerasis tñ aut ex merēdis moretú facies ea
ratiōe q̄ vinaceū fieri diximus. Differūt tñ co
lore ac sapore: plus minusve ear͂ rer͂ addēdo q̄s i-
di posse p̄dixim⁹. Qua i re ꝓsint aut noceāt cū d̄ ce
rasis loq̄remur satis superq; dixim⁹. Idē etiam de
cornis fieri potest.

De Sinapi.

s Inapis educta penultīa ꝓnunciādū ē: e greco
.n. i a lōguz ꝯuertit͂. h° ꝛ i pl̄mētis vtimur:
cui⁹ tria sunt genera: vnū gracile: alter͂ sil͂e rapi fo-
liis: tertiū eruce semī. Optimū egyptiū. nulla cult͂a
nascit͂: meli⁹ tñ trāslata plāta subcrescit. Siapi Py
tha. p̄ricipatū ob vehemētiā d̄dit: qm̄ nō alid̄ magis
ī nares ꝛ cereb͂ penetrat. Serpētū ꝛ fungor͂ vene
na discuter͂ putat͂ ob ei⁹ calidā vi ꝛ siccā. stōacho vti
lissimuz hēt͂: agit i pl̄mōis vicia: veterē tussiz leuat.
faciles excreatōes facit. Suspiriosis ī cibo dat͂. sen
sus atq; caput sternutamētis purgat: aluuz mollit:
mēstrua ꝛ vrinā ciet: pituitā rescīdit: corporis vicio
illituz īuredi vim ostēdit.

Sinapium.

t Unse sinapi biduo tñ p̄⁹ ī aq̄ creb° ꝑmutata q°
cādidior fiat ꝛ tēꝑatior remolite: tūsas amyg
dalas addito: atq; iter͂ ꝯterito: cū excauato ac mol
lito pāe. Acresta dind̄: aut acri aceto dissoluta p se-
taceuz ī patias mittito. Dl̄cē si voles dl̄cia: si acrez
acria īdito. H° ꝑtī nat͂a. ꝑtiz rōne ꝯpositōis stoma-
chuz ꝛ epar ꝯcalefacit; splenē extenuat: siti facit: ve
nerē stimulat.

Sinapium Rubeum.

s Inapim passulas sandalos bucellas panis to
stas: cynnami pař: aut seorsum: aut simul cõ
terito vel mollito: trita enim cũ acresta: aut aceto:
cũqȝ modico sape dissoluito. In patinasqȝ per seta
ceũ trãsagito. Hoc minus superiore ꝯcalefacit: ac si
tiȝ mouet: nec ĩcõmode nutrit. Sinapiũ ĩ frusta.

s Inapi ac passulis bene tunsis cynnami parũ
ac chariophiloꝝ admiscebis: pillulasqȝ: aut
tessellas ex hac mixtura facies. Siccas ĩ ta-
bula qᵒ voles tecũ ꝯferes. Acresta ubi opᵒerit: aut a
ceto: aut sapa dissolues. Nata paꝝ a superioribus ꝛ
hoc differt. Moretũ Celestinũ ĩ estate.

m Ora ex rubro tũsa tritis amygdalis admisce-
bis: paꝝ gigiberis addes: dissoluta aceto: aut
acresta p setaceũ facito trãseãt. Paꝝ hec alũt
tarde concoquũtur: fastidio afficiũt. Hepar tamen
iuuãt. Piperatũ croceũ ĩ pisces.

b Ucellas pãis tostas ĩ modico aceti vini nigri
ac defruti facito ferueãt: coctas per setaceum
transiges: indesqȝ aromata acria simul ac dul
cia: si croceum voles crocum addito. Hoc per
commode alit: apte ꝯcoq̃t. Stõachũ ꝛ epar calefac̃
pituitã discidit. Aliatũ ex iugrãde aut amygdala.

a Mygdalis aut nucibᵒ ꝯcitũsis mũdi aliũ q̃ntuȝ
voles addito simulqȝ ut par ẽ: optie t̃rito ĩspgẽ
do ꝯtĩuo modicuȝ aq̃: ne oleuȝ faciãt. Tritᵒ excaua
tum panẽ ac remollituȝ ĩ iur̃ carniũ: aut pisciuȝ ĩdi
to: rursuȝqȝ t̃rito: dissolui eodẽ iur̃ si p̃duꝝ videbit̃
ꝑꝑmod̃ poterit. Seruabit̃ ad tẽpᵒ ut d̃ sinapi diximᵒ
ꝯmodissime. Hᵒedulũ Põpeiᵒ nr̃ ꝑcupidᵒẽ: ꝛ si pa-
ruȝ alit diu morat̃ ĩ stomacho: visuȝ hebetat: epar
ꝯcalefacit. Aliatum Coloratiᵒ.

i Dage ĩ hᵒ qđ ĩ ſupioꝛ. Uerꝝ nõ aq̃ aut iur̃ diſ
ſolueſ:ſʒ muſto vue nigre mãibꝰ exp̃ſſo ⁊ ꝑ ſẽi
horã ꝺcocto. Jdẽ ẽt fieri cũ ſucco ceraſioꝝ põt. hoc
magis alit q̃ʒ qđ pꝰ ꝺſcripſimꝰ. Acreſta viridis.

n Aſturciũ qđ greci vocant bñ cuʒ mo-
dico ſalis conteres. Tunſuʒ acreſta veteri diſ-
ſolues:in patinãqʒ peꝛ ſetaceum tranſferes.

Moꝛetum Pãpinaceuʒ:qđ ſalſuʒ vocãt.

p Ampinos vitiuʒ teneros adhuc bene tundes
addes ſi voles alii tenelli caulẽ:⁊ modicuʒ ex-
cauati panis. De ſale nil loquoꝛ: cũ nulluʒ fere edu
lium ſine ſale fiat. Aceto ꝺinde aut acreſta hec oĩa
diſſolnes : ⁊ diſſolutam in patinam per ſetaceum
tranſferes. Paꝝ hoc alit: Stomachum ⁊ epar refri
gerat:cholerã repꝛimit. Acreſta cũ feniculis.

a Lium cum feniculis dulcibꝰ bene tũdito tuſuʒ
acreſta recenti diſſoluito:diſſolutuʒ ꝑ ſetace-
uʒ colato. Tumefactuʒ aluum reſidere facit.
paruʒ alit epar refrigerat. Sapoꝛ roſellinus.

r Oſella nõdum bñ matura cõtundito vna cum
ſpico alii ſi voles: tũſa ⁊ acreſta diſſoluta ĩ pa
tinã per ſetaceum colato. Moꝛetuʒ ex coꝛnis.

c Oꝛna bene maťa manibꝰ ꝯfracta ĩ cacabuʒ re
pões. hiſqʒ mľtuʒ acreſte recẽtis:pipis modi-
cuʒ:ſalis pluſculuʒ addes. Ubi hec ſiľ ꝑ hoꝛaſ duas
ebullierĩt ꝑ cribꝝ ſetaceuʒ ſatis raꝝ facito ĩ ꝑiã ali-
quã:ubi ꝑueř trãſeãt. Colorari ex hᵒ alia edulia po
teřt. Jndi.n.paꝝ opoꝛtʒ-qꝛ aluuʒ aſtrĩgit:pectꝰ ex-
aſpat:⁊ paꝝ alit. Refrigerare tñ epar:⁊ bilẽ extĩgue
re putatur. Pulmentum in Toꝛta.

p Ulmẽtuʒ qđ vulgo toꝛtã appellamꝰ ⁊ hoc noĩn
a toꝛtis ⁊ ꝯciſis herbis:ex qbꝰ fere ſit accepiſſe

putarim: fecit hoc nostroꝝ felicissimum seculum: quo oĩa prope maioꝝ ĩuenta sunt inuersa: adeo gule ꝛ ventri dediti sumus: vt quod tuȝ claꝝ erat nũc obscurũ videat̃. Ex auribus eniȝ ꝛ quauis altili nõ ex holerib⁹ artocreata volunt delicate nostroꝝ gule: Bletã: cucurbitã: rapũ: napũ: buglossum eoꝝ vernacula cibaria fastidiũt: mihiqȝ ꝛ Cornelio meo relinquũt. Nec ĩmerito quidẽ quãdo lenociniis: adulationibus: blanditiis: assentationibus quasi generoso quodã labore diuitias ꝛ opes qb⁹ abuterent̃ sunt consecuti. Totã igitur siue illa pythagorea sit siue gallica deinceps appellabimus. Torta Alba.

l Ibrã ac semissem optimi casei recentis: preser tim minutatim ↄsisã bene condito. Conse ouorũ albamẽta. xii. aut. xv. selibrã sacchari: semiunciã gingiberis albi: selibrã liquaminis porcini: totidem butyri recentis: lactis quãtũ saterit admisceto. Ubi crustã subtilẽ admodũ in textu collocaueris hec oĩa indito: ad focum posita lento igne decoquito. Super ut coloratior sit carbones in operculuȝ ponito: cocte ac ex textu exempte sacchaꝝ tritũ cuȝ aqua rosacea inspargess. Alit hec multũ: tarde ↄcoquitur: epar concalefacit: oppilatiões ĩducit: calculũ generat: ocl'is ac neruis obest. Torta bononiẽsis.

t Antum pĩguis casei quãtũ ĩ alba posui ↄcides ac conteres. Trito bletas: petroselinũ amaracũ lotũ ↄcisũ: oua q̃tuõ bñ diffracta: tũsũ pip: paꝝ croci: mltũ liq̃mis: aut butyri recẽtis addes: miscebisqȝ manib⁹: ut vnũ ꝓpe corp⁹ fiãt. Hãc itẽ ĩ textũ subcrustatũ ad focũ pones. Semicocta quo coloratior videat̃ ouũ cũ croco diffractũ suffũdes. Cocta putato: ubi supiorẽ crustã leuauerit. Hec ꝛ supiore

deterior est. Herbaceum Maiale.

t Antundem casei quãtum ĩ primo & secũdo proposui concidito: & tũdito. Tunso blete succum amaraci par: saluie plusculũ: menthe minimũ: petroselini plurimũ tũsa ĩ mõtario sint oĩa. xv. aut. xvi. albamẽta ouorũ diffracta: selibrã liquaminis: aut butyri recentis addito: admiscetoq;. Sũt q & folia aliquot petroselini ɔcisa ñ tũsa: selibrã gĩgiberis albi: sacchari uncias. viii. idãt. Hec oĩa sil' mixta ĩ ollã: aut patellã bñ unctã ĩposita ĩ carbõib' pcl' flãma ne fumũ ɔcipiat: miscẽdo ɔtinuo donec spissent: efferueãt facito: ubi prope coctură fuerint: ĩ aliã pa e lã subcrustulatã trãsferto: tertuq; operito: dõec oĩa leni igne coquãtur. Cocta & ĩ patinã trãslata sacchararo optio & aq̃ ros. suffundes. Hoc plmẽtũ quo viridi' eo melius: & gratius. Hoc caueãt q cruditate laborãt: tarde .n. ɔcoqt: oculos hebetat: oppilatões facit: calculũ generat. Torta cucurbitina.

c Ucurbitas bene mundas teres ut caseũ soles Efferueãt deide modicũ: aut ĩ iure pĩgui: aut ĩ lacte facies. Semicoctis & ĩ catinũ p setaceũ trãslatis: tãtũ casei quãtũ pmo dixi. Selibrã abdominis: aut uberis ppĩguis elixi cultro tũsi: aut loco istorũ si placebit: tñdẽ vl' butyri: vl' liqmis: selibrã sacchari: par gingiberis: ñ nihil cynami: oua sex: duos lactis cyathos: par croci addẽdo ɔmiscebis. Hãc cõditurã ĩ textu vncto aut subcrustato tñ: lento igne subter supque coques. Sũt q frustra foliatorũ: q̃; isti laganã vocãt: loco supioris cruste addãt. Coctã ac ĩ patinã trãslatã sacchararo & aq̃ ros. aspges. Nõ edat hoc Cassi'q colico laborat: & calclo. Difficil' itẽ ɔcoctiõis ẽ: & male alit. Rapũ pirũ cotõea ĩ Torta.

r Apis ꝛ piris: aut cotoneis sub cinere ꝛ carbo-
nib⁹ bene coctis ac tritis: ea fere oīa q̄ ī cucurbitina
dixim⁹ admiscebis coq̄sq3. Hoc devoret Gracchus
qui disuria cruciat̄: ꝛ demortuā in se venerē querit

Polenta siue vt vulgo Miliacium.

q Uod vulgo miliacium vocāt nos rectius polē
tā dixerim⁹. Fiet āt pro quatuor aut quiq3 cō
uiuis hoc mō. Librā casei admodū recentis tā diu
conteres: donec in lac conuersum credat̄. Huic. viii.
aut decē oua tudecula bene diffracta: selibrā saccha
ri: tris aut quattuor vncias farine: vl' loco huius ex
cauatum panem: ꝛ remollitum addes: admiscebisq3
In patellā deinde liquamīe bene vnctā sine crusta
indes: curabisq3 ut in carbonibus subter superne de
apposite coquatur. Cocte ac in patinā vel orbē trā-
slate: sacchaꝝ ꝛ aquā rosaceā infundes. Non delin-
gat h⁹ Hirci⁹: q ob vehementē dolorē laterū nobis
clamore suo somnū plerūq3 aufert.

Torta sambucea.

f Loribus sambuci oīa illa misceto: que in torta
alba commemorauim⁹. Spissior tamē hec cō
positio q̄3 illa debet esse: quo flores in partes oēs
transferantur. Hoc edulium ꝛ si paꝝ alit: ꝛ tarde di
geritur: letiores tamē crebro vescentes facit. Hoc
edat Celius: qui Saturnu3 melancholia superat.

Torta ex Capreolis Uitiu3.

c Apreoli profecto hi dicūtur qui palmites ar-
boribus aut palis adlaqueant ꝛ vinciunt. hos
collectos manipulatim ꝛ semicoctos: minutim con-
cides. Idem ēt fieri ex rosis rubeis percōmode po-
test. Concisis capreolis: caseu3 recentē bene tritu3.
tunsum vber elixum prius aut loco huius si magis

placebit liquamen vel butyꝝ: gingiberis modicum cynnanii plusculum: sacchari quātū saterit addes: ⁊ miscebis. Hāc conditurā in patellaꝫ subcrustatam: ac bene vnctā: ad focum pones. Ubi prope cocturā fuerit superiorem crustam pluribus in locis perforabis. Coctā demū: sacchаro multo ⁊ aqua rosacea conspargeѕ. Hoc ⁊ si Uespasiano bibliopole placet: ꝙ epar iuuat: ꝙ bileꝫ reprimit: paꝝ tū alit: tarde cōcoquitur: pectus exasperat.

Torta ex Riso.

r Isum bene coctum: aut in lacte aut in iure pigui in tabulam extendes: donec humor exprimatur: huic deinde in catinū parum casei recētis bene triti: decem albamēta ouoꝝ bene diffracta: sacchaꝝ cum aqua rosacea: ⁊ lactis si voles cyathū vnum admiscebis. Dissoluta oīa in patella obseruando ea que ī torta alba diximꝰ coques: minus tamen casei hec requirit q̄ꝫ superior. Alit ⁊ hec multum: iuuat epar. Genituram auget. Diu tamē moratur ī stomacho: oculos hebetat: calculos creat: oppilationes inducit.

Torta ex Farre.

f Ar bene coctum ex iure pingui ī tabula ut sub siccetur extendito. Post expressum humorem in catinuꝫ ponito: huic librā casei recentis: ⁊ selibrā veteris bene triti: abdomen porci: aut vber vitulinum bene coctum: ⁊ tunsum cū gladiolo: aromatuꝫ ⁊ sacchari quantum saterit: oua. xv. diffracta cum modico croci indito: admisceto tādiu: donec cōficiant. In patellā perunctā deinde trāslata: superneqꝫ tātū crusta contecta: eo modo quo superiora coquito. Cocta sacchаro ⁊ aqua rosacea ꝯspargito. Alit ⁊ hoc multū: epati opitulatur: egre tamē cōcoquitur: oppilationes ⁊ calculum facit.

Arctocreas.

a Ut vituli aut hedi aut capi carnē elixabis. elixam & eneruatā minutatimque concides: & in mortario tundes. Huic deinde par casei recentis tīndē veteris & triti. par petroselini & amaraci ɔcisi: oua .xv. bene diffracta. abdomen porcinum aut vber vitulinū ɔcisum: modicum piperis: plusculum cynnami: minimum gingiberis. tantum croci ut colorem cōcipiat addes. Curabis coquatur eo mō quo albā diximus. Hos edāt Scaurus & Celius: q nimiā macilēciā cū obesitate libenter pmutarent. Uehemēter. n. alit: corpus obesat: epar iuuat: oppilationē tn̄ & calculū facit.

Torta ex Castaneis.

e Lixis castaneis & in mortario tunsis: perque setaceum in catinū cum modico lacte transmissis oīa illa admiscebis: que in torta ex farre ɔmemorauimus. Croceam si voles: crocū addito. Ad hos me sepius inuitat Montanus. Admodum siquidem alit: appetentiā excitat: corpus obesat. Tarde tn̄ ɔcoquitur stōachū & ītestina inflat: colicū facit: & visui nocet:

Torta Communis.

c Aseum optimū: oua octo: adipē bonā: aut porcinam aut vitulinā. aut modicum butyri pro tempore. Panem tritum cum iure croceo & pingui bene donec vnum prope corpus fiant misceto. eoque modo coquito: quo & tortam albam. Hoc plmentū plus mali q̄m boni in se habet.

Torta ex Millio.

m Illiū bene tunsum lotum mundū anguste ī lacte caprino aut vaccio decoqto. Cocto farinā cum duobus ouorum albamentis: aut si ad minus placet cum lacte dissolutā admiscebis: bene cochleari oīa inuoluendo: saccharoque inspargendo. Ex cacabo deinde in tabulam oīa extendito. vbi paululū refrixerit:

bucellas oblongas in patellā cuȝ liquamine frigito. Frictas ⁊ coloratiores factas in patinas transferto saccharoqȝ aqua rosacea suffundito. Ideȝ ēt fieri tēpore ieiunii potest: succū amygdalaꝝ pro lacte: ⁊ oleū pro liquamine commutando: Idem ēt ꝺ riso fieri potest: quod ⁊ suauius ⁊ salubrius erit. Hoc eiȝ paꝝ alit: tarde concoquitur: aluuȝ stringit: ⁊ oculis nocet.

Torta ex merendis.

c Erasia acria: que vł merendas licet appellare exossata in mortario contundito. Tunsis: rosas rubeas bene concisas: paꝝ casei recentis ⁊ veteris triti: modicū piperis: parū gingiberis: pluſculum sacchari: oua quatuor diffracta admisceto. Mixta ī patellā bene vnctā ⁊ subcrustatā lēto igne coquito. Ab igne exempta saccharo ⁊ aqua ros. suffundito. Hoc non multum a superiore vi ⁊ gratia differt.

Torta ex Camniaris tēpore ieiunii.

e X cāmaris elixi: quod bonuȝ ē in mortario tūdes. Succum deinde amygdalinum cum aq̄ rosacea per setaceū traſmissuȝ p̄parabis: aut si id non poteris: ius pisoꝝ aut ciceꝝ alboꝝ p̄uabis Passulas ⁊ ficos quinqȝ conteres. Modicū petroselini: amaraci blete paꝝ incocte minutatim concides. Cynnami gingiberis sacchari quātum saterit addes. mixta hec ⁊ bene tunsa cū ouis lyci: ut concreta melius coquantur. In textu bene vncto ac subter superne ve incrustato ad focū pones flāma procul. Coctū saccharo ⁊ aqua rosacea suffundes. Mēbra oīa hoc edulium ledit.

Torta ex anguillis.

a Nguillā decorticatā ⁊ ī frustra concisaȝ paꝝ elixabis. Amygdalaꝝ succuȝ cū acresta ⁊ aq̄

rosacea per setaceũ in catinũ trãsmittes. Nõ erit item ab re quo spissi⁹ hoc fiat: passulas cũ trib⁹ aut quatuor ficis contundere. Atriplices deinde cũ petroselino manib⁹ diffractos ⁊ in oleo paꝝ frictos. passulaꝝ unciã: nucleoꝝ itẽ pineoꝝ unciam: gingiberis: piperis: cynnami: croci paꝝ: supradicta tãdiu manib⁹ admiscebis: quoad unũ corpus fiat. Mixta in patellã bene unctã: ⁊ subcrustatã: indes per q̃dã quasi tabulata frusta ãguille collocãdo. ubi semicocta fuerit in superiorẽ crustã plurib⁹ in locis perforatã modicũ acreste: aque ros. ac sacchari suffũdes. Coctã demũ hostib⁹ appones. Nil. n. boni in se hꝫ.

Torta ex Dactylis.

a Mygdalas bene tunsas cũ iure pisciũ ⁊ aqua rosacea dissolues: dissolutas in catinũ per setaceum transmittes: dactiloꝝ exossatoꝝ selibrã: parũ passulaꝝ: quatuor aut quinq; ficos: risi itẽ bene cocti uncias tres in eodẽ mortario conteres: paꝝ deinde petroselini: atriplicis: amaraci manib⁹ ꝯfracti: ac in oleo fricti gladiolo concides. Non erit ab re si cũ his iocuscula: aut adipẽ piscis cõcideres: unciã p̃terea passulaꝝ corinthiaꝝ: selibrã saccari: paꝝ cynnami: plusculũ gingiberis: modicũ croci simul aut seorsum teres: superioribusq; admiscebis. Veꝝ ut magis hec spissentur: aut semiunciam hamili: aut oua iyci indes. extẽdesq; in textũ bene unctum ⁊ subcrustatũ infixis ubiq; nucleis pineis bene mundis. Lagana vero si placebit pro superiore crusta extẽdes. Coquit lento igne hoc pulmentum debet. Tenue itẽ ut sit necesse ẽ. Coctũ: sacchꝫ aro ⁊ aqua rosacea suffundatur. Alit hoc quidẽ ⁊ multum: tarde concoquit: epar iuuat: dentes corrumpit: pituitã auget.

Torta Alba.

l Ibrā amygdalaꝝ bene tunsaꝫ cuꝫ aqua rosacea: cūqꝫ iur̄ risi fere cocti dissoluito: ac per setaceum in mortarium trāsmittito. Risi dinde bene cocti vncias. viii. cū ipsis amigdalis terito: addendo fermēti albi vncias tres hamuli paꝝ: oua lyci ut sup̄ dictū ē: selibrā sacchari: vnciā nucleoꝝ pineoꝝ paꝝ in mortario tunsorū. Mixta hec oīa in patellā bene vnctā et subcrustatā extendes: ad focūqꝫ pones. Semicocte lagana superne extendes: Cocte aquā ros. cū saccharo inspargeſ. Ad hoc sepiꝰ inuitarē Cassiū nisi colicaꝫ egritudinē faceret: bene alit: epati opitulatur: venerem ciet.

Torta ex cicere rubeo.

c Icer rubeū coctum cum suo iure: cunqꝫ modico aque rosacee ꝯtūdes: tunsum ꝑ setaceum in catinum trāsferes. Librā amygdalaꝝ adeo tritam ut non sit opus per setaceum trāsmittere: duas vncias passulaꝝ: tres aut quatuor ficus simul tunsas: vnciam preterea pineoꝝ semitūsoꝝ: tātū sacchari ⁊ aque rosacee quātum sateſt: cynnami ac gingiberis tantūdē his addes: admiscebisqꝫ. Mixta in patinaꝫ bene vnctā ⁊ subcrustatā extendes. Sunt qui hamilū aut oua lyci addāt: quo tenatior hec torta sit. Coctā ferme igne superne iniecto coloratiorē facies. Tenuis hec sit ⁊ saccharo ⁊ aqua rosacea suffundatur. Epati ⁊ ventri tātum hoc eduliū opitulatur.

Torta Pandodapa.

l Ibrā pisoꝝ elixorū cū intraneis coctorum piscium: oua itē trute aut tinche: modicuꝫ petroselini paꝝ menthe bene concise in mortario simł cōteres. Addēdo ex saccharo cynnamo gīgiberi: quātū saterit. Hec bene tūsa aqua rosacea dissolues in

patellā bene vnctā eo mō quo supiora coques. Co-
loratiores ex croco omnes torte aut accidiores pro
arbitrio fieri poterūt. Utrūq3 tamē mali habebunt
alimenti.

Torta in iure.

c Rustā eo modo quo ī pastillis soles subigito:
subactā īposita farina: ut stare circūquaq3 pos
sit in textu ad ignem desiccato. Sublata dein-
de farina supiore ve crusta pullos elixos aut pipio-
nes in frustra diuisos cum succo amygdalino: du
obꝰ ouorꝫ vitellis: modico croci gigiberis cynnami
acresta iure pingui īdes. Coctā e furno eximes: sac
charoq3 ꝛ aqua ros. suffūdes. Laudat hoc pulmētū
Esculapiꝰ romanꝰ: quod mltū alit: qd stōacū renes
ꝛ epar iuuat: corpꝰ obesat ꝛ firmat: geniturā auget:
venerem demortuā excitat. Hinc ē ꝙ Archigallꝰ
hꝰ cibo frequēt vtit.

Torta: q̄3 marzapanē vocāt

t Ortā quā marzapanem vocāt hoc mō facito.
Amygdalas q̄ in aq̄ recenti ꝑ diem ꝛ noctē re
siderint bene mundas q̄3 accurate fieri poterit
terito: aqua recenti continuo leniter inspargendo ne
oleū faciāt. Optimā si voles: tantum sacchari opti-
mi addito: quantum amygdalarꝫ. Ubi oīa bene tun
sa fuerint: atq3 aqua rosacea dissoluta: in patellā le
ui crustulo subacta3: atq3 rosacea aqua sepiꝰ hume
ctatā extendito: ꝛ in furnum indito: inspargendo cō
tinuo tritu3 saccharꝫ cum modico aque rosacee: ne
nimium desiccetur. Coqui ite3 ad focū possunt: mō
curet ne toste potiꝰ q̄3 cocte videantur: bassa3 item
q̄3 altam hanc tortā veli3: melior. n. ē. Cū Patritio
meo senis: ubi peculiariter fiunt edisse nil suauiꝰ me
mēini. Optimi sunt alimēti: bē ꝓcoquūt. Pectꝰ re-
nes: epar iuuant: geniturā augent: venerem cient: ꝛ

ardorem vrine tollũt.

Pastilli quos Canisiones vocãt.

f Arine cum saccharo ⁊ aqua rosacea subacte: extenseq; in crustuli morem: ex eadem cõpositione indes: quã in marzapanẽ dixi: ĩuolui hec more pastillorum deberet: ⁊ ĩ furno ut paululo ante dixi lento igne coqui. Sunt q formulis pastillos ipsos cõponant. A superiore: alimẽto ⁊ proprietate nil differunt. Placent autem Phosphoro: qui a teneris saccharo assueuit.

Offella.

c Asei parmensis non nimiũ duri paꝝ: tantũdez recentis teres. Duo ouoꝝ albamenta agitabis passulas integras cynnami: gingiberis: croci modicũ admiscebis: inuoluesq; farine subacte: ⁊ bene extenuate ad eam quam voles magnitudinem In furno deinde non nimium coques. Ita.n.grati ores sunt. Paꝝ tñ alunt: tarde concoquũt: oppilationes inducunt: ⁊ calculos creãt.

Anguilla in torta.

a Nguille elixe: et in frusta concise: aut lac alterius piscis: aut adipem minutatim incisã: parũz menthe: petroselini concisi. pineorm vnciam: tantũdem passularũ: modicũ cynnami: gingiberis: piperis: ac chariophiloꝝ addes: miscebisq;. In crustã deinde extendes: addendo paꝝ optimi olei. Ubi ꝓpe cocturã fuerit: duas vncias amygdalaꝝ tunsaꝝ in acresta cum croco dissolues: ac per setaceũ transmittes: superq; totã leniter extendes. Hoc pulmento Palladius Rutili⁹ mire delectatur: ⁊ si nihil boni in se habet.

Piscis in pastillo.

p Iscez mũdũ ⁊ lotũ circa spinã vtrinq; scidito. Scissuz sale ⁊ arõatib⁹ ꝯspgito. Inuoluitoq;

pasta satis grossa ac in furno decoquito. Hunc ego hostibus apponerez adeo perniciosus est.

Cotonea in pastillo.

c Otoneis mundis ꝛ excauatis medullã vitulinã: aut bubulam ĩdes cũ cynnamo ꝛ sacchare. Hec circa pastã duces addito sale: coquesq̃ꝫ ĩ furno lento igne. Ante cibũ sumpta ut aluũ stipticant: ita post cibũ cient: ꝛ vapores a cerebro dimouent.

Concretũ amygdalinum ieiunio.

a Mygdalas bene tunsas: sacchari vncias duas: ꝛ aque rosacee tantũdez addes. Infundes item ex lyco: aut tincha paꝝ iuris: ne nimiũ sit salitũ caueto. Transmittes hec oĩa per setaceũ in patinam: sinesq̃ꝫ pec noctẽ quiescere: mane concretuz ut lac reperies. Inuolui itẽ si voles carice ꝛ frondibus poterit: atq̃ꝫ inde in patinas trãsferri. Sacchare suffundere ꝛ aneso condire memento. Paꝝ hoc alit: stomachũ ꝛ pectꝰ lenit. Epar iuuat geniturã auget: ꝛ ardorẽ vrine sedat.

Recocta ficta.

l Ibrã amygdalaꝝ bene tunsã: sacchari vncias quatuor: aque rosacee vnciã vnã: mediũ cyathũ ex ante dictis piscibꝰ: in vnũ miscebis: mixta in formulã ꝑ setaceum trãsmittes. In loco frigido per noctẽ asseruari debet: sequenti die in patinis aut pinacibus conuiuis appones. Recoctã dices.

Butyꝝ fictum

l Ibrã amygdalaꝝ tunsaꝝ cũ medio cyatho aque ros. dissolues: ac ꝑ setaceũ dẽsũ trãsmittes ut ãt meliꝰ ꝯstringatur: aut paꝝ farine ex hamulo: aut dimidiũ cyathũ iuris ex lyco addes. Sacchari itẽ vncias quatuor: ꝛ paꝝ croci ut coloratioꝛ fiat regrit. Hec oĩa in vas ad id aptũ noctu indes: mane

si in loco humido residerit: cõcretũ inuenies. Al superiorib⁹ nil differt. Hoc germanicus noster negat eẽ suaue: quia non vngit. Offa Canabina.

s Emen canabinũ ita coctuꝫ ut iaꝫ corticẽ discissam ostendat: in mortario cũ amygdalis mundis bene teres: tritũ dissolues in aqua recenti trãsfereſqꝫ in cacabũ per setaceũ excretoriũ. Efferueat paꝝ cũ modico salis ⁊ sacchari necesse est. Addenduꝫ ⁊ piper si id quoqꝫ placet. Ebuliat iteꝝ parũper necesse est. Bucellas panis paꝝ tostas prepa rabis: indeſqꝫ hoc cibariũ in patinas: bucellas ipsas tanqꝫ tabulata quedã extẽdes. Tris aut quatuor ordines ex his facies. Aromata postremo dulcia presertim paꝝꝑ super asperges. Fugiendũ hoc penitus ẽ. Nã ⁊ male alit: ⁊ fastidiũ cõcitat: ⁊ dolorẽ in stomacho in intestinis generat: atqꝫ oculos hebetat:

Diriola.

c Rustulum facito: ut ĩ pastillo dixi. Huic duo vitella ouoꝝ bene diffracta: lac: cynnamũ saccharum indesĩtãdiu ad focũ miscebis: donec concreta fuerint. Laudatur a Cassio: nec ĩmerito quideꝫ: multum.n.ac bene alit: pthysicis ⁊ ethicis confert. Stomachum epar renes iuuat: geniturã auget: ac corpus obesat.

Diriola in ieiunio

a Amygdalas bene tunsas cum cynnamo saccharo ⁊ aqua rosacea dissolues: coqueſqꝫ eo modo quo ⁊ superiorẽ. Addẽdũ tamen ut concretior fiat hanuli parũ: bene ⁊ hoc alit: pectus lenit: renibus ⁊ epati opitulatur: geniturã auget: ⁊ ardorẽ vrine sedat. Caseus Frictus.

t Essellas casei piguis nec plãe veteris. nec plãe

noui in patella ad id apta cum butyro aut liquami-
ne suffrigito. Ubi tenelle esse incipiēt voluito: ac sta
ti eximito: saccharo ⁊ cynnamo aspergende sunt:
⁊ calide adhuc edende. Aliter: bucellas pāis bene
vtrinq; tostas in patellā per ordinē collocato: tessel
lasq; casei tāq; in tabulatū extēdito. Ad focum po-
sitā textu operito. Liq̄factū caseū saccharo cynnāo
gingiberi aspergito: atq; statim edito: si eē malā rez
vis. Difficillime.n.concoquitur: ⁊ male alit. Oppi-
lationes ⁊ lapidē generat.

Rapū Armatū.

v Oluere qui gulā vallatā habēt: id rapū arma
tū dici: qđ caseo tāq; lorica ⁊ thorace īuoluit:
q̄si eoꝝ baratra īgressura neq̄q; siñ armis tuta vid
ant. Ueꝝ qd prodest qđ ad tutelā inuentū ē: id totū
ad pniciē rapoꝝ vtit': cū malint gulosi tāq; fortissi-
mi in popinis athlete armatū hostez: q̄z inermē de
norare. Rapā vł elixā vł sub cinere coctā in tessel-
las concides. Idē ēt facies de caseo subrecenti ⁊ pin
gui. Subtiliores tñ he sint: q̄z q̄ ex rapis. In patellā
butyro aut liquamine vnctam. primū tabulatū ex
caseo facies: secūduz ex rapis: ⁊ sic deinceps: aroma
tū aliq̄d: aut butyri ꝯtinuo infundendo cito hoc pul
mentuz coquitur: cito etiam edendū ē. Sed cū sit ꝑ
niciosum ⁊ voracissimo Domitiano apponatur.

Offa inaurata.

b Ucellas excanati pāis vtriq; paꝝ toreto. To
stas ex aq̄ ros. i q̄ ⁊ oua diffracta: ⁊ sacchaꝝ
tritū īsit mollefacito. Inde exēptas in patella cuz
butyro vł liquamīe late frigito: ne se cōtingāt. Fri-
ctas ⁊ in patinā trāslatas: saccharo: aq̄ ros. croco co
lorata cōspargito. Hoc. M. Antonio placet: nec im
merito. corpꝰ obesat: epar ⁊ rnes iuuat: venerē ciet.

Liber. viiii. De offellis q̃s vł frictellas lꝫ appellar̃.

f Rictella a fricto dici nulla ratio obstat. Fri gunt̃. n. hec esicia: vnde a frigendo sumpse re nomen. Male. n. nobiscum actum esset: si quod ex consuetudine in frequentem vsuꝫ trãsla tum est ad latitudinem traduci nõ posset. cum id et quadret. ꝛ analogiam sapiat. Iniq profecto in nos metipsos sum⁹: si id mala consuetudine ac pertina cia poti⁹ facere prohibemur: ad quod natura ꝛ lege ĩpellimur. Quis enim nõ propagari suũ gen⁹ velit? Quis itẽ quod abundãtissimũ cupiat restringi: ꝛ ad extremã maciẽ deduci gaudeat? Pedagogoꝝ ꝛ in uidoꝝ hec est ꝯsuetudo: ut id quantũ sit laudabile ĩ alio improbent: quod ipsi attingere nequere. Habu it vnaqueqꝫ etas qđ latinitati adheret. Licuit ut ait horati⁹, sẽperqꝫ licebit signatum presente nota đdu cere nomen. Scio plerosqꝫ oblaturos in me. ꝙ ego noua nomina hoc meo scripto introduxerim. Uexꝫ his ego ut herculem quondam latranti Cerbero fe cisse aiũt. offas prepingues obiiciã: qb⁹ ut rabidi ꝛ fa melici canes inherentes a me tantisper ad edaci tatẽ cãinos morsus ꝯuerterẽt.

Fritelle ex sãbuco.

c Aseo trito tũ veteri. tũ recẽti: farie paꝝ. Duo rũ albamenta q̃dam: lactis aliqd. sacchari plu sculũ addes. ꝛ simł in eodem mortario conteres. Tritis e mortario ꝛ ĩ catinũ translatis flores sam buci integros superaspges ꝛ miscebis. Hanc condi turam: aut manu aut cocleari: aut aliqua alia for ma in patellaꝫ inditam ubi optimũ liquamen vł bu tyꝝ vł oleũ ferueat coquito. Calide edant̃ necesse est. Ex ꝯpositione qd prosit obsit de: dep̃hendes.

Frictella ex albamẽto ouoꝝ polie ꝛ caseo recẽti.

o Bseruabis ea oĩa:que paululó ante dixi: excepto lacte ⁊ flore sambuci. Hoc ⁊ superiore ĩ salubrius. Frictella ex concreto lacte.

l Ac concretum per densum setaceũ transfigat facito. Serum qđ exprimetur cũ farina: albamento ouoꝝ:saccharo aqua rosacea ꝑmisceto. Mixta cochleari paulatim in patellaꝫ ex liquamĩe: aut butyro feruentem ĩdito. Ledũt he neruos ⁊ oculos

Frictella ex Riso.

r Isum cum lacte coctum in frictellas eo modo rediges:quo ⁊ sup̃iora: excepto dũtaxat caseo lacte. Frictella ex Saluia.

f Arinam cũ ouis saccharo cynnamo ac croco dissolues ⁊ subiges. Huic folia saluie integra: ⁊ quantũ vis lata indes: ac delibuta in patella ex liquamine aut oleo parũ friges: Alit hoc:⁊ neruis opitulatur:⁊ si tarde concoquitur:ac oppilationes inducit. Frictelle ex pomis.

t Essellas ex pomis mũdis:⁊ excauatis factas ĩ liquamine aut oleo parũ frigito: in tabuláqꝫ: ut exiccentur extendito. Inuoluta deinde in tali cõditura:qualẽ ꝑdixi tũsuꝫ frigito. Si ex hoc deliges malã rẽ te eẽ scito. frictelle ex lauro.

f Olia lauri in liquamine aut oleo fricta: in orbẽ:ut exiccentur extendito:sicca eo modo quo saluiaꝫ dixi rursuꝫ excoq̃to:atqꝫ edito si tumore alui laboras:nã flatũ soluit. frictelle amygdaline.

a Mygdalas bene mundas ⁊ tritas per setaceũ cum lacte ⁊ aqua ros. trãsmittito. His itẽ pulli elixi:pectus seorsũ tunsuꝫ: addita farina:duob⁹ aut tribus albamentis ouoꝝ saccharo bene admiscebis Conditurã vti volẽs: vel liquamine vel oleo friges

Multum alent: tarde concoquẽtur: epar iuuabunt: venerem excitabũt: corpus succiplenum reddent.

frictelle ex sambuco in ieiunio.

a Mygdalas tunsas aut nucleos pineos ex aq̃ rosacea: aut iure pisoꝝ dissolutos per setaceũ in catinũ mittes: huic paꝝ fermẽti: flores sãbuci: pollinis quãtum saterit indes miscebisq̃3. fieri hec conditura: q̃3 mane vsurus es vesperi oĩo debet. Quo frictelle spõgiores fiant. Sũt qui mane paꝝ saccbari indunt: ⁊ frigant quo velint modo. Ad tollendu3 vrine ardore3 valere putãt.

frictelle amare.

p Olinẽ ⁊ fermẽtũ cũ herbis amaris ac minutati cõcisis veniente nocte dissolues. Mane ficos siccas frustulati3 concisas: vuã passam indes admiscebisq̃3. Non sit admodũ tenera hec conditura: frictellas coctas sacchаro: ⁊ melle suffundes. Alere mltũ non putãt. Epar tñ iuuãt: tumorẽ ex aluo pellũt. Pituitã cõsumũt.

frictelle ex riso.

r Isu3 bene coctu3 ac in tabulato extensu3: ut nimiũ hũorẽ emittat: si voles tundito. Amygdalaꝝ itẽ tunsaꝝ quãtũ saterit addito: dissolutoq̃3 cũ aqua rosacea: ac iure decocti risi. His postea farinã ⁊ sacchаrũ admisceto: mixta vti voles ĩ oleo friges

frictelle ex pomis.

p Omis elixis aut sub cinere coctis ac tunsis ablato cortice: ⁊ excauato interiore preduro: modicum fermenti: farine: sacchari admiscebis: ⁊ frictellas in oleo friges. quas certe ex compositiõe noxias deprehendes.

frictella ex ficis.

a Mygdalis aut nucleis pineis bene tũsis: vuã
passã cum duobus ficis concisaꝫ:paruꝫ petro
selini:modicum vue passe integre:cũ aromatibꝰ ad
dito:⁊ admisceto. Hãc ipẽsa si durior ac spissior vi
debit̃:cũ aqua ros. dissolues:indesqꝫ ĩ ficos siccas ⁊
subter apertas. Farrina primo aspergi:ac deinceps
in oleo coqui debent. Bñ hoc alit: epar ⁊ renes iu-
uat:geniturã auget:viuidũ sãguinẽ generat . tarde
tñ ꝯcogr̃:⁊ pediculos facit.

Frictelle ex piscibꝰ.

p Ulpa piscis bñ elixi:ac tũsi cũ succo amigdalĩo
cũ aq̃ ros. dissoluito addito saccharo:⁊ poline.
Frictellas deinde in quãuis formã r̃digito. Que qui
deꝫ difficultati mingendi tantũ medent̃:ĩ ceteris ve
ro obsunt.

Frictelle in formam piscis.

a Mygdalas bene mundas:vuã passaꝫ saccha
rũ sil' tundito:tũsis vuã passaꝫ:sacchaꝶ:petro
selinũ:paꝶ amaraci bene ꝯcisi· paꝶ croci admisceto
Paratã hẽbis subactã farinã admodũ subtilẽ ⁊ ĩ fru
stra diuisã:qbꝰ ĩpẽsã piscis formã rediges. Sũt qui
hoc agant ligno in formã piscis excauato. Coq hoc
pulmẽtuꝫ ex oleo vl' secus ĩ patella potest. Nec m'
tũ a supioribꝰ differt.

a Liter amygdalis tũsis cũ saccharo ⁊ in aq̃ ros.
dssolutis farinã subactã pura aqua ⁊ saccharo
admisceto. Frictellasqꝫ ĩ formaꝫ piscis redigito. Ue
rũ hoc sine liquamine vl' oleo coqui oĩo debet.

a Liter amigdalis tunsis:aut nucibꝰ aut nucleis
pineis cũ vua passa ac ficis siccis ꝑtunsis. Lac
pisciũ aut iocuscula: paꝶ petroselini:⁊ amaraci mi-
nutatĩ ꝯcisi. Aromatuꝫ aliqd:croci minimũ addes.
Mixta hec in frictellas rediges.

a Liter risuꝫ bene elixũ cũ amygdal' tũdes:ac in

eatinũ per setaceũ transmittes. Dissolutũ ex aq̃ ros. saccharo ꝛ hamulo asperges. His pastilli formaz si voles dato.

Frictelle ventose.

p Olinẽ cũ aqua salis ꝛ saccharo subigito: ꝛ ĩ pastam non nimiuz duram: admodũ subtilez extẽdito. Formã deinde ad id fabrefactã: aut ore cyathi cõcidito. Dũ turgeṫ frigescet: nec ĩtus qcq̃z erit.

a Liter ĩpense: quã preposuimus: dũ d̃ frictellis lactis concreti loqueremur. Ramusculos feniculi floridi indes: admiscebisq̃z: ac statim eo modo friges in liquamine aut butyro oleove.

Pastinace Fricte.

b Ene mundas ꝛ eneruatas elixabis: inde farina inuolutas friges in oleo vel butyro. Parũ he nutriunt: larde concoquũtur: vrinã prouocãt: ꝛ menstrua. Hidropicis prosunt: tormina sedant.

Oua quouis mõ cocta: ac d̃ agitatis ꝛ ꝯfractis p̃mo

o Ua cũm modico aque ꝛ lactis bene agitata ꝛ ꝯfracta aut tudecula aut cochleari caseo trito cõmiscebis. Mixta ex butyro vl' oleo coq̃s Suauiora erunt: si ꝛ parꝫ cocta: ꝛ dũ coquunṫ nũq̃z voluta fuerint. Herbacei coloris si voles his blete: petroselini pluscul uz: succi buglossi: mẽthe amaraci: saluie parꝫ addes.

a Liter easdem herbas concisas: ꝛ frictas modicum in butyro: aut oleo: superiori ĩpẽse admiscebis: ac coq̃s. Nutriũt hec: tarde ꝯcoquũṫ: epar iuuãt: oppilatões ꝛ calculũ generãt. Oua frictellata.

i N patellaz feruẽtẽ oleo aut butyro oua rẽcẽtia ꝛ ĩtegra abiecto putãine ĩdes: : lẽtoq̃z igne decoq̃s: oleo sẽp p̃serti cochleari aut tudecula suffundẽdo. Ubi alba esse cepint: cocta scito. Risum nobis

mouet Ceculus dũ hec studiose parat adeo alluci-
nabũd⁹ patelle ĩheret: durioris ꝯcoctiõis ꝑper fri-
cturã hec putant medici. Oua Elixa.

i N feruentem aquã oua recentia abiecto foli-
culo indes. Concreta vbi erunt statiꝫ eximes:
tenella eẽ debẽt: ac sacchаro aqua ros. aroma-
tib⁹ dulcib⁹: acresta: aut succo malarãci suffundes.
Sunt qui ⁊ tritum caseũ inspargãt: quod nec mihi
nec Phosphoro placet: qui tali edulio persepe vesci
mur. Sine caseo. n. optimũ: ac suauissimum est.

a Liter oua in lacte aut in vino dulci coques eo
mõ quo ãte. Uerꝫ de caseo nulla fiat mentio:
plus alit hoc: ⁊ si phlegmonem sanguinem ducit.

Oua Fracta.

o Ua recentia diu coquẽdo dura facies: ablatis
deinde putaminibus: ouũ ipsum ita per mediũ
scindes: ut nullibi albamentum cõminuatur. Exẽpta
vitella partim cũ bono caseo: tũ veteri: tũ recenti ⁊
vua passa contundes: partim reseruabis ad pul
mentum colorandũ. Paꝝ itẽ petroselini: amaraci:
menthe minutim ꝯcise addes. Sunt qui ⁊ duos al-
bores ouoꝝ: aut plures cũ aromatibus indant. Hec
impensa albamenta ouoꝝ repleta ⁊ conclusa: lento
igne in oleo friges. Frictis moretũ ex reliquis vitel
lis vua passa simul tunsis: ac ex acresta ⁊ sapa disso
lutis addito gingiberi: chariophilo: cynnamo infun
des: efferueantqꝫ paululũ cũ ipsis ouis facies. Hoc
plus mali in se habet q̃ꝫ boni. Oua in craticla.

o Ua tunsa in patellã calidã extendes ⁊ cõques
donec ꝯcreta plicari quadrifariã possint. Hec
ĩ quadre modũ redacta: in craticulã ad focũ positã
extendes. Oua deinde recentia ablatis putaminibus

huc indes: sacchar͛q͛ꝫ ⁊ cynnamũ dũ coquit̃ iſpgeſ. Cocta ꝯuiuis appones. Oua in veru.

v Eru bene calefacto oua per lõgum transfiges ⁊ ad ignez ac ſi caro eẽt torrebis. Calida ſunt edẽda Stolidũ iuẽtũ: ⁊ coquoꝝ ĩeptie ac ludi.

a Liter: Oua recentia in cinere calido diligẽter ad ignem volues: ut equaliter coquãtur. Exudare vbi ceperint: recẽtia ⁊ cocta putato: ac cõuiuis apponito. Optima hec ſunt: ⁊ cuiuiſ apponi ꝓcommode poſſint

a Liter: oua recentia in ollã cũ recenti aqua ĩpoſita: ubi paruz ebullierint eximito: atq͛ꝫ edito. Optĩa enim ſunt: ⁊ bene alunt.

Oua fricta florentinoꝝ more.

i N feruentẽ ex oleo patellã oua recentia ablatis putaminib⁹ ſigillatĩ ĩdes: tudeculaq͛ꝫ aut cochleari circũquaq͛ꝫ reſtringes in rotũdũ redigẽs Coloratiora ubi eſſe ceperint: cocta ſcito: tenella it⁹ ſint neceſſe ẽ. Coq difficili⁹ hec q͛ꝫ q̃ ſuꝑ ꝯſueuert̃.

a Liter: Oua integra in carbones ardentes cõiicito: ac calida donec frangantur fuſte percutito. Cocta ⁊ exempta petroſelino ⁊ aceto ſuffundito. Hoc nõ faceret Pomponi⁹ noſter: qui temere adeo amiſſis duob⁹ ouis: vnde alia emeret ⁊ inopiaz nõ haberet. Oua fricta.

c Aſeum pingnẽ ⁊ tritũ: paꝝ menthe ac petroſelini conciſi: vue paſſe minimũ: modicum piperis tũſi: duo vitella ouoꝝ cruda ſimĩ miſcebis. Mixta in oua more florentino fricta: ⁊ inde per tenue foramen vitellũ exemeris indito: ac iteꝝ frigito: donec farcimẽ coquat̃. Cõuoluenda ſepi⁹ ſunt: ⁊ cocta acreſta aut ſucco malarãcii cũ gĩgiberi ſuffũdẽda ſt̃

Oua in pastilli morem.

f Arinā subactā tenuem ad modū facies: exten se in tabulas oua recentia distincta spaciis ad des: inspargēdo semper vnicuiqꝫ paꝝ sacchari aro matum minimū salis. Inuoluta deinde ut pastillos solem⁹: aut elixabis: aut friges: fricta tn̄ laudabilio ra sunt. Dura fiant caueto. Oua eniꝫ dura mali ali menti: ac difficillime concoctionis habentur.

De Boletis ꝛ Fungis.

m Anduntur ꝛ boleti: mltis exemplis in crimē adducti. Hac oportunitate illecta Agrippa Claudiū principem boletis admixto veneno neca uit. Frigide ꝛ hūide nat̄e boleti habent̄: ꝛ ob hanc rē veneni viꝫ obtinent. Rimosa terra a fimo aspersa nascūt̄: quā follicl'o primo disrūpūt. Raro vnqꝫ ex vno pedicl'o gemini surgūt. Liuidi ac colore fici ar boris persil'es: qqꝫ apud ferrū ꝛ serpentū cauernas nascūt̄ mortiferi haben̄. Tenax quoqꝫ hūiditas in summo natans pestifeꝝ ostēdit. A peritis regionū boletos legi velim: q̄ꝫq̄ꝫ ꝛ hi quoqꝫ decipiunt̄. Peri isse eniꝫ q̄sdam familias nostra etate cognouim⁹. Non. n. radicib⁹ ut herbe ꝛ arbores nitūt̄ ac purgā tur bolleti: sed putrescibili ac marcido terre vapore ad pniciē hominū succrescūt. Uitādi ēt illi sunt: qui apd̄ oleā et taxū: nucē ꝛ alias arbores malā q̄litatē his p̄bentes nascūt̄. Boletis (ut ait Plini⁹) ꝛ ortus ē ꝛ occasus intra dies septē cadentib⁹ hymbrib⁹. Fū goꝝ lenior ē nat̄a. Ex pituita. n. arboꝝ nasci putāt̄: tutissimi qui rubēt. Mox candidi cū suis pediculis nō īprobāt̄. Tertiū gen⁹ qd̄ suille vocāt veneno ac comotatissimū. Hoc Anneū Serenū p̄fectū nero nis ꝛ milites quosdā periisse ꝯstat. Libet ꝛ coquēdi

quando ita gulosis placet rationes aliquas afferre cum succosa illa tyrsi parte: qua terre inherent ĩ aq̄ primum cum excauato pane: cũq3 piris aut pirorũ surculis ac pediculis coquendi sunt. Alium quidã3 indunt q obstare venenis putatur. Elixi ac saliti in oleo aut liquamine friguntur. Fricti moreto viridi quod salsam vocant: aut aliato suffunduntur. Sũt ẽt qui eos ablata pelle: aut superiore folliculo ĩdito sale atq3 oleo sursum vorsum ĩ carbonib⁹ decoquãt pipereq3 aut cynnamo asparsos deuorẽt. Pessimi (& si gule satisfaciũt) quouis modo cocti habebunt. Difficille. n. concoquunt: perniciosos generant hũo res. Membrorũ item stuporem: quem apoplexiam greci vocant. ventris tormina: difficultate3 mingẽ di: ac suffocationem minautur.

De Tuberibus:

t Ubera: que recte terre callu3 dicemus vndiq3 terra circũdata nullis fibris aut capilamentis nituntur. Extuberante loco ubi nascuntur nulla rima egeruntur. Siccis hec fere & sabulosis locis fru eticosisq3 nascuntur. Excedũt sepe librali pondere cotonei magnitudinem. Duo eorũ genera: arenosa dentibus inimica: & altera sincera. Distinguntur co lore ruffo nigroq3: ac intus candido. Laudatissima crescunt in aphrica: que cũ Licinius pretor manda ret denariis dentem infregit: ex quo patet et terra tubera ipsa conglobari. Carnosiora putantur: que ĩ cyrẽaica nascũtur. Suauiora: que in Thracia. No bilissima q̄ circa Damaschũ ĩ syria & olympũ gre cie putãt. Hymbrib⁹ autũnalib⁹ & tonitrib⁹ crebris nascũt: nec vltra annũ durãt. Teneriora habẽt ver na. Mira ẽ Scrophe Nursine solertia: & facile ei3

ubi nascantur cognoscit: ⁊ inuenta atrectata a rusti
co aure ītegra deponit. Uino lota sub cinere calido
coquūt.. Cocta ⁊ mūda saleqꝫ itē ac pipe aspersa ca
lida adhuc ꝯuiuis pꝰesuꝫ carniū apponi debēt. Alit
hic cibꝰ: ut Galieno placet. ⁊ qdē mltū ac venerē ci-
et. Hinc ē ꝙ crebro vtāt veneree delicatoꝝ ac lau
toꝝ mēse: quo ī venerē pröptiores sint. Ad genitu-
rā si id fit: laudabile. Si vero ad libidinādū (ut pleri
qꝫ ociosi ⁊ ītempātes solent) detestandum oīo ē.

De Cochleis.

c Ochlee tā terrestres q̄ꝫ aq̄tiles exerētes se do
micilio: binaqꝫ veluti cornua ꝓtēdētes retrahē
tesqꝫ ocult carēt: ideo cornicult ꝑtētare iter putāt: he
vulgo limaces vocāt: q̄s Fuluiꝰ Lupinꝰ ī tarqnensī
agro pauloante Pōpei ciuile bellū viuariis ad sagi
nā q̄ ex sapa ⁊ farre ⁊ lacte daī iclusit. varia sūt eoꝝ
genera. Albe ī reatio agro nascūt. Illiricis ꝑcipua
magnitudo. Aphricāis vbertas. Coq multifariā co
clee possunt. Lacte ī vas ubi modicū aqua īsit ꝑ no-
ctē: aut diē reponēde copclo addito ne ꝓdeāt: pur-
gabūt vehemēter. Sūt q eas lacte ꝑ noctē pascāt ⁊
purgēt. Illatas deinde ī cacabū cū rcēti aq̄ ad focuꝫ
tādiu retieāt: quoad sēicocte ac bñ spūate fuerit. Ex
cochleis vero erute: ac ꝑmū ex aq̄ calida bñ lote sub
inde ex aceto ⁊ sale ꝯfricate: rursūqꝫ lote ac farīa ī
uolute in feruēti oleo: aut liq̄mie sūt frigēde: frictas
aut mētha siluestri alio pipe croco tūsis ⁊ acresta dis
solutis: aut salsa viridi suffūdes. Elixe ut mihi qdeꝫ
videt: aut aliatū aut moretū reqrūt. Cochlee si sine
mlto alio aut moreto fuerīt: boni alimēti sunt. Pe-
ctori ⁊ plmoni opitulāt. Epar eiꝰ fibras laxando iu
uāt: ethicis ꝓsunt.

De Testudine.

i Ndicū marꝫ testudies tātas emittit: ut singlaꝝ supficie affirmāte. Pli. habitabiles casas ite gāt. Aiūt item inter insulas rubri maris hoies his cymbis nauigare. Testudinū putāine secare i lāinas lectosqꝫ postes ac repositoriū his vestire. C. Ju li⁹ polio pm⁹ īstituit: ꝛ ut Maro ait Radiāt testu dine postes. Capiūꝛ aūt cū diuti⁹ desiderio respiran di in superficie consistūt: ita sole intoste: ut imerge re se superuenientib⁹ venatorib⁹ non possint. Sūt ꝛ terrestres in siluis habitantes: q̄ ut credūꝛ herbis ꝛ rore vitā ducūt. Has canib⁹ inuentas rustici ad ci bū trāsferūt. In cacabū feruentē aq̄ coniiciūt. Semi cocte ꝛ exempte confracta testudine ablatisqꝫ inte stinis ac pelle iteꝝ: donec exacte coq̄nꝫ in cacabū ad ignē ponūꝛ. Coctas pipe croco vitellis ouoꝝ dissolu tis suffūdes. Sūt q ex aliato vł ex salsa comedāt. Boni sūt alimēti: ꝛ sine moreto: medele viꝫ habēt:

De ranis.

r Ane inter pisces neq̄q̄ꝫ nūerande recte hoc lo co ad culinam venient. Rubetas ꝛ sub terra vi uentes: ut noxias reiicio. Aq̄tiles he sūt de q̄b⁹ lo quor. Bolo capte meliores esui putanꝛ: q̄ꝫ q̄ fusci na. A serpentū enim morsu attrectate: ac lese: bolū attingere non putanꝛ. Captaꝝ coxulas denudatas pelle per noctem aut diem in recenti aq̄ natare sini m⁹. Inuolutas deinde farina in oleo frigim⁹. Fri ctas ꝛ in patinā trāslatas: palell⁹ me⁹ salsa viridi suf fūdit: ac fenicli florib⁹ aromatibusqꝫ inspergit.

Liber decim⁹ de Coquendis piscib⁹.

d Icere de natura ꝛ vi piscium omnium in stituerā: nisi me transmutata ꝛ confusa ipsorum nomina perturbassent. Animātiū

siquidem nulla species est: que indiuiduorum suorum magis q̃ piscea nomen: et descriptionẽ amiserit. Fecit hoc euum: et eorum: qui ante nos fuere negligentia atque inscitia. Dicã tamem q̃ accurate fieri poterit de his: qui ad mensas veniunt: quorum presertim nomina integra adhuc extant. De oĩbus dicere cũ plura vulgo credita sint: que in aqua: q̃ que in terra nascuntur non esse consilium. Pisciũ quibus humana consuetudo vescitur: natura fere frigida et humida est ad similitudinẽ helementi: unde nascunt̃. Marini tamen minus ob salsedinẽ aque putantur. Saliti vnde vis sumpti insalubres habẽtur. Male. n. alũt: et sitim ingentem excitant. Recentes medie etatis: diu eis viuere pisces putãtur: et non nimiũ pingues nec limum aut cenum sapientes: nec cito putrescẽtes nec duriciem: aut vligimẽ preseferentes: maximis et minimis ante posuerim semper. Meliores itẽ putãtur marini secũdũ quosdã q̃ fluuiales: rursum fluuiales q̃ qui in lacubus nascuntur: et hi q̃ qui ĩ paludibus. Probabiliores preterea duxerim saxatiles q̃ harenosos: harenosos q̃ cenosos: et palustres. Non ĩprobant̃ itẽ et q ex mari flumina innatãt: et q ex fluminibus in maria descẽdũt: si id eorum natura patit̃. Pisces tamẽ oẽs q̃lescũque sint dure ob eorum frigiditatẽ et viscositatẽ concoctionis habent̃. Sanguinẽ preterea [f]rigidũ ac phlegmaticũ generant. vnde varie et gra[ue]s oriunt̃ egritudines: neruos molliunt: et ad paralysim preparant: sitim excitant. Mouẽ[?]ctare tamen ventrẽ putãtur: et geniturã augere. Piscium oĩum non eadẽ est cõditura et coctura: quos elixos et frictos voles fere oẽs exquamato exẽterato brãchias euellito: ac bñ lauato. Cõtra vero quos assos

optabis integros ad focū pões: excepta salpa lacia ꝗ
quoꝝ intestinū per brāchias extrahitur.

De thynno.

d E thynno: cuius precipua magnitudo est dice
re primo institui. pependisse eniz thynnū ca-
ptuz cui⁹ latitudo duo cubita ꝛ palmū volebat quī-
deciz talenta constat. Nascuntur ꝛ in amnibus ut in
nilo rheno ꝛ pado. Thynni mares sub vētre pinnā
non habēt. Bienniū eoꝝ lōgissima vita. plenilunijs
pinguescunt. Uerno tēpore capiuntur in sinu bizan
tio: hyberno in ponto latent. Capti ac membratiz
diuisi ceruice ꝛ abdomine commendātur. Sale etiā
reseruati pulmētoꝝ vicez ieiunijs subeunt. Salituz
eius abdomē: ꝛ solidū nec molle: quod tarātellū vul
go appellant: aqua ꝛ aceto interiectis furfuribus
quo melius salsedinem relinquat: bene lotum: ꝛ
repurgatum in aqua non multum coques: exem
ptum: ꝛ aceto bene maceratum: ubi voles edito.
Sunt qui aromata dulcia inspargant. Ex eodem
thynno fit salsamētū quod thynninā appellant. In
aqua tepida horas sex hec innatet oportet: si purga
tā voles. Elixaz paꝝ admodū: ex aceto comedes.
Nec ut omnia alia salsamēta pessimi sunt alimēti.
Recentē thynnuz pipere cynnamo coriādro tritis:
cepa cocta ꝛ concisa aceto melle oleo condies.

De mulo.

m Ulum piscem apud romanos in precio fuisse
ubiqꝫ fere legit͛. In mari rubro libraꝝ octogi
ta quidē inuenti ferunt. Nā Celerem Asiniuz mulū
emisse septem milibus. Capti ac vulnerari ferula:
qua aliter percoqui nō possunt ad elixum ꝛ assum
tendūt. Elixos eo modo quo ꝛ thynnū: assos pipe:

ruta nucleis tunsis: et aceto aut acresta perfundes.

De Anguillis.

o Ctoginta annis viuere anguille putantur. Du
rant itē sine aquis senis diebus aquilone spirā
te: austro paucioribꝰ. Tolerare hyemem in parua
aqua: aut in turbida viuere non possunt. Captā an
guillā ⁊ excorticatā: ac exenteratam in frusta satis
magna concides: ac veru ad focū bene coques. Po
sitis inter frusta lauri aut saluie foliis hūectādo sē
per cocturā muria: quā isti salimolā vocāt. Ubi ꝓ
pe cocturā fuerit: farina aut pane trito addito cyn
namo ⁊ sale inspargendo circūquaqꝫ incrustato.
Elixā si voles: cū petroselino saluia: ac quibusdā lau
ri foliis percoques: ⁊ acresta ac pipere suffundes.
Salitam preterea in frustra concides: macerataꝫ ī
aqua horis quatuor aut quinqꝫ in cacabū ad focuꝫ
pones: semicoctam in aquam recentē transferes: si
nesqꝫ efferuere: donec oīno coquatur. Coctā: petro
selino conciso ⁊ aceto suffundito.

De Murena.

m Urena oua parit quocūqꝫ mēse: citissime cre
scunt: cū reliqui pisces statuto tēpore id agāt.
In sicco littore elarsas coitu serpentū īpleri vulgus
putat. Aristoteles marem qui generat zinirum vo
cat. Discrimē hoc inter marem ⁊ feminā esse: ꝙ mu
rena varia ⁊ infirma sit. zinirus vnicolor ⁊ robustꝰ
dentes extra os habere dicūtur. Inuenit in hoc aīa
li documenta seuitie veriꝰ Pollio eques romanꝰ ex
amicis diui Augusti viuariis eaꝝ īmergēs damna
ta mancipia tāqꝫ ad hoc feris terraꝝ non sufficien
tibus. Ferunt aceti gustu eas ī rabiē agi. Murenas
apud ātiquos ī precio fuisse credideriꝫ: ⁊ ꝙ Licinio
hoc pisce effusissime delectato cognomentū dedit: ⁊

q. C. Cesar dictatō cū triūphales cenas populo da turꝰ esset: sex milia murenaꝝ emisse dr: aut ut Plinio placet mutuo accepisse: ⁊ q Luciꝰ Crassus prediues ille murenā in piscina domꝰ sue mortuā atra tꝰtāq̄ʒ filiā luxit. Hoc idē de Hortensio scribit Pliniꝰ. Ex pharo sicilie optime putant: quas illi plotas latini flutas vocant: q in summo semper natantes sole torrefacte curuare se posse ⁊ in aquā mergere desinūt: atqʒ ita faciliꝰ capiunt. Uarro sic dictas putat: q in summa aq̄ pre pinguedie sui fluitent. Coqtur murena exossata more maioꝝ: ut anguilla sublato corio capite et cauda: assam moreto uiridi suffundes.

De Echino.

p Aruꝰ admodū piscis assuetis petris echinus: quod carnis adherente naues tardiꝰ ire credūt. Cū Plinio sentire Lucanꝰ videt. Non propriū retines euro tēdēte rudētes: In mediis echinꝰ aqs: cuiꝰ prima syllaba ab eodem Lucano producit: cū ꝯ a Juuēale corripiat: ⁊ re vera sit breuis natura. Obseruare itē greci: ut echinos castaneaꝝ folliculos appellarent: quos Martialis hoc disticho imitatꝰ ē. Iste licet digitos testudie pūgat acuta. Cortice deposito mollis echinꝰ erit. Echinos vbi coxeris: pipere ⁊ croco asperges.

De Sepia.

s Epia inter pisces sanguine carentes numeratur. Carentium autē sanguine: tria sunt genera. In primis q̄ mollia appellāt. Deīde cōtecta crustis tenuibꝰ. Postremo testis ꝯclusa durīs. Mollia sunt loligo sepia polypꝰ: ⁊ cetera generis eius. His caput ter pedes ⁊ ventrē collocatū ē. Pedes octoni

omnibus sepie ꝛ loligini: ex his duo pedes longissimi ꝛ aspi qbꝰ ad ora cibos admouēt: ꝛ in fluctibꝰ se veluti āchoris stabiliunt: cū ceteris venāt. Sepiaꝝ generi mares varii ꝛ nigriores ꝯstantieqꝫ maioris. Feminis tridente percussis exiliant. Contra vero femina icto mare fugit. Ambe autē ut sensere se apprehendi effuso attramēto infuscata aqua latebras querunt. Sepias elixas ab haeno in patinā missas cum pipere lasere condies ut voles. sunt qui ex pipere cynnamo coriandro viridi mētha vel arida: oui vitello aceto vel acresta: olei modico: ubi bullierint obligent.

De Loligne.

S Unt ꝛ loligines ꝛ loliguncule: que magnitudine potius q̄ꝫ qualitate differunt. He extra aq̄ꝫ se offerentes volitare putantur. Cocte ꝛ in patinā trāslate pipere: ruta melle: olei guttis cōdiunt.

De polypo.

P Olypus dictus est ꝙ multos habeat pedes: brachiis ut pedibꝰ ꝛ manibꝰ vtitur. Cauda q̄ē bisulcata ꝛ acuta in coitu: letantur admodū odore. Vescuntur conchilioꝝ carne. Oīa in domū comportant. Deinde putamine rosa carne egerit. Annatantes que ad ea pisciculos venantur. Polypum coctū pipere ꝛ lasere condies.

De Conchis.

E X genere conchilioꝝ conche habentur q̄ qdeꝫ visu oīqꝫ sensu alio q̄ꝫ cibi ꝛ periculi carent. His apertis insidiantur polypi. Imposito eiꝫ lapillo contra conchas ne claudi possint securi carnes extrahunt. Negant in aqua nullum esse animal ad confidendū hominem atrocius: cocta pipere: petroselino mēta sicca: cynnamo obligas.

De Locustis.

l Ocuste crusta fragili muniuntur. Latent mensibus quinis. Eodem tempore & cancri occultantur. Ambo more anguium veris initio senectutem exuunt renouatione tergorum: cetera in vndis natant. Locuste reptantium modo fluitant. Unum hoc animal nisi viuum feruenti aqua incoquatur: bonam carnem non habet. Uiuunt petrosis in locis. Aliter sic coques lacustas. Aperiunt locuste ut assolet cum testa: & infundit eis piperatum ac si in craticula assit.

De Cancris.

c Ancri hyeme aprica loca sectantur: estate in opaca purgatum recedunt. Omnia eius generis hyeme leduntur: autumno & vere pinguescunt: maxime plenilunijs. Cancrorum plura sunt genera: sed omnibus fere longa est vita. Pedes octoni omnes in obliquo flexi. Femie primus pes duplex: mari simplex. Preterea bina brachia denticulatis forcipibus. Superior pars i primoribus his mouent in inferiore immobili: dexterum brachium omnibus maius. Uniuersi aliquando congregant: quod ex eorum diuerso ac trito itinere apparet. Sunt & cancri: qui phynotere appellantur: omnium minimi: & ob hanc rem iniurie opportuni. Huic solercia est inanium ostrearum testis se condere: & cum acreuerit migrare in capatiores cancri pauore. Retrorsum cedere cancri pari velocitate putantur. Dimicant inter se vt arietes aduersis cornibus incursantes. Contra serpentum ictus medent. Aiunt sole cancri signum transeunte ipsorum corpora exinanita presertim ac sicca existentia in scorpiones transfigurari. Ex hoc genere & echini putant. Qua omnium amara sunt: & quina simul iuncta. Ora eorum in medio

corpore in terrā versa traduntur. Seuitiā maris p̄ fagiūt. Hinc ē q̄ correptis operiūtur lapillis: mobili tatēq3 pōdere stabiliūt. Quod ubi videre naute sta stiꝫ pluribꝰ anchoris nauigia firmant. Sunt qui ꝛ cochlee: tā aquatiles q̄3 terrestres ī hoc genere col locent. Ungues habent in tenebris ēt velud igne lu centes. Coqui hi oēs ex aqua ꝛ aceto: ꝛ abundāti sa le debent. Ita efferueāt oportet: ut bis terve spumā exundāti haeno emittant. Cocti ꝛ ī patinas transla ti ex aceto comedūtur. Farciri ꝛ cambari euacuata testa: tūsa ipsoꝝ ex cauda ꝛ chelis carne: tūsis amy gdal̄: vua passa: vitello oui: trito caseo si tēpora pa tient̄: petroselino amaraco minutim concisis: ꝛ far cti frigi in oleo lento igne debent. Cāmaꝝ ego illuꝫ putarim: : qui paruꝰ admodū ꝛ tener tā ex lacubus q̄3 ex marinis litoribꝰ capit̄. Coqui ꝛ hi eo modo qᵃ superiores debent. Cācri certe difficillime cōcoquū tur: cocti asmaticis ꝛ ptisicis prodesse putantur. Te ste eoꝝ in cinerem redacte: ꝛ cū melle ac gentiana pote: morsui rabiososi canis mederi putant̄.

De Conchis.

i In conchis magna est ꝛ figure ꝛ coloris vari etas: utpote planis: cōcauis: lunatis: longis in orbē: curuatis: dimidio orbe cesis: in dorsum elatis leuibꝰ: rugatis: denticulatis: crinitis crispis. Ex his pectines recōditi: ꝛ ipsi magnis frigoribus: ac ma gnis estibꝰ saliunt: ex̄ volitant seq3 ꝛ ipsi carinant. Magna venit romāis luxuria ex conchaꝝ genere. Origo āt ꝛ genitura conche: vnde margarite nascū tur ostreaꝝ conchis haud multū differt. Hāc āt re pleri rosido conceptu tradūt: ubi genitalis anni ho ra eā pāsā quadā oscitatōe emisit. Melioresq3 mar

garitas ex qualitate roris puri vel secus gingi. In aqua mollis vino exemptus protinus durescit. Concha ipsa cũ manũ hominis vidit: comprimit se atqȝ operit: gnara se propter opes suas peti: manũqȝ si preuẽit acie sua abscindit. Capte ꝯche ac sale obrute in vasis fictilib⁹ erosa carne oĩ nucleos quosdam corpoꝝ: hoc est uniones in fundo relinquunt: cãdore magnitudine inter se distantes: ꝛ q̄ nullibi duo reperiunt indiscreti. his merito vnionũ nomẽ romane ĩposuere delitie. Clarior in rubro mari reperit. Duo fuer maximi vniones vsqȝ ad Cleopatre tempora. Que Antoniũ ad luxũ prouocans: insummere se posse vna cena sestercium centies affirmauit. Nec ubi mirari vidit Antoniuȝ arridẽs vesana mulier phyalã poposcit: cui aceti acris nonnihil infundit: atqȝ illuc vnionẽ dẽptũ ex aure altera festinabũda dimisit: eũqȝ mature dissolutũ (ut ei⁹ lapidis natura est). M. Antonio bibendũ apposuit. Hic vnio centies sestercĩũ sine contentiõe valebat: cui⁹ ãt magnitudĩs fuerit inde colligi poterat q̄ qui superfuit postea victa regina: ꝛ capta egypto. Romã delat⁹ defectusqȝ est: ꝛ facta ex vna margarita due: atqȝ ĩpositis simulachro Ueneris aut mõstruose magnitudinis in tẽplo quod Pantheon dicitur. Conche igitur si non hac ratione satis humanis delitiis satisfaciunt: ĩ carbonibus (ut ostrea solemus) coquãt.

De Purpura ꝛ Murice.

p Urpura ꝛ murex conchiliis ãnumerantur. Latent circa cãis ortuȝ tricenis dieb⁹. Cõgregãt verno tempore. Purpura florẽ illũ tingendi vestibus oliȝ expetitũ ĩ mediis habȝ faucib⁹ nigrãtis rose colorẽ referens: reliquo tẽpore fere steril viuas

qui eas querunt capere contendũt:q cũ vita succuz illum amittunt. Conche omnes celerrime crescunt: precipue autem purpure. Anno.n. magnitudinẽ implent. Murice tñ purpura colore prestantiorẽ crediderĩ. Ab his ⁊ ostꝝ dicebaẽ color ille celeberrim⁹ qꝫ ex ostreis purpura ac murex erueref. Et sarranũ nomen ab Sar vrbe Phenicie: que postea Tyrus appellata ẽ sumpsisse cõstãt ut apud Uirgiliũ. Et gemma bibat ⁊ sarrano dormiat ostro.
Coquuntur ⁊ he eo modo quo cetera conchilia.

De Ostreis.

De siliceis tandez conchilibus cum ostreis concludamus: que qꝛ demortuam ẽt venerem excitant apud lauros ⁊ libidiosos in precio sunt. Sergi⁹ ille: qui ab Orata pisce capto: ⁊ auecto cognomentum accepit primus oĩum non tantũ gule quãtum auaritie gratia ostreis uiuaria adinuenit: Luci Crassi oratoris etate ante Marsicum bellũ: quo quidem principio adeo vectigalia: ⁊ priuati prouẽtus ex piscinis creuere: vacantibus etiã huic rei magnis viris utpote Lucio Phylippo ⁊ Hõtẽsio: quos piscinarios Cicero appellare solitus est: ut Catonẽ Uticensem. L. Luculli heredem de piscinis quadraginta quadringentis millib⁹ vendidisse scribãt historici. Idem igitur Orata qui primus balneas pensiles habuit. Primus ẽt ostrearia in Baiano collocauit: qꝛ limosa regio que soleam creat: ⁊ passerem: conchiliis quoqꝫ muricibus ⁊ ostreis idonea ẽ. Primus ẽt optimum saporẽ ostreis lucrinis adiudicauit. Hec cocta in carbonibis: atqꝫ ex testis exempta frigi in oleo ⁊ aromatib⁹: atqꝫ acresta suffundi possunt.

De Orata.

n Non est credendū oratam ad nos aliunde cum impensa aduecta sine causa: que ī sapore ⁊ voluptate collaudata est. Omnium tñ aurata lucrinā conchā depasta nobilior habet̄: teste Martiale hoc disticho.

Non omnes laudes preciumqȝ aurata meretur:
Sed cui solus erit concha lucrina cibus.

Si pinguis est orata elixā: si macessit assaȝ facito: ac moreto viridi suffundito.

De accipensere.

a Ccipenser: quē secūdo bello pūico romā aduectū cōstat: rari capitis piscis ē: magniqȝ precii. Squāmaȝ ducit aduersaȝ: cuȝ ceteri secūdā habeāt Hunc piscē coronati ministri cū tibicine ad palatinas mensas ferebāt: quasi ambrosias dapes.

De scauro.

s Caurus ex Asia in nostruȝ mare ab Octauio prefecto classis aduectus ē: quē pisceȝ iter hostiā ⁊ cāpanie littus ea lege sparsit: ut qnquēnio donec mltiplicaret intactus relinqueret. Melior tamē intestinis q̄ȝ carne est: auctoritate Martialis.

De Lupo

t Alia alibi meliora nasci sentēcia Uarrōis: ac Plinii deꝑhendim⁹: qui uerbis his lupo inter pisces palmā ascribūt. Ad victum optīa refert ager campan⁹ frumēta. Falernus vinū. Cassinas oleum. Tusculan⁹ ficū. Mel tarētin⁹. Piscē lupū maxime qui iter duos pōtes captus ē Tyberis. Ut rombuȝ sinus Rauēnas: murenā siculus littus. Assatur aūt in craticula lupus: si is est quē vulgo laciā vocant. auulsis brachiis extractoqȝ per eādeȝ viā intestīo: assum salsa viridi suffundes. Quod si elixum voles

leucophago inuolues. Utroq3 modo suauissiē edit
Ad hunc Pomponi⁹ tyberis accola Martio Apri
li et Maio me sepi⁹ inuitabat: satis etiā tuto perdit
cum non incōgrue alat. Philippus roma⁹ nostra e
tate phisicus egregius: et discipline veterū diligen-
tissim⁹ rimator asserit stirionē: si saporē inspicimus
esse quē veteres illi captū iter duos pōtes tātopere
laudabant. Nec lacie eā laudem ascribēdam putat.
Uter nostrū meli⁹ diiudicet liguritorū sit iudiciū.

De Siluro.

s Ilurus masculus omniū edita custodit oua: et
sepe qnquagenis dieb⁹ ne absumātur ab aliis
At marin⁹ mus in terra scrobe effosso parit oua et
rursus obruit terra trigesimo die refossa aperit: fe-
tūq3 i aquā ducit. Nos pisces esui hoium nequaq3
cōmendandos censui.

De Rombo.

r Ombū i adriatico captū: maxime vero i sinu
Rauennate suauissimū esui crediderim: quod
apud maiores nō nisi pricipum mēsis appone
batur. Magnitudis eius Juuenalis auctor est uno
carmine Incidit adriatici spacium admirabile rōbi
Et Martialis: Quāuis lata gerat patella rombu3.
rombus latior est tamē patella. Rombum in calato
vinctum aut pinaci annexum i cacabo coques. Fa-
cillime eni si hoc modo coquatur disrūpitur. Efer-
ueat item lento igne necesse est. Coctum cu3 leuco-
phago ⁊ aromatib⁹: ⁊ tuto ⁊ suauiter edes.

De Stirione.

t Radi per tenebras nūc mihi videor: quando
horū de qb⁹ deiceps dictur⁹ sum pisciū: null⁹
certus vl nois vl nature existat auctor. Negligētie
maiorū ⁊ inscitie id magis q3 mihi ascribēdum est.

Utar ego nouis nomib⁹ ne delicatorū gule per me dicant stetisse: quomin⁹ integra uterētur voluptate Stirion piscis est pregrādis: flumia non nisi lata in greditur. Captū non statim: sed post paulū in aqua dimidiata vino albo vl aceto coques. Salē indere memēto. Tantū cocture: quātū vitulina caro reqrit Comedi stirion ex leucophago ubi multū gingibe-ris insit vel ex aliato vel ex sinapido debet Ex stiri-one fit salitura: quā vulgo scinale vocāt: quasi spi-nale: q ex dorso ⁊ spina fiat. Bonū scito: cū i tessel las cōcisuz integrū ⁊ rubeū erit. Dū in craticula co quit: aceto ⁊ oleo crebro īspergito: ne desiccetur. ubi calorē penetrasse credideris: ab igne eximito: ac suf fusuz reliquo aceti ⁊ olei: cōuiuis appōito. Hec sunt potatorum calcharia.

Cōditum: quod cauiare vocāt.

o Ua stirionis exēptis qbusdā neruis qui hec in ter erāt lota ex aceto aut vino albo i tabulam extendes: ut exsiccētur. Salita deīde in vase aliquo aut inuoluta: sale manu nō tudecula ne frāgātur in saccū rare texture: ut ide hūor exeat coniicies. Po-strēo vo i seriā i fundo pforatā:: ut siqd hūoris iest ide exeat. ad usuz repōes bn̄ pmēdo ⁊ opculādo. Co qui duob⁹ modis cauiare pōt. Nā ⁊ i buccellas vel frusta pāis parū tostas extēsuz ad ignē cuz fuscina aut gladii cuspide tādiu retinēdū ē: doec crustā fece rit coloratiorē: atqz statī calidū edēdū. Et aut lotū aqua tepida: ne pl9qz satis ē salitū videat: oleribus bn̄ cōcisis excauato pani ac trito admiscebis: addē-do parū cepe miutatiz cōcise: ac fricte: mīmū pipis. Hāc deīde īpensaz in frictate modū coques: et gre-cos huiuscemodi cibi auidissimos pasces.

Lumbrina.

l Umbrina piscis est nõ contẽnend⁹ coruo assimilis. Coquitur autez ⁊ cõditur eo modo quo stirio: minus cocture: quia tenerior est requirit.

Dentale.

d Entale nostra etate dictũ: q̄ dẽtes fere exertos habeat: quib⁹ ⁊ piscatores interdum ledere cõsuenit. Sensere antiatis cicatrices in digito acceptas a dentali vulneris inspexi. Orate simĩlis est. ut stirio coqtur.

Uarrolus.

v Arrolum paruũ utpote quatuor aut quĩqz librarũ: nec exquãmatum nec exenteratũ: aut ĩ craticula. aut in oleo coquito. Si ĩ craticula: aspergere cõtinuo salito oleo ⁊ aceto memẽto. Mltã cocturã amat: ꝑpter ei⁹ exuberãtem humiditatẽ.

Cornus.

c Ornus subniger est ad corui similitudinẽ: ũde nomẽ accepisse putatur: spinas in tergum oblõgas gestat. Lapidem itẽ in capite gerit. Affirmat Palladi⁹ dolorẽ laterũ sedari: si sub annulo gestatus carnẽ attigerit. Optimis piscib⁹ ãnũeratur. Coqui siue magn⁹ siue paruus: ut varrolũ dixi potest. Frictũ moreto: et cui modicũ alii insit: aut sinapido suffundito.

Solea.

s Olea piscis lautus nec admodũ longus: verũ subtilis ⁊ solee similitudinem habet: vnde nomen accepisse puto. Frictum petroselino minutiz cõciso: ⁊ acresta: aut succo malarancii suffundes. Numeratur ⁊ hic inter bonos pisces.

Palmita.

p Almitas ego paruas lumbrinas crediderim. Neqz. n. nisi quantitate tãtum differunt. Naz ⁊ oblõge he sunt: ⁊ sub nigre: ⁊ caudã habẽt subtilez

acutam & bifurcatam: Sunt item sine squāmis. Coquitur & conditur ut stirio. Si parua admodū fuerit frigatur: petrosilino ac succo malarācii īspergat

Frauolinus.

f Urgit in dorsum frauolinus: inclinatq; caput foris ruber est: intus albigat: ac saporem optimū edētibus prestat. Coqui quo vis modo potest maior. & elixus leucophagū: minor & assus salsam reqrit viridem.

Trillia.

t Rillia curti capitis piscis ē & grossi: caudā itē in acutum ducit. Integra nec exēterata assanda est: ac muria aspergēda: Ad dies octo aut decē durabunt: si patina altera super alterā posita salimola ꝯspersa fuerit.

Salpa.

s Alpa piscis nec magnꝰ nec boni saporis est. Syluestre. n. nescio quid sapit. Colorātior itē in medio: & ex trāsuerso extat. Hic piscis quia ventricosus admodū est: bū exenteratus: sed parua quātū fieri potest īcisura: assaturā requirit: & moretum.

Scorphion.

s Corphion niger est: dēsas ī tergo spinas hñs: qbꝰ nōnūq; piscatores ledit: Magnū elixum: paruū assū facies.

Cephalus.

o Ptimi saporis est cephalꝰ septēbri mēse: piscis subalbus: & satis magnus: ī dorso planꝰ: cuius caput & curtū & grossū ē. Magnū in cacabo coques: paruū in craticula: salimola ꝯtinuo īspergēdo: ne desiccetur. Magnū cū leucophago: paruum muria ipsa cōedes.

Passer.

p Asser a passere auicula: cui fere assimilis est: capite. n. tātū differūt: nomē accepit: elixo pe-

trofelinū: a ſſo malarācū ſuccū ides.

Cāmari marini.

c Ammaros marinos paruos admodū: ⁊ quoꝝ teſta tenella eſt: elixos ⁊ feniculo ⁊ aceto ſuffū dito.

Cappe.

c Appe ex genere conchilioꝝ ſunt: coqui ī patel la ſine aqua debent. Conchas ubi videris pre calore aperiri acreſtam cū modico piperis tri ti: ⁊ petroſelini conciſi indes: admiſcebiſq; ac ſtatiz in patinas trāſferes. In aqua bene ſalita per noctē aut diez retinende prius ſunt: ut amaritudinē inna tam relinquant.

Merlucius.

m Erlucius ſine ſquāmis ē: accepit fortaſſe hoc nomen a merula. Lucio tamen perſimilē aiūt. Coctū cū ſinapido albo comedes.

Luci⁹ fluuial.

l Uciū fluuialē exenteratū elixabis: cocto ſquā mā cū pelle auferes: ac ex leucophago: aut ali ato: aut ſinapido comedes. Paruū luciū ſi vo les aſſato: hic piſcis iter alios min⁹ iſalubris habet. Sūt q ⁊ eūdez liciū appellent.

Trute.

t Rutas quaſi truſiles a trudēdo noſtra verna cula dictas puto: ſēp. n. ī aduerſuz ⁊ īpetuoſuz flumē truta nitit: aduenientes vndas ſupera re ꝯtēdēs. Cōciſa truta ī fruſta ac ſalita ī cacabo ita ut ſurſum vorſum ī ciſura vertat: ex aq̄ ⁊ aceto: ita moderate impoſito: ut neq; ſal diluat: neq; pluſq̄z duob⁹ digitis aq̄ emineat coqui debet. Ubi deſpūa ueris: dinceps lento quoad fieri poterit igne efferue at. Coctā ⁊ in pinaca extenſā: ut nōnihil exiccet aro matib⁹ dulcib⁹ inſparges: ac cū leucophago bñ gingi berato comedes. Paruā trutā exēteratā: ⁊ bñ ſquā matā integrā hic dextra hic ſiniſtra a capite ad cau

dã incides:incisuris salez indes:ac per horas duas
inter duas tabulas opprimes.farina deinde iuolu-
tam in oleo perlente friges:coctam hoc modo:ad q̄
tuor ꝛ quinqz dies seruabis. Quouis modo edatur
grauis concoctionis est. Thinca.

q Uaz nunc thincam dicunt:olim menam appel
latam crediderim. Si grossa erit ꝛ lixam vo-
les: ex acresta:aromatibꝰ:petroselino minuti
conciso:conditã comedes.

a Liter si grossa erit:eam bene exquãmatã:ac ꝑ
mediam spinã incisã:ita iuertes:ut quod foris
erat intus demum fiat:infractis etiam costis:
ac cõcisis intraneis inditoqz rursum cũ ouis sex:pe
troselini concisi:piperis tunsi:alii diffracti:croci mo
dico:Sunt qui damascenas:aut cerasia acria: aut
passulas cum pineis mundis cum ouo diffracto in-
dant. Coquenda lento igne in craticula est:coctam
salimola ex aceto oleo croco sapa suffundes.

a Liter si parua erit: eo modo scindes:quo supe
riorem.ꝛ consparsaz farina oleo friges:frictã:
aut acresta:aut succo malaranci suffundes.
Hoc etiam quouis modo cocto nihil peius.

Piscis persicinus.

p Ersicũ piscem precipuũ.Uerbanus lacus ꝛ pa
dus fluuius producũt: quez ideo hãc denoĩa-
tionẽ accepisse putãt: ꝙ psici saporez habeat. Par
uꝰẽ:vario colore distictꝰ.Suauis hic piscis habeť:
ꝛ minꝰinsalubris.Maiorẽ exenteratum nec exquã
matũ ex aqua aceto suffusa coques. Coctũ ac mun
dũ:ut in lucio diximus:conuiuis appones. Paruuz
exenteratũ:ꝛ exquãmatum in oleo: aut in craticula
cum salimola coques. Lampreda.

l Amp[r]eda āguille multū assimil'is est: b[r]euio[r] tñ est: ⁊ fo[r]amia utriq3 sub aure habet. In Cisalpina parue: i Hetruria mediocres: rome ex tybe ri pmagne capiūtur. Sed bñ a natura actū est: quā dogdem illic delicatissimū ac satis magnū pduxe rit piscem: ubi vallate gule inter se: auctis rerū pciis certant. Emi frequēter lāp[r]edas quiq3 sex septem aureis: ⁊ oli3 a quodā laticlauio vigīti: cū alter secū auctionaret: scimus. Nec passa est īgenua gula tātā audaciam gratuitā esse. Dispēsato[r]i enī q sui ipius arrogātia3 ⁊ fastū: nolo dicere stulticiā imitat9 essz cētum aureos dono dedit: ne secundo ad singulare certamē puocat9: timidus ac infract9 animo succū beret. Nō hoc voluit Christus: q virtutū nō flagiti o[r]um ⁊ gule certamia ad imitationē nobis pposuit Sed ad coquinā redire tuti9 est: q3 vulnera recru descētia attrectare. Offam cerbero obiiciam9: ne in nos caninā rabiē exerceat: vel lāp[r]edā cōditā melio rē offa. Lamp[r]edā erutis dētib9 ac lingua: ⁊ extra cto per obscenas partes solo qd eo tendit intraneo: cū aqua calida bene lauabis nullibi pminuta pelle. Colligēdus ē item sanguis: quo pdimētum fieri so let. In os eius nucē muscatā: in fo[r]amia que circa aures habet: chariophyli integra grana indes. Inuolutā deīde i spirā ī tygano ad focum cū semiūcia optimi olei paruo acreste: vini albi ⁊ optimi: salis qntū saterit lento igne pcoques. Ubi feruere occepit sanguinē e capite in tyganū ipsu3 exp[r]imito. Idem etiā fieri anq3 ferueat potest. Ei9 moretū hoc mo do facito. Amygdalas aut auellanas cum sua pelle tostas ac tersas ne cinis insit: buccellam item panis ustulatā cū passulis cōtūdito: tūsa cū agresta defru-

to aut i parte cocture dissoluito: ac per setaceum in catinū trāsmittito: idendo semp parū gingiberis gariophilorū: cīnami: ⁊ id sanguis qd diximꝰ colligendū: hāc impēsam in tyganū infundens: donec iam preda cocta videbitur: una efferueat finito.

a Liter assam si voles dū coqtur sanguiē ⁊ adipem colliges. Hoc item i eo quo pdiximꝰ modo eduliū condies. Sūt q mīmas: quas lāpredocias vocāt in craticula lēto igne pcoquāt. suffundēdo ꝯtinuo ex oleo acresta sale aromatibus simul mixtis.

Barbuli.

b Arbuli fluuiales sunt inter bonos pisces quouis modo cocti nō cōnumerātur. Eorū oua mēse psertim maio perniciosa habentur.

Temulus:

t Emulꝰ piscis est optimꝰ: ⁊ is maxie: q ex abdua capit. quovis modo pcōmode coquit. Fricturā tū magis reqrit.

Congrum.

c Ongrū: quē Antiates brūchum appellant: in frusta cōcisum: eo modo coqto: quo anguillā: locato inter frusta saluie: aut lauri folia.

Leo marinꝰ.

l Eonē marinū ideo cancrū a vulgaribꝰ dictū puto: q leonis ⁊ colorē ⁊ similitudinē quādam habet. Eiꝰ os: ⁊ id foramē: qd sub cauda habet: lana occluditur: ⁊ in furno admodū calido sine aqua: liqmīe ve ullo lēte coqtur. Sūt q eū carbonibꝰ circūuallēt: crebroq̄ voluāt: ne cōburātur. Coqui item ex aqua ⁊ aceto potest: ut cancros fluuiales soleꝰ. Plꝰ tamen cocture reqrit: q grossior ⁊ durior est. Coqui et eo modo laguste possunt: que ex genere

cancrorum: sed leone maiores habentur.

Scarde.

s Carde quouis modo coquantur insipide sunt: et plus molestie ob minutissimas spinas inter edendum: quam voluptatis afferunt.

Carpani.

c Arpani grossi et herbas ubi flumina ob increscentia ex alueis exeunt depasti: non insuaues cum leucophago: aut aliato habent. Parui friguntur. Nos manthuani bulbaros ligua vernacula vocant.

Salmoni.

s Almonos quouis modo coxeris optimos inuenies.

Lasche.

l Ascharum magnam vim Transimenus producit. Fricte et in carbonibus: aut in craticula asse: salsam: aut acrestam requirunt.

Lacteolini.

q Uos vulgus lacterinos: ego lacteolinos appellauerim a lacte et albido colore: quo etiam transucentem spinam integro et viuo licet cernere: adeo diaphani sunt. Mari et lacubus capiuntur. Fricti moreto viridi: aut acresta suffundi debent.

Rouilliones.

r Ouilliones trillie persimiles in lacu albano: et tyberi precipue nascunt: parui sunt et insuaues. Coquuntur: et sibi accondiuntur: ut lacteolini.

Acicula.

a Ciculas a diminutione acus: eos pisces appellauerim quas vulgus acucellas vocat. Acus enim similitudinem habent: et quouis modo cocte: optime habent.

Turdus marinus.

t Urdum marinum ideo sic dictum: quod turdi si-

militudinem habeat: quouis modo coques: assus si napidon requirit. Agoni.

i N lacu albano optimi nascũtur Agoni: pisces nõ admodũ magni: & fere sardelis assimules. Elixi petroselinũ: butyꝝ & aromata requirunt. Fricti malarancii succum aut acrestã.

Sardelle.

s Ardelle ex benaco admodũ laudãt. Fricte ex acresta aut malarancio suffundũtur.

Polypos.

p Olypum a multitudine pedũ ut diximꝰ sic appellatũ: quoquomodo coxeris: malũ dices.

Cancri.

c Ancri: quos vulgo mutatis & inuersis litteris grãcos vocãt: tã fluuiales & de lacuna: q̃ꝫ maritimi cocti: aceto suffundi debent.

Carpiones.

m Iror a Plinio cũ de benaco celeberrimo veronensis patrie lacu mentionem persepe fecerit: nil de carpione: quo lacꝰ ille precipue extollit̃: ab eo scriptũ relictum esse. Coquuntur carpiones quouis modo. Uexꝫ ut diu durent: captos statim ac i salimola biduo retentos in optimo oleo diu friges: ut bene coquantur. Seruari hoc modo per mensem: & si minus salubres & insuaues sint: & eo amplius: si recocti fuerĩt: seruabũt̃ & aliĩ pisces: nõ tamẽ adeo si hoc mõ fuerĩt fricti. Cauendũ est ne a spina: quam in capite gestat ledaris: pernitiosa enim: ac si veneno tincta esset: habetur.

Calamarii.

q Uos isti calamarios vocant melius & magis proprie attramentarios appellassent: cum &

caput ad formam vasculi attramentarii habeant: et attramēta ut sepe fundant. Magni in frusta concisi ac elixi: ꝛ petrosilino minutim cōciso: ꝛ aromatibus parui fricti ex succo malarantium cōeduntur.

Pisces in gelu.

g Elu ex aqua vino ꝛ aceto fit: ꝛ quo diuti⁹ seruetur multa aromata indi oportebit. Ex iure mene: aut lucii prepinguis exenterati tātum: nec ex quāmati optimū fiet gelu. Sed is piscis lento igne: et in tanta aqua ut vix tegatur bñ coquēdus est. Cocti et exempti pellem rursum in cacabum pones: ac ebuliat aliq̄zdiu sines. Reliqua deinde que in gelu carnium facienda diximus obseruabis. Congelari ac constringi: ꝛ reliqui pisces elixi presertim tā maritimi q̄z fluuiales hac conditura poterunt.

Oua Tarica

o Ua cephali sale trito cōsparges: reseruata mēbranula illa in qua oua ipsa tanq̄z in folliculis nascuntur. Post diem a salitura inter duas tabulas per diem ꝛ noctem opprimes: inde ad fumū suspendes procul flāma: ne vehementem calorem sentiāt. Sicca in vasa lignea cum furfuribus repones. Edi hoc modo non insuauiter poterunt. Uerum si cocta volueris sub cinere: aut in foculari calido et terso sepe voluta cōcalefacies: ac peredes. Cum sophiano meo hoc nil suaui⁹ edisse me memini. Delata e grecia illa putarim: unde optīa salitura aduehi solet.

Quid sit edendum
in tertia mensa.

d Ictū iam satis qd in prima ꝛ secūda mēsa sit edendum: dicendum deinceps erit et hoc breuiter

quidez quid in tertia tãq3 in conclusione ad sigillu3 stomachi sit assumendũ. Esse carnes si contigerit: tum assas: tum elixas pro tẽpore ãni aut poma aut pira acida presertim q̃ exhalationes cibi antecepti a capite propulsent comedes. sunt qui mix in modu3 inter quos est nicander raphanũ radicib⁹ ascriptu3 probent: ꝙ post cibu3 sumptus concoctionem adiu uet: ad ima stomachi penetrando: pituitam extenu et: vapores ad caput elatos deprimat: renes ⁊ vesi ca3 purget. Salutaris ⁊ contra fungoꝝ venena: vi pere: ac scorpionũ morsus habet. Tanta est ei⁹ acri monia maxime vero silvestris: quẽ ego armoratiũ dici crediderim in abraso cortice dorso scorpionis ĩ positum statim necet. In prima mensa sumptũ: non adeo probant medici. ꝙ ob eius acrẽ ⁊ calidã vim non patiatur cibũ in stomacho quiescere: ructus ge neret: ⁊ concoctionem ĩducto vomitu impediat. Si gillare stõachu3 casei preduri modicũ putatur: ⁊ ꝓ hibere: quo min⁹ exalatiões caput ⁊ cerebrũ petãt. Fastidiũ itẽ exunctuosa cena aut dulci exortũ ꝓcom mode tollit. Comedũt anesum et coriãdrũ sacharo involutũ delicatiores mense ad oris ⁊ capitis mede lam: feniculũ vulgares. Castaneã cuius vis frigida est ⁊ sicca omẽs de qua varie disceptatũ est. Hanc alii nucib⁹: ut Virgilius. Castaneeq3 nuces: alii iu- glãdib⁹: ut Sardi: qui eas balanos vocãt anumerã da cẽsuere. Echinis pungẽtib⁹ tanq̃3 quodam quasi vallo cortice ⁊ mẽbranula ut res ꝑciosa involuitur In precio quõdam erat Tarentina que ⁊ balanitis vocabatur. Laudabat ⁊ Neapolitana quõdã ut nũc Mediolanẽsis: Castanee oẽs bene dẽtib⁹ trite: a bo noq3 stomacho sumpte: nõ ĩcõmode alere: obesare

apperentiam facere putantur. Meliores item habẽtur inter prunas ⁊ cineres cocte q̃ȝ que elixe: aut in patella perforata ad flãmã toste sunt. Nimia enim eius turgiditas ⁊ stiptica vis decoquitur. Sumpte itẽ cũ saccharo aut melle pituita extenuare putant. Esus preterea cotoneorum malogranati acidi presertim: ⁊ oĩa que astringunt ut siliquarum ⁊ pistachiorũ non ĩprobatur. Post pisces edende aut amygdale aut auellane: aut nuces sunt: quia piscium frigidã viz ⁊ humidã sua siccitate reprimere putantur.

De Uino.

Cena ⁊ prandium sine potu non solũ insuauis: verum etiam insalubris habet: cũ haustus sitienti q̃ȝ cibos esurienti sit gratior: ⁊ iucundior. Humectare cibũ necesse est: ⁊ ad refrigerationem pulmonis: ⁊ quo melius subigatur: ⁊ concoquatur quod de sumpsimus. Uinũ quod Androchides ad Alexãdrum scribens eius intẽperãtiã cohibiturus sanguinẽ terre appelauit: haustũ calefaciendi ⁊ hũectandi: foris infusum refrigerandi ⁊ desiccãdi vim habet. Est.n. eius vis calida ⁊ humecta: vnde Homerus appellauit: quia semina caloris habeat. Hinc est quod corporibus fessis nil celerius subuenit: si modeste sumatur: nil item pernitiosius si modus absit. Tremuli enim graues: palidi fetulenti: obliuiosi: lippi: steriles: ⁊ ad gẽiturã tardi: cani calui: senes ⁊ ante tẽpus ob ebrietatẽ fiunt homines. Quare modus adsit ex hominum etatibus: ⁊ anni temporibus necesse est. Ut enim hyeme plus esse Celsi sententia ⁊ minus: sed meracius bibere conuenit: ita estate potione q̃ȝ dilutissima ⁊ que sitim tollat nec corpus incendat: ⁊ ut vere cibum demendo diluciori aliquid

ad minus: ita autumno cibo paulo pleniore vtēdo minus: sed meracius bibimus. Danda est preterea senibus meracior potio: pueris dilutior: iuuenibus & medie etatis mediocris. Sumenda est item potio ex qualitate regionum corporumve. Frigida loca i colentes meratius: calida dilutius: temperata quod medium quoddam retinent bibant. Sanguine abū-dantes dilutibile: acuta bile vexati tenue: Atra meracum. Pituita austerum bibant. Uinorū tria esse genera Plinius asserit: austerum: dulce: tenue. Austerū pectus astringit & exasperat. Dulce lenit: sed inutilius: cum in acutam bilem facillime transeat. Tenue omnino inutile: cum membris omnibus opituletur. Alba vina si tenuia: aut non nimiū meraca sunt: facilius q̄ nigra concoquuntur. Nec enim pectus et fibras astringunt: illa laxant & leniunt. Sub alba vero tutius assumuntur. Conficiendorum vinorum ratio: que diuersa ex regionibus colligitur a rusticis peritis regionum petatur. Nobis sit satis breuiter connumerare: que vina in precio sunt. Legentes tamen prius adhortor: ne me ob hanc rem vini appetentissimum putent: quo nemo me institu to et natura dilutius bibat. Uina suorum temporum laudauere veteres: ut albana predulcia: Surrentura tenuia salubriaq; Tiberius Cesar: Signino inesse miram austeritatem ad continendam aluū asserebant medici. Laudem magnam attribuit Mamertinis vinis Diuus Iulius publicis epulis. Falernum laudauere omnes: maxime vero Maro continentissimus omniū. Laudabimus et nos sine controuersia & reprehensione: vina ligustica: et ea maxime: que in littore Genuensi nascuntur.

Lenia enī sunt ⁊ iucūdissimi saporis. nec quicquā obstat quin ea nectar appelles. Habet ⁊ Cortica firmissima vina: et que caput facillime tentent. Non īprobatur ⁊ grecū: maxime vero quod ī oppidum Seminianū in Hetruria nascitur. Accessit ⁊ maxima laus severiniano ex lucrinis mōtibꝫ: quod estatis precipua refrigeratio est. Rome potissimū: ubi et calore ⁊ ciborū varietate: ac copia tāquā fornaces voracissimi exestuāt stomachi. Nobilitate ⁊ elegācia sua me retrahit Trebianū: quo Hetruria maxime excellit. Nō negauerim in Piceno in Cisalpina inqꝫ reliquis Italie partibꝰ alia ⁊ digna esse fama: sed horū tātū mētionem fecisse satest: ne etati nostre: que meliora vina q̄ꝫ hoīes ꝓducit: nō satisfactum dici possit.

De sedandis perturbationibus.

Nil prope ad voluptatem ⁊ valitudinem tot p̄ceptis erit actū: nisi rationem sedandarū perturbationū: quas greci vocāt breviter ostenderimus. He autem ita mentem e propria sede plerūqꝫ dimorēt: ut perturbato animo sit necesse corpꝰ quoqꝫ aliquo ⁊ plerūqꝫ graui incōmodo angi. Perturbationum omnium fontes: ūde riuuli prope infiniti noti ōībꝰ esse debēt. Duo enī opinata bona sunt: quorū alterū presens: alternm paulo post affuturū speratur: voluptas gestiens opinione alicuꝰ magni boni: ⁊ presentis: ⁊ cupiditas quam eandē vel libidinē licet appellare: que est īmoderata appetitio opinati cuiusdā magni boni: ut ait Cicero. Duo itē opinata mala: que pari ratiōe: qua superiora illa distīguntur: vt metus ⁊ egritudo. Appetere enim aliq̄d cū ratione est sapiētis maxīe ꝓpriū:

cum id modeste fiat voluntas dicetur: quez vero se
cus fecisse viderimus: libidine proprie commotum
dicemus. Superiori gaudium: quod cum ratione
excitatur: sequenti leticiam exultantem effrenata cu
piditate ascribimus. At vero ut voluptati mali-
uolētia letans alieno malo. Delectatio per omnes
sensus diffusa iactatio: tanq̄z generi partes subiici-
untur: sic libidinem ira excandescentia: odium: ini
micitia: discordia: indigentia: desiderium sequen-
tur. Egritudo autem que est animorum aduersā-
te ratione contractio his partibus distinguitur in-
uidentia: emulatione: obtrectatione: misericordia:
langore: luctu: merore: erumna: dolore: lamenta
tione: sollicitudine: modestia: affrictione: desperatio
ne. Quibus perturpationibus mors etiam nonnū
q̄z oritur suffocato & oppresso corde sanguinis & spi
rituū ob metum agitata concursione. Metus pre
terea qui cum exanimatione humili atqz infracta
futurorum malorum habetur ratione fugendus ē:
que pigriciam: terrorem: timorem: pauorem: exani
mationem: conturbationem: formidinem: mētibus
hominum philosophorum mandatis obtemperan-
tium abstergit. His autem egritudinibus animi:
quas a similitudine egrotantium corporum nomē
sumpsisse videmus opportune medebimur: si tem-
perantia: fortitudine: modestia: prudentia: immo
deratas appetitiones nostras quasi corruptum san
guinem: aut redundantem pituitam: aut acutam bi
lem: atram ve: vnde morbi in corporibus oriuntur
diluemus. Non obstabunt tum voluptati honeste
aut optime valitudini auaricia: ambitio: mulierosi-
tas: peruicacia: liguritio: violentia: petulantia:

fraudatio:scelus:furor:turpitudo : temeritas: egestas:amentia:desperatio rerum:quibus tanq̃ꝫ teterrimis furturis agitati : nisi fortes ⁊ constantes erimus. Equitatem:pudicitiam:bonam rationem:pudorem fidem:pietatem:constantiam:honestatem: sanam mentem ⁊ bonam spem amittentes ab integra voluptate:quam ⁊ bone valitudini coniunctaꝫ dicimus:cum dedecore declinabimus.

✠ .Finis. ✠

Uiri doctissimi Platyne opusculum de obsoniis:ac de honesta voluptate ⁊ valitudine: impressuꝫ in Ciuitate Austrie: impensis ⁊ expensis Gerardi de Flandria. Uenetiaruꝫ Duce Inclito Johanne Mocẽico.
✠ Nono Kalendas Nouembris. ✠
.M°.cccc°.lxxx°.

✠ Laus Omnipotenti Deo. ✠

✠

jam notatus 1480. –

Platyne de honesta voluptate: et valitudine libri primi capitula.

Libri Secundi. cap.

Libri Tertii cap.

Libri .vii. Capitula.

Capitulorū libri Platine de obsoniis ⁊ honesta voluptate ⁊ valitudīe finis.

Cartarum presentis operis registrum.

.1.
Platyne de
tot popinarios
subsolani.
naturalis eniz

.2.
Nunc.n.non
fructus malos
7 calidum
que bona sunt

.3.
Imbibitu3 aut
gallo cõceperit
de omento
eius q̃3 agrestã

.4.
tum melle
de cardis
Radix eius
est origanum

.5.
in oleo 7
missum ad
q hoc animal
gentibus impe.

.6.
existimant.
quedam humi
cõmixtam sali
toq3 in pinace

.7.
Colo deinceps
igne facies
omnia simul
r Ipsum quod

.8.
m Mala rosea
mecta fuerit
donec aqua
uiuarũ addito

.9.
deterior est
placebit
buccellas
Torta alba

.10.
in catinum
huc indes
quando ita
i Medicum

.11.
n On est
Utar ego
acutam
dã incides

.12.
cum id mo'
Platyne de
de auibus

Liber est R[everendissi]mi patris et d[omi]ni d[omi]ni Ioannis Fabri ep[iscop]i Vienne[nsis] proprijs et per [illegible] pecu[niis] [illegible] empto et [illegible] Bibliothecae Collegij [illegible] ad usum [illegible] studentium et studiosorum, iuxta [illegible] ordinationem Collegando.

Actum x Januarij Anno a Christo nato MDXL.

Ex [illegible] [illegible] [illegible]